LEV TROTSKİY

GEÇİŞ PROGRAMI

IV. ENTERNASYONAL'İN KURULUŞ BELGESİ

Gericilik ve çözülme dönemlerinde her zaman olduğu gibi, sağda solda ortaya sahtekârlar ve şarlatanlar çıkıyor, devrimci düşüncenin tüm seyrini revizyona tabi tutma arzusuyla yanıp tutuşuyor. Bunlar geçmişten öğrenmek yerine, geçmişi "red" ediyorlar. Bazısı Marksizmin tutarsızlığını keşfederken, bazısı da Bolşevizmin çöküşünü ilan ediyor. Bazısı devrimci öğretiye ihanet edenlerin hata ve suçlarının sorumluluğunu öğretinin kendisine yüklerken, bazısı da anî ve mucizevî bir tedavi sağlayamadığı için ilacı lanetliyor. En çüretileri sihirli bir değnek bulmayı vaad ederek, bu çare bulunana dek sınıf mücadelesinin durdurulmasını salık veriyor. Bir takım "yeni ahlak" peygamberleri, küçük dozda uygulanmış ahlaki ilkeler yardımıyla işçi hareketini yenilemeye hazırlanıyor. Bu havarilerin çoğu, daha savaş meydanına varmadan, kendileri moral bakımından özürlü hale gelmeyi becermişlerdir. Kısacası, yeni yollar arama örtüsü altında proletaryaya sunulan Marx-öncesi sosyalizmin arşivlerine çoktandır gömülü eski reçetelerdir.

IV. Enternasyonal sihirli değnek peşinde koşmaz, böyle icatlara meraklı değildir. IV. Enternasyonal tavrını, gerçeği anlamaya, yenilgilerin ardında yatan nedenleri ortaya çıkarmaya ve bilinçli olarak zafere hazırlanmaya olanak sağlayan tek devrimci öğreti olan Marksizm zemininde alır. IV. Enternasyonal, proletaryaya iktidarın nasıl fethedileceğini ilk kez göstermiş olan Bolşevizm'in geleneğini sürdürür. IV. Enternasyonal, daha şimdiden Stalinistlerin, Sosyal Demokratların, burjuva liberallerin ve faşistlerin nefretini haklı olarak üzerine çekmiştir. Hiçbir Halk Cephesi'nin içinde onun yeri yoktur ve olamaz. Burjuvazinin eteklerine yapışmış olan bütün politik gruplara karşı uzlaşmaz savaş verir. Görevi kapitalizmin hakimiyetini ortadan kaldırmaktır. Amacı, sosyalizmdir. Yöntemi, proleter devrimidir. IV. Enternasyonal büyük olaylardan, proletaryanın tarihte uğradığı en ağır yenilgilerden doğmuştur.

KARDELEN

KAPİTALİZMİN CAN ÇEKİŞMESİ VE DÖRDÜNCÜ ENTERNASYONAL'İN GÖREVLERİ

(1938 Geçiş Programı)

- Komünist Enternasyonal'den Belgeler
- Uluslararası Sol Muhalefet'ten Belgeler
- Fransa için Eylem Programı (1934)

Çeviren: Zeynep Gök

KARDELEN

Kardelen Yayınları
Devrimci Marksist Klasikler : 2
İstanbul 1992

Dizgi-Kapak : Mavi Kare Ajans
Baskı : Yaylacık Matbaası
Kapak Baskı : Metin Matbaası

Sungur Savran, Lorca Yayıncılık
Nakilbent sk. 49/4 Sultanahmet-İstanbul
Tel : 516 84 54

İÇİNDEKİLER

Yayınevinin Notu.....7
Kapitalizmin Can Çekişmesi ve IV. Enternasyonal'in Görevleri.....11
EK 1 : III. Enternasyonal'den Belgeler (1):
"Taktikler Üzerine Tezler"den Bir Bölüm 57
EK 2 : III. Enternasyonal'dan Belgeler (2) :
"Kominist Enternasyonal Program üzerine karar".....62
EK 3 : Uluslararası Sol MuhalefetPlatformu ("Onbir Nokta").....63
EK 4 : Yeni Bir Enternasyonal'in Gerekliliği ve İlkeleri Üzerine
"Dörtler Deklarasyonu".....66
EK 5 : Fransa İçin Eylem Programı (1934) 70

Yayınevinin Notu

Kardelen Yayınları, devrimci Marksizmin mirasının en önemli tarihsel belgelerinden biriyle yayın faaliyetine yeniden başlıyor. Elinizdeki kitapta yayınlanmakta olan ana metin, "Kapitalizmin Can Çekişmesi ve IV. Enternasyonal'in Görevleri", başlığından da anlaşılacağı gibi, **IV. Enternasyonal**'in (uzun adıyla **Sosyalist Devrimin Dünya Partisi**'nin) 1938'de toplanan ve kuruluş kongresi olarak anılan kongresinde kabul edilmiş temel programatik belgesidir. Metin bu yüzden devrimci Marksist gelenekte "Geçiş Programı", "1938 Programı", "1938 Geçiş Programı" ya da "IV. Enternasyonal'in Programı" olarak anılır. (Bu son ifade bir ölçüde yanlıştır, çünkü **Geçiş Programı** IV. Enternasyonal'in sosyalist devrim sonrası programını kapsamaz, yalnızca uluslararası proleter devrimine kadar geçerli olan görevleri belirtir.)

Bilindiği gibi, Marksizm, daha Marx ve Engels'in döneminden başlayarak komünizme, yani sınıfsız topluma ancak uluslararası ölçekte ulaşılabileceğini vurgulamış, politik pratiğinde işçi sınıfının uluslararası planda örgütlenmesini vazgeçilmez bir koşul olarak kabul etmiştir. Bunun sonucunda, uluslararası işçi hareketinin farklı ulusal bileşenleri, 19. yüzyılın ortalarından Ekim devrimi sonrasına dek, kısa aralıklar dışında, enternasyonal örgütlerde bir araya gelmişlerdir. Enternasyonal örgütlenmenin temelini atan **I. Enternasyonal**'in (**Uluslararası Emekçiler Birliği**) 1864'deki kuruluşundan 1876'da dağılmasına kadar başlıca önderi Marx'ın kendisiydi. Marx'ın 1883'de ölümünden sonra Engels, ilerlemiş yaşına rağmen, 1889'da **II. Enternasyonal**'in kuruluşu sırasında uluslararası işçi hareketine geçmişin deneyimini aktardı ve esin kaynağı oldu. II. Enternasyonal önderlerinin ezici çoğunluğunun I. Dünya Savaşı patlak verince kendi uluslarının emperyalist burjuvazisinin emrine girmesiyle örgüt dağılınca, Lenin ve Bolşevikler Ekim devriminin yarattığı fırtına içinde 1919'da **III. Enternasyonal**'in (**Komünist Enternasyonal** ya da kısaca **Komintern**) kurulmasına önayak oldular. Ama Lenin'in ölümünden sonra Sovyetler Birliği'nde bürokratik bir katmanın siyasal iktidarı işçilerden gaspetmesiyle III. Enternasyonal yozlaşarak dünya devriminin önderliğini yaratma işlevini yitirdi, Sovyet diplomasisinin bir aktarma kayışı haline geldi. Ekim devriminin, Lenin'in yanısıra ikinci büyük önderi olan Lev Trotskiy, daha 1923'den itibaren bürokratik deformasyona ve ardından bürokratik yozlaşmaya karşı mücadele bayrağını yükseltmişti. Bürokrasiye karşı sovyet demokrasinini, "tek ülkede sosyalizm" programının ürünü olan milli komünizme karşı dünya devrimini ve enternasyonalizmi savunan Trotskiy, Almanya Komünist Partisi'nin Hit-

ler karşısında izlediği maceracı politikanın III. Enternasyonal tarafından, üstelik yenilgiden sonra, bütünüyle onaylanması karşısında, III. Enternasyonal'in dünya devrimi açısından öldüğünü saptayarak, 1933'de hedefine ulaşıyor, kendisinin kaleme aldığı **Geçiş Programı**'nın kabul edildiği 1938 Kongresi ile birlikte IV. Enternasyonal örgütsel bakımdan billurlaşıyordu. IV. Enternasynal'in kuruluşundaki isabet, II. Dünya Savaşı sırasında III. Enternasyonal'in, Sovyet dış politikası önünde bir engel haline geldiği için Stalin tarafından 1943 yılında kapatılmasıyla bir kez daha ortaya çıkacaktır.

IV. Enternasyonal'in faaliyetine 1938'den bu yana yol gösteren **Geçiş Programı**, Trotskiy'in kaleminden çıkmıştır ama yalnızca onun kafasının ürünü değildir. Uluslararası işçi hareketinin yüz yıllık mücadelelerinden çıkarılan derslerin, 19. yüzyıl sonundan itibaren önce II. Enternasyonal, sonra da III. Enternasyonal içinde yaşanan tartışmaların, hesaplaşmaların, kopuşların ışığında yeniden değerlendirilmesinin, bütün bu dönem boyunca başta Lenin ve Rosa Luxemburg olmak üzere en önemli devrimci Marksist önderlerin düşüncesinin bir imbikten süzülürcesine yoğunlaştırılmasının bir ürünüdür. Sentez Trotskiy'indir, ama unsurlar uluslararası devrimci Marksist hareketin kolektif deneyiminden kaynaklanır.

Gerçekten de, II. Enternasyonal'in yaklaşımında olduğu gibi, programın "asgari" (kapitalizm çerçevesinde gerçekleştirilebilecekler) ve "azami" (nihai hedef, yani sosyalizm altında yapılacaklar) olarak ikiye bölünmesini ilk kez **açıkça** reddeden, ölümünden çok kısa bir süre önce, 1918 Aralık ayında, Almanya Komünist partisi'nin kuruluşu esnasında Rosa Luxemburg olmuştur. Ama asgari / azami ayırımının yerine, varolan durumla proleter devrimi arasında bir köprü oluşturacak talepleri "geçiş tedbirleri" adı altında **pratikte** ilk kez öneren, 1917 Mart - Nisan aylarında Lenin olmuştur. Lenin'in bu yaklaşımı, daha sonra III. Enternasyonal'in 1921'deki 3. Kongresi'nde devrimci taktikler sorunu ele alındığında yeniden gündeme gelmiş ve komünist programda asgari taleplerin yerini (kısmi taleplerin yanısıra) geçiş talepleri almıştır. III. Enternasyonal'in 4. Kongresi ise "Komünist Enternasyonal Programı Üzerine Karar"ı ile, geçiş taleplerinin Komintern programının temel ekseni haline gelmesini karar altına almıştır. Ama bürokratik yozlaşma ilerlediği ve Stalin'in yönetiminde Komintern Sovyet dış politikasının bir uzantısı haline geldiği ölçüde, Komintern'in programatik anlayışı yeniden asgari/azami bölünmesine geri dönmüştür.[1]

Bu kısa tarihçe, aynı zamanda bu kitapta **Geçiş Programı**'na ek olarak yayınlamakta olduğumuz öteki belgelerin varlık nedenine de ışık tutuyor. İlk iki ek, III. Enternasyonal'de geçiş taleplerine dayalı bir mücadele anlayışının programatik düzeyde kabulünün belgelerini sunuyor. Böylece,

tern'in gerçek mirasçısı olduğu belgelenmiş oluyor. Bunu izleyen iki ek, Trotskiy ve arkadaşlarının, yani 1930 yılında kurulmuş olan **Uluslararası Sol Muhalefet**'in, III. Enternasyonal'den koptukları 1933 yılı içinde kabul ettikleri, programatik ilkeler bakımından büyük önem taşıyan iki metni içeriyor. Bu metinler, devrimci marksist hareketin tarihsel gelişiminde önemli kilometre taşlarıdır. Daha sonra **Geçiş Programı**'na yol gösterecek olan anlayış bu belgelerin de temelinde yatar. "Uluslararası Sol Muhalefet Platformu"nun açılış cümlesinde belirtildiği gibi, Trotskiy ve yoldaşlarının oluşturduğu hareket, "Komintern'in ilk dört kongresi zemininde yer alır." Aynı metnin 7. maddesi ise, geçiş sloganları ile demokratik sloganların (ya da kısmi taleplerin) birleştirilmesinin, kitlelerin mücadelesini proleter devrimine taşımanın temel yöntemi olduğu teyid eder. Nihayet Ek 5, ulusal çapta mücadele veren bir partinin eylem programına örnek olarak, uluslararası Sol Muhalefet'in varisi olan **Enternasyonalist Komünist Birlik**'in Fransız seksiyonu **Lique Communiste**'in (Komünist Birlik) 1934 yılında kabul etmiş olduğu eylem programını sunuyor. Türkçede ilk kez yayınlanmakta olan bu metin, ayrıca IV. Enternasyonal'in programatik yaklaşımının tarihsel gelişiminde bir basamak taşı olarak önem taşıyor.

Son olarak, bir noktanın altının çizilmesi gerekli. İster teorik, ister programatik bir nitelik taşısın, Marksizmin hiçbir metni kutsal ya da dokunulmaz değildir. Eleştiriyi kendine düstur edinmiş bir teori ve pratiğe dayanan Marksist hareket, koşulların değişmesiyle, yeni verilerin ortaya çıkmasıyla, geçmişin derslerinin eleştirel biçimde sindirilmesiyle birlikte kendini yeniler, yenilemesi gerekir ve geçmişte defalarca yenilemiştir. Elbette bütün bunlar 1938 yılında kaleme alınmış ve kabul edilmiş olan **Geçiş Programı** için de geçerlidir. Gerçekten de, proletaryanın mücadelesine, içinde yazıldığı dönemin koşullarına uygun talep ve sloganlarla yol gösteren bu metnin bazı yönleri, aradan geçen yarım yüzyıllık süre boyunca kapitalizmin ve yozlaşmış işçi devletlerinin geçirdiği değişimlerden sonra, 1938'de doğrudan doğruya bir eylem kılavuzu olarak taşıdığı anlamın bir eşini bugün taşımıyor. Bu yarım yüzyıllık gelişme sürecinde, uluslararası işçi hareketinin gündemine girmiş olan birçok sorun (kadınların kurtuluşu, çevrenin tahribi, nükleer silahlanma vb.) **Geçiş Programı**'nda ya hiç ele alınmıyor, ya da ancak kısaca değinilen konular olarak kalıyor. Kuşkusuz, **Geçiş Programı**'nın başka yönleri bugün bile (hele hele dünya kapitalizminin 1974-75'den bu yana yaşadığı bunalım koşullarında) değerinden en ufak birşey yitirmemiştir. Ama bu metnin ne kadarının hâlâ bütünüyle geçerli olduğu, ne kadarının ise en azından değişikliğe muhtaç olduğu tartışması, önemli olmakla birlikte, ikincildir. Çünkü esas önemli olan, **Geçiş Programı**'nın kendi dönemini tahlil ederken ve prole-

taryanın, giderek insanlığın sorunlarına çözüm önerirken kullandığı politik yöntemdir. Bu açıdan bakıldığında, **Geçiş Programı** dipdiri ayaktadır; geçerliliğini yitirmek bir yana, 21. yüzyılın eşiğinde, belki de II. Dünya Savaşı'nın bitiminden bu yana en arı biçimde geçerli olduğu anı yaşıyor. Bu devrimci ve Marksist yöntem, geleceğin zenginleştirilmiş devrimci programına da damgasını vuracaktır. İşte, başka yönlerden taşıdığı büyük önemin yanısıra, **Geçiş Programı** en çok bu bakımdan, geleceğin devrimci atılımına tutacağı ışık bakımından, paha biçilmez bir değer taşıyor.

1. Geçiş programı anlayışının tarihsel gelişimi ve özellikleri için şu kaynaklara başvurulabilir: Rıza Tura, "Marksizm ve Geçiş Programı", *Sınıf Bilinci*, 1 Haziran 1988; Şadi Ozansü, "Devrimci Marksist Program Anlayışı", *Sınıf Bilinci*, 7 Haziran 1990; M. Yenice, *Devrimci Marksizm'de "Geçiş Programı" Anlayışı*, Eleştiri Yayınevi, İstanbul, 1980.

KAPİTALİZMİN CAN ÇEKİŞMESİ VE DÖRDÜNCÜ ENTERNASYONAL'İN GÖREVLERİ

(1938 Geçiş Programı)

1. Sosyalist Devrimin Nesnel Önkoşulları

Bir bütün olarak dünya politik durumuna damgasını vuran, esas olarak, proletarya önderliğinin tarihsel bunalımıdır.

Proleter devriminin ekonomik önkoşulları, genelde kapitalist düzende ulaşabileceği en yüksek olgunluk düzeyine erişmiştir. İnsanlığın üretici güçleri durgunluk içindedir. Artık yeni buluş ve teknik gelişmeler maddi zenginliğin yükselmesini sağlayamamaktadır. Tüm kapitalist sistemin içinde bulunduğu toplumsal bunalım koşullarında, konjonktürel bunalımlar kitleleri gittikçe ağırlaşan yokluk ve acılarla karşı karşıya bırakmaktadır. İşsizliğin artması da devletin mali bunalımını derinleştirmekte ve zaten istikrarsız olan para sistemlerinin altını oymaktadır. Gerek demokratik gerekse faşist rejimler, bir iflastan diğerine yuvarlanmaktadır.

Burjuvazinin kendisi de bir çıkış yolu görememektedir. Son kozu faşizmi oynamak zorunda kaldığı ülkelerde bugün, gözleri sımsıkı kapalı, ekonomik ve askeri bir yıkıma doğru son sürat koşmaktadır. Tarihsel olarak ayrıcalıklı ülkelerde, yani burjuvazinin hâlâ belirli bir dönem için daha önceki ulusal birikimden fedakârlık ederek demokrasi lüksünü kabullenebildiği ülkelerde (İngiltere, Fransa, ABD, v.b.) sermayenin bütün geleneksel partileri irade felcine varan bir şaşkınlık içerisindedirler. İlk dönemindeki sözle kararlılığına rağmen, **New Deal** (Yeni Dağılım)[1], politik şaşkınlığın, ancak burjuvazinin ölçülmez bir zenginlik biriktirmeyi başardığı bir ülkede mümkün olabilecek özel bir biçiminden başka birşey değildir. Henüz son noktasına varmamış olan bunalım, daha şimdiden göstermiştir ki, New Deal politikası da, Fransa'da Halk Cephesi politikası da, ekonomik çıkmazdan kurtulmak için bir çıkış yolu değildir.[2]

Uluslararası ilişkiler de daha iyi bir görünüm sunmuyor. Kapitalist sistemin parçalara bölünmesinin artan baskısı altında emperyalist zıtlaşmalar öyle bir sınıra varmıştır ki, ayrı ayrı çatışmalar ve kanlı bölgesel patlamalar (Etyopya, İspanya, Uzak Doğu, Orta Avrupa) doruk noktasında kaçınılmaz olarak dünya çapında bir çatışmada bütünleşecektir. Kuşkusuz burjuvazi yeni bir savaşın kendi hakimiyeti için yaratacağı ölümcül tehlikenin farkındadır. Ancak günümüzde savaşı önlemekten 1914 öncesine göre çok daha acizdir.

Tarihsel koşulların sosyalizm için henüz "olgunlaşmadığına" ilişkin lafazanlıklar ya cehaletin ürünüdür ya da bilinçli bir aldatmacadır. Proleter devrim için gerekli nesnel önkoşullar sadece olgunlaşmakla kalmayıp, neredeyse çürümeye yüz tutmuştur. Önümüzdeki tarihsel dönemde sosyalist devrimin gerçekleşmemesi halinde bütün insanlık kültürü bir yıkım tehditi altındadır. Şimdi artık herşey proletaryaya, yani esas olarak proletaryanın devrimci öncüsüne bağlıdır. İnsanlığın tarihsel bunalımı, devrim-

ci önderliğin bunalımından ibaret hale gelmiştir.

2. Proletarya ve Önderliği

Ekonomi, devlet, burjuvazinin politikası ve uluslararası ilişkileri, toplumda öndevrimci bir durumda tipik olan bir toplumsal bunalımın derin etkisi altındadır. Öndevrimci durumu devrimci duruma dönüştürmede başlıca engel, proletarya önderliğinin oportünist niteliği, büyük burjuvazi karşısında küçük burjuva korkaklığı ve bu can çekişme anında bile onunla sürdürdüğü haince bağlarıdır.

Bütün ülkelerde proletarya derin bir huzursuzluk içindedir. Milyonların oluşturduğu kitleler tekrar ve tekrar devrim yoluna girmektedir. Fakat her seferinde, yolları, kendi tutucu bürokratik aygıtlarınca tıkanmaktadır.

İspanyol proletaryası Nisan 1931'den bu yana, iktidarı ele geçirmek ve toplumun kaderini çizmek için bir dizi kahramanca girişimde bulunmuştur. Ne var ki kendi partileri (Sosyal Demokratlar, Stalinistler, Anarşistler, POUM) - her biri kendine özgü biçimde- fren rolü oynayarak, Franco'nun zaferini hazırlamışlardır[3].

Fransa'da özellikle Haziran 1936'daki büyük fabrika işgalleri dalgası, proletaryanın kapitalist sistemi devirmeye tamamen hazır olduğunu ortaya koymuştur[4]. Ancak harekete önderlik eden örgütler (Sosyalistler, Stalinistler, Sendikalistler) geçici bir süre için olsa bile, devrim selini Halk Cephesi etiketi altında kanalize etmeyi ve engellemeyi başarmışlardır.

ABD'deki benzeri görülmemiş fabrika işgalleri dalgası ve sanayide sendikalaşmanın şaşırtıcı derecede hızla gelişmesi (CIO), Amerikan işçilerinin tarihin kendi omuzlarına yüklediği görevleri yerine getirebilecekleri düzeye ulaşmak için gösterdikleri içgüdüsel çabanın tartışılmaz ifadesidir. Ama orada da, yeni kurulan CIO dahil, yönetici örgütler, kitlelerin devrimci basıncını denetim altında tutmak ve felce uğratmak için ellerinden geleni yapmaktadırlar.[5]

Komintern'in kesin olarak burjuva düzeninin saflarına geçmesi ve dünya çapında, özellikle İspanya, Fransa, ABD ve diğer "demokratik" ülkelerde hiç sıkılmadan oynadığı karşı devrimci rol, dünya proletaryasına olağanüstü ek zorluklar yaratmıştır. Ekim Devriminin bayrağını gaspeden Komintern, uzlaşmacı "Halk Cephesi" politikasıyla işçi sınıfını iktidarsızlığa mahkûm etmekte ve yolu faşizme açmaktadır.[6]

Bir yanda "Halk Cepheleri", öte yanda faşizm, emperyalizmin proleter devrime karşı mücadelesindeki son politik çareleridir. Ancak tarihsel açıdan bu çareler geçici tedbirlerdir. Kapitalizmin çürümesi Almanya'da gamalı haç simgesi altında olduğu kadar, Fransa'da hürriyet kepi simgesi al-

tında da sürmektedir.[7] Tek çıkış yolu burjuvazinin devrilmesidir.

Kitlelerin yönelimini belirleyen, bir yandan çürüyen kapitalizmin nesnel koşulları, öte yandan eski işçi örgütlerinin alçakça politikalarıdır. Bu etkenlerden belirleyici olanı elbette ki ilkidir: Tarihin yasaları bürokratik aygıttan güçlüdür. Blum'un "toplumsal haklar" sağlayan yasalarından Stalin'in mahkemelerine ve iftiralarına dek, sosyal hainlerin yöntemleri ne derece farklı olursa olsun hiçbir zaman proletaryanın devrimci azmini kıramayacaktır.[8] Onların tarihin çarkını durdurmak için ümitsiz çabaları her geçen gün kitlelere daha açık olarak gösterecektir ki, insanlık kültürünün bunalımı haline gelen proletarya önderliğinin bunalımı ancak IV. Enternasyonal tarafından çözüme kavuşturulabilir.

3. Asgari Program ve Geçiş Programı

Bir öndevrimci ajitasyon, propaganda ve örgütlenme dönemi olan önemüzdeki dönemin stratejik görevi, devrimin nesnel koşullarının olgunluğu ile proletarya ve onun öncüsünün olgunlaşmamışlığı arasındaki çelişkinin üstesinden gelmektir (eski kuşağın şaşkınlığı ve hayal kırıklığı ile genç kuşağın deneyimsizliği). Kitlelere günlük mücadele süreci içinde bugünkü taleplerle devrimin sosyalist programı arasındaki köprüyü kurmaları için yardımcı olmak gerekir. Bu köprü, günün koşulları ve işçi sınıfının geniş kesimlerinin bugünkü bilincinden hareket eden bir **geçiş talepleri** sistemini kapsamalı, değişmez bir biçimde tek bir sonuca varmalıdır: İktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi.

Kapitalizmin yükseliş çağında hareket eden klasik Sosyal Demokrasi, programını, birbirinden bağımsız iki bölüme ayırmıştı: burjuva toplumunun çerçevesi içinde gerçekleştirilecek reformlarla sınırlı olan **asgari program** ve belirsiz bir gelecekte kapitalizmin yerini sosyalizmin alacağını vaad eden **azami program.**[9] Asgari ve azami program arasında hiçbir köprü yoktu. Gerçekte Sosyal Demokrasi'nin böyle bir köprüye ihtiyacı da yoktur; çünkü sosyalizm sözcüğü, sadece bayram söylevlerinde kullanılır.

Komünist Enternasyonal, farklı bir çağda, kapitalizmin çürümekte olduğu bir çağda, Sosyal Demokrasinin yolunda yürümeye koyulmuştur: artık genel olarak sistemli sosyal reformlar ve kitlelerin hayat standartlarının yükseltilmesi söz konusu değildir; burjuvazi her seferinde bir eliyle verdiğinin iki katını diğer eliyle geri almaktadır (vergiler, gümrük resimleri, enflasyon, "deflasyon", hayat pahalılığı, işsizlik, grevlerin polisiye tedbirlerle denetlenmesi v.b.); proletaryanın, hatta küçük burjuvazinin her ciddi talebi kaçınılmaz olarak kapitalist mülkiyet ilişkilerinin ve burjuva

devletinin sınırlarını aşmaktadır.

IV. Enternasyonal'in stratejik görevi, kapitalizmi ıslah etmek değil devirmektir. Politik hedefi, burjuvazinin mülksüzleştirilmesi amacıyla proletaryanın iktidarı ele geçirmesidir. Ama bu stratejik görevin başarılması, en küçük ve kısmi olanlar dahil tüm taktik sorunlar üzerine en titiz bir biçimde eğilmeksizin düşünülemez. Proletaryanın bütüm kesimleri, bütün tabaka, meslek ve grupları, devrimci harekete çekilmelidir. İçinde bulunduğumuz çağın ayırdedici özelliği, devrimci partiyi günlük sorunlara ilişkin çalışmalardan kurtarması değil, bu çalışmaları devrimin gerçek görevleriyle ayrılmaz bir biçimde birarada yürütmeyi olanaklı kılmasıdır.

IV. Enternasyonal, eski "asgari" talepler programını, bu talepler kısmen de olsa önemini ve gücünü koruduğu ölçüde bir kenara atmaz. İşçilerin demokratik haklarını ve toplumsal kazanımlarını yorulmaksızın savunur. Ama bu günlük çalışmaları doğru yani devrimci perspektif çerçevesinde yürütür. Kitlelerin eski, kısmi, "asgari" talepleri çürüyen kapitalizmin yıkıcı ve aşağılayıcı eğilimleriyle çatıştıkça - ki bu her adımda ortaya çıkar - IV. Enternasyonal bir geçiş talepleri sistemini ileri sürer; bu talepler sisteminin özü, gitgide daha açık ve kesin bir biçimde burjuva düzeninin temellerine yönelmesidir. Eski "asgari program", görevi kitleleri sistemli bir biçimde proleter devrim için seferber etmek olan geçiş programı tarafından her geçen gün aşılmaktadır.

4. Ücretlerin ve İş Saatlerinin Ayarlanmasında Eşel Mobil (Oynak Merdiven) Sistemi

Çözülen kapitalizmin koşullarında, ezilenlere özgü yavan yaşamlarını sürdüren kitleler her zamankinden daha fazla sefalet çukuruna itilme tehdidi altındadırlar. Bir lokmacık ekmeklerini arttıramıyor ya da iyileştiremiyorlarsa da en azından savunmak zorundadırlar. Somut koşullardan, ulusal, yerel, sendikal koşullardan kaynaklanan çeşitli kısmi talepleri burada sıralamak ne mümkündür ne de gereklidir. Ama, kapitalist sistemin artan abesliğini özetleyen iki temel ekonomik illet, **işsizlik** ve **hayat pahalılığı** için genelleştirilmiş mücadele yöntemleri ve sloganlar gerekmektedir.

Militarizmin, ekonomik bunalımın, parasal sistemin düzensizliğinin ve kapitalizmin can çekişmesinden doğan tüm diğer belaların yükünü emekçilerin sırtına yıkmayı amaçlayan kapitalistlerin ve onların ajanları olan reformistlerin önemli öçüde onlarınkine benzeyen politikalarına karşı IV. Enternasyonal uzlaşmaz bir savaş ilan eder. IV. Enternasyonal herkes için **iş** ve **onurlu yaşam koşulları** talep eder.

Ne enflasyon ve ne de istikrar politikası proletarya için slogan işlevi göremez; çünkü bunlar sadece aynı kazığın iki ucudur. Yaklaşan savaşla birlikte daha da dizginlenemez bir nitelik alacak olan hayat pahalılığına karşı ancak **ücretlerin eşel mobil sistemiyle ayarlanması** sloganı ile mücadele edebilir. Bundan amaç, toplu sözleşmelerle, ücretlerin tüketim mallarındaki fiyat artışı oranında otomatik olarak arttırılmalarını güvenceye almaktır.

Kendisi dağılma tehdidi karşısında olan proletarya, büyüyen bir işçi kesiminin çökmekte olan toplumun kırıntılarıyla beslenen sefillere, sürekli işsizlere dönüşmesine katlanamaz. Sömürüye dayanan bir toplumda işçilerin elinde kalmış tek ciddi hak **çalışma hakkıdır**. Bu hak bugün her adımda onun elindan alınmaktadır. "Yapısal" ya da "konjonktürel" işsizliğe karşı kamu hizmetlerinin genişletilmesi sloganı ile birlikte **işgününün eşel mobil sistemiyle ayarlanması** sloganını ileri sürmenin zamanıdır. Sendikalar ve diğer kitle örgütleri işsizleri ve çalışanları **karşılıklı sorumluluk ve dayanışma** içinde birbirlerine kenetlemelidir. Bütün işler mevcut işçiler arasında paylaştırılmalı ve işçilerin aldıkları eski haftalık ücret değişmeksizin iş haftası buna göre kısaltılmalıdır. Ücretler, kesin olarak güvence altında olan asgari düzeyden, fiyat artışları oranında artacaktır. Bu yıkım döneminde başka bir program kabul etmek olanaksızdır.

Mülk sahipleri ve onların savunucuları bu taleplerin "gerçekçi olmadığını" kanıtlayacaktır. Bunun yanısıra, küçük ve özellikle iflasa giden kapitalistler hesap defterlerini ortaya koyacaklardır. İşçiler bu tür değerlendirme ve savunmaları kesinlikle reddederler. Sorun, karşıt maddi çıkarların "olağan" bir çatışması değildir. Sorun, proletaryayı çürümeden, moral kırıklığından ve yıkımdan korumaktır. Tek yaratıcı ve ilerici sınıfın, dolayısıyla insanlığın geleceğinin bir ölüm kalım sorunudur bu. Eğer kapitalizm kendi yarattığı felâketler sonucunda kaçınılmaz olarak doğan talepleri karşılayamıyorsa, o zaman yıkılmalıdır. Bu durumda, taleplerin "gerçekleşebilmesi" veya "gerçekleşememesi" ancak mücadelenin belirleyeceği bir güçler ilişkisi sorunudur. Mücadelenin kısa vadeli pratik başarıları ne olursa olsun, işçiler kapitalist esareti yıkmanın gereğini en iyi bu mücadele sayesinde kavrayacaktır.

5. Geçiş Çağında Sendikalar

Kısmi ve geçiş talepleri için mücadelede, işçilerin, kitle örgütlerine, özellikle sendikalara bugün her zamankinden fazla gereksinmeleri vardır. Fransa'da ve ABD'de sendikacılığın çarpıcı biçimde büyümesi, sendikaların "yararlarını yitirdiğini" iddia eden ültra sol doktrinerlerin yanılgısının

en açık göstergesidir.

Bolşevik-Leninistler her çeşit mücadelenin ön saflarında yer alırlar; bunlar yalnızca işçilerin en basit maddi çıkarlarını ya da demokratik haklarını ilgilendiriyor olsa bile. Kitle sendikalarında, onları güçlendirmek ve mücadelecilik ruhunu yükseltmek amacı ile etkin olarak yer alırlar. Sendikaların burjuva devletine tabi kılınması yolundaki tüm çabalara ve proletaryanın elinin kolunun "zorunlu tahkim" ve tüm diğer polisiye müdahalelerle (sadece faşist değil "demokratik" olanlarla da) bağlanmasına karşı uzlaşmaz bir mücadele verirler. Sendikalar içinde, Stalinist bürokrasiye bağlı olanlar dahil reformistlere karşı başarılı bir biçimde mücadele etmek ancak bu çalışma temelinde mümkündür.[10] Küçük "devrimci" sendikaları partinin karbon kopyası gibi kurmaya ve korumaya yönelik sekter çabalar, gerçekte işçi sınıfının önderliği için mücadeleden vazgeçmektir. Şu ilkeyi kesin olarak yerleştirmek gerekir: Teslimiyetçi bir biçimde kendi kendini kitle sendikalarından tecrit etmek devrime ihanetle eşdeğerdir ve IV. Enternasyonal üyeliğiyle bağdaşmaz.

Aynı zamanda IV. Enternasyonal, sendikacıların ve sendikalizmin özelliği olan sendikaları putlaştırmayı kesinlikle red ve mahkûm eder.

a) Sendikalar, tamamlanmış bir devrimci program sunmazlar; görevleri, bileşimleri ve üye kayıt yöntemlerinden ötürü böyle bir programı sunamazlar da. Dolayısıyla **partinin** yerini alamazlar. Geçiş çağında, ulusal devrimci partilerin IV. Enternasyonal'in seksiyonları olarak inşası temel görevdir.

b) Sendikaların en güçlüleri bile işçi sınıfının yüzde yirmisi ila yirmi beşinden fazlasını kucaklamamakta, bunlar da çoğunlukla en vasıflı ve yüksek ücretli kesimler olmaktadır. İşçi sınıfının daha fazla ezilen çoğunluğu ise ancak zaman zaman, işçi hareketinin olağan dışı yükseliş dönemlerinde mücadeleye çekilebilmektedir. Böyle durumlarda mücadele içindeki kitlenin tümünü kapsayan **grev komiteleri**, **fabrika komiteleri** ve nihayet **sovyetler** türünden örgütleri yaratmak gerekir.

c) Proletaryanın üst kesimlerini temsil eden örgütler niteliğiyle sendikalar (İspanya'daki anarko -sendikalist sendikaların taze deneyleri de dahil) geçmiş tarihsel deneylerin kanıtladığı gibi, burjuva-demokratik rejimler ile uzlaşmaya yönelik güçlü eğilimler geliştirmişlerdir.[11] Keskin sınıf mücadelesi dönemlerinde, sendika yönetim organları kitle hareketini zararsız kılmak amacıyla ona sahip çıkmayı hedeflerler. Bu daha şimdiden, basit grevler sırasında, özellikle burjuva mülkiyet ilkelerini sarsan fabrika işgalli kitle grevleri sırasında gerçekleşmektedir. Burjuvazinin olağan dışı güçlüklerle karşılaştığı savaş ya da devrim dönemlerinde sendika önderleri çoğunlukla burjuva devletinin bakanlık koltuğuna otururlar.

Bundan ötürü, IV. Enternasyonalin seksiyonları her zaman için yalnızca sendikaların üst önderliğini yenileyip, kritik anlarda sıradan yöneticilerin ve kariyeristlerin yerine cesaret ve kararlılıkla yeni militan önderler ileri sürmekle kalmamalı, gerekirse sendikaların tutucu aygıtıyla açık bir kopuşmadan sakınmaksızın, burjuva toplumuna karşı verilen kitle mücadelesinin görevlerine daha uygun düşen bağımsız militan örgütleri her elverişli fırsatta yaratmaya çalışmalıdırlar. Sekter hayaller beslemek uğruna kitle örgütlerine sırt çevirmek cinayettir ama devrimci kitle hareketinin açıkça gerici ya da kılık değiştirmiş tutucu ("ilerici") bürokratik kliklerin denetimine tabi kalmasına pasif olarak katlanmak da, ondan aşağı kalmayan bir suçtur. Sendikalar kendi başlarına bir amaç değil, yalnızca proleter devrim yolunda birer araçtırlar.

6. Fabrika Komiteleri

Bir geçiş çağında, işçi hareketi, düzenli ve dengeli değil aksine ateşli ve patlayıcı bir karakter taşır. Örgütsel biçimler de sloganlar da hareketin bu karakterine tabi kılınmalıdır. Önderlik, kalıplaşmış yaklaşımlardan bir veba gibi kaçınmak, bizzat kitlelerin inisiyatifine dikkatle kulak vermek zorundadır.

Bu tür bir inisiyatifin en yeni ifadelerinden biri olan **fabrika işgalleri** "normal" kapitalist işleyişin sınırlarını aşmaktadır. Grevci işçilerin taleplerinden bağımsız olarak, fabrikaların geçici işgalleri kapitalist mülkiyet putuna karşı bir darbedir. Her fabrika işgali fabrikada efendinin kim olduğu sorusunu pratik içinde gündeme getirir: Kapitalist mi, yoksa işçiler mi?

Fabrika işgallerinin geçici olarak gündeme getirdiği bu soruna, **fabrika komiteleri** örgütlü bir ifade kazandırır. Fabrikada çalışanların tamamınca seçilen fabrika komitesi derhal yönetimin iradesine karşı bir ağırlık oluşturur.

Ford türünden eski tip patronları, yani şu "hakim-i mutlak patronlar" denilen patronları, "iyi", "demokratik" sömürücülerle kıyaslayarak eleştiren reformistler karşısında biz, bunların her ikisine karşı mücadele odakları olarak fabrika komiteleri sloganını ileri süreriz.

Genel bir kural olarak sendika bürokratları kitleleri seferber etmeye yönelik her cesur adıma karşı gösterdikleri direnci fabrika komitelerinin yaratılmasına karşı da göstereceklerdir. Ama hareketin yaygınlığı arttıkça bu direncin kırılması kolaylaşacaktır. "Barışçıl" dönemde tüm çalışanların zaten sendikalaşmış olduğu durumlarda (**closed shop**), komite sendikanın varolan organıyla çakışacak, ancak görevlileri yenileyip işlevlerini

genişletecektir. Bununla birlikte komitenin esas anlamı, sendikanın genellikle harekete geçiremediği işçi katmanlarının militan kurmayı haline gelebilmesidir. Zaten devrimin en fedakâr birlikleri, bu en fazla sömürülen katmanlardan çıkacaktır.

Komite ortaya çıktığı andan itibaren fabrikada fiili olarak bir **ikili iktidar** kurulur. Bu doğası gereği bir geçiş durumudur, çünkü kendi içinde iki uzlaşmaz rejimi içermektedir: Kapitalist rejim ve proleter rejim. Fabrika komitelerinin temel önemi burjuva ve proleter düzenleri arasında kapıyı doğrudan bir devrim dönemine değilse bile, bir öndevrimci döneme açmasındadır. Fabrika komiteleri fikrinin yaygınlaştırılmasının ne zamansız ne de yapay olduğu, birçok ülkede yayılmakta olan fabrika işgalleri dalgasıyla yeterince kanıtlanmaktadır. Bu türden yeni dalgalar yakın gelecekte kaçınılmaz olacaktır. Hazırlıksız yakalanmamak için, fabrika komiteleri doğrultusunda bir kampanyaya henüz vakit varken başlamak gerekir.

7. "Ticari Sırlar" ve Sanayi Üzerinde İşçi Denetimi

Rekabete ve serbest ticarete dayalı liberal kapitalizm artık tümüyle geride kalmıştır. Onun yerini alan tekelci kapitalizm, piyasanın anarşisini azaltmak bir yana, özellikle çalkantılı bir hale getirir. Bugün faşistinden Sosyal Demokratına kadar, burjuva ve küçük burjuva eğilimlerin hemen hemen hepsince ekonominin "denetlenmesi", devletin sanayiye "rehberlik" etmesi ve "planlama"nın gerekliliği, sözde de olsa artık kabul ediliyor. Faşistler için bu, temelde, askeri amaçlar için halkın "planlı" biçimde yağmalanması sorunudur. Sosyal Demokratlar ise anarşi okyanusunu bürokratik "planlama" kaşığı ile boşaltmaya hazırlanıyorlar. Mühendis ve profesörler "teknokrasi" üzerine makaleler yazıyorlar.[12] Demokratik hükümetlerin yüreksiz "düzenleme" deneyleri, büyük sermayenin aşılmaz sabotajıyla karşılaşıyor.

Sömürücüler ile demokratik "denetleyiciler" arasındaki gerçek ilişkinin en iyi ifadesi, sayın "reformcu" bayların tröstler ve onların "ticari sırları" eşiğinde dinsel bir huşu içinde kalakalmalarıdır. Burada, ticarete "karışmama" ilkesi egemendir. Tekil kapitalist ile toplum arasındaki hesaplar, kapitalistin sırrı olarak kalır; bunlar toplumu ilgilendiren şeyler değildir. Ticari "sırlar" ilkesi için gösterilen gerekçe, liberal kapitalizm çağında olduğu gibi "rekabet"tir. Gerçekte ise tröstlerin birbirinden gizledikleri hiçbir şey yoktur. Çağımızda ticari sırlar, toplumun çıkarlarına karşı tekelci sermayenin sürdürdüğü entrikaları gizlemektedir: "Hakim-i mutlak patronlar"ın mutlakiyetçiliğini sınırlamayı öngören planlar, top-

lumsal üretim araçlarının özel mülkiyetini ellerinde tutanlar, üretici ve tüketicilerden sömürü, soygun ve sahtekârlık mekanizmalarını gizleyebildikleri sürece dokunaklı bir komedi olarak kalacaktır. "Ticari sırlar"ın ilgası sanayinin gerçek denetimine yönelen ilk adımdır.

Fabrikanın, tröstün, tüm sanayi dalının ve bir bütün olarak ulusal ekonominin sırlarını bilmeye işçilerin de kapitalistler kadar hakları vardır. En başta bankalar, ağır sanayi ve büyük ölçekli ulaştırmacılık büyültecin altına sokulmalıdır.

İşçi denetiminin acil görevleri, tek tek ticari girişimlerden başlayarak toplumun gelir ve giderlerini açıklamak, tekil kapitalistlerin ve bir bütün olarak sömürücülerin ulusal gelirden aldıkları gerçek payı saptamak, bankaların ve tröstlerin perde arkasından yürüttükleri oyunları ve dolandırıcılıkları teşhir etmek ve nihayet insan emeğinin bilinçsizce israf edilmesinin, kapitalist anarşi ve çıplak kâr amacının bir sonucu olduğunu toplumun tüm bireylerine açıklamaktır.

Burjuva devletinin hiçbir görevlisi, ne kadar yetki verilirse verilsin, bu işi yapabilecek durumda değildir. Bütün dünya, Başkan Roosevelt ve Başbakan Blum'un kendi ülkelerinin "60" ya da "200 ailesinin" entrikaları karşısındaki iktidarsızlıklarına tanık olmuştur.[13] Sömürücülerin direncini kırmak için proletaryanın kitlesel basıncı gereklidir. Yalnızca fabrika komiteleri, halka içtenlikle bağlı muhasebeci, bilim adamı, istatistikçi, mühendis vb. uzmanlardan "teknokrat" sıfatıyla değil, danışman sıfatıyla yararlanarak üretimin gerçek denetimini sağlayabilir.

İşsizliğe karşı mücadele, kamu **kamu hizmetleri**nin yaygın ve cesur biçimde örgütlenmesi çağrısı olmaksızın düşünülemez. Kamu hizmetlerinin toplumun ve işsizlerin kendileri için sürekli ve ilerici bir anlamı olması ise ancak bu hizmetlerin uzun yılları kapsayan genel bir planın parçası olarak hazırlanmasıyla gerçekleşebilir. Bu plan çerçevesi içinde işçiler ekonomik bunalım nedeniyle kapatılan özel işyerlerinin kamu kuruluşları olarak yeniden işletilmelerini talep edeceklerdir. Böyle durumlarda, işçi denetiminin yerini doğrudan işçi yönetimi alacaktır.

Sömürenler değil sömürülenler açısından, en basit ekonomik plan bile işçi denetimi dışında, yani işçiler kapitalist ekonominin her açık ve gizli mekanizmasına nüfuz etmeksizin gerçekleştirilemez. Ayrı işletmeleri temsil eden komiteler kongrelerde bir araya gelerek, tröstlere, sanayi kollarına, ekonomik yörelere ve nihayet ulusal sanayinin tümüne karşılık düşen komiteler seçmelidirler. Böylelikle işçi denetimi, **planlı ekonomi için bir okul** olur. Denetim tecrübesine dayanan proletarya, zamanı geldiğinde millileştirilmiş sanayinin doğrudan yönetimine kendini hazırlamış olacaktır.

Bazen kendiliklerinden (ve genellikle ücretleri düşürmenin gereğini

göstermek için) ticari defterlerini işçilere açmayı teklif eden (çoğu kez küçük ve orta ölçekli) kapitalistlere işçilerin verecekleri yanıt, kendilerini müflis ya da yarı müflislerin tek tek muhasebe hesaplarının değil, bir bütün olarak sömürücülerin hesaplarının ilgilendirdiği olacaktır. İşçiler yaşam koşullarının düzeyini, bizzat kendi düzenlerinin kurbanı olan tek tek kapitalistlerin gereksinimlerine göre ayarlayamazlar ve ayarlamak istemezler de. Görev üretim ve dağıtım düzeninin bütününü daha onurlu ve çalışması mümkün temeller üzerinde yeniden örgütlemektir. Ticari sırların kaldırılması işçi denetiminin gerekli bir koşuluysa, işçi denetimi de ekonominin sosyalist yönlendirilişi yolunda bir ilk adımdır.

8. Bazı Kapitalist Grupların Kamulaştırılması

Burjuvazinin politik olarak devrilmesini ve ekonomik hakimiyetinin tasfiyesini öngören sosyalist mülksüzleştirme politikası, içinde bulunduğumuz geçiş döneminde koşullar uygun olduğunda ülkenin varlığı için hayati önem taşıyan bazı kilit sanayi dallarının ya'da burjuvazinin en asalak gruplarının mülksüzleştirilmesi taleplerini öne sürmekten hiçbir biçimde bizi alakoymamalıdır.

Böylece saygıdeğer demokratların ABD'deki "60 aile" ve Fransa'daki "200 aile" diktatörlüğüne ilişkin dokunaklı yakınmalarına yanıt olarak bu 60 ve 200 feodal kapitalist beyin mülksüzleştirilmesini talep ederiz.

Aynı şekilde, savaş sanayiini, demiryollarını, en önemli hammadde kaynaklarını v.b. tekelinde tutan büyük şirketlerin mülksüzleştirilmesini talep ederiz.

Bu taleplerle reformistlerin bulanık "millileştirme" sloganı arasındaki fark şurada yatmaktadır:

1. Tazminat ödenmesini reddederiz;

2. millileştirmeye sözde taraftar gözüken ama gerçekte sermayenin aracıları olan Halk Cephesi demagoglarına karşı kitleleri uyarırız;

3. kitleleri sadece kendi devrimci güçlerine güvenmeye çağırırız;

4. kamulaştırma sorununu işçi ve köylülerin iktidarı ele geçirme sorununa bağlarız.

Mülksüzleştirme sloganını yalnızca genel biçimi altında **propagandamızda** açıklamakla yetinmeyip günlük **ajitasyonda** kısmi biçimde ileri sürmemizi zorunlu kılan şey, farklı sanayi dallarının farklı gelişme düzeyinde olması, toplum yaşamında farklı bir yer işgal etmesi, sınıf mücadelesinin farklı aşamalarından geçmesi gerçeğidir. Burjuvazinin topyekûn mülksüzleştirilmesini yalnızca proletaryanın bir genel devrimci yükselişi gündeme getirebilir. Geçiş taleplerinin görevi proletaryayı bu sorunu çöz-

meye hazırlamaktır.

9. Özel Bankaların Kamulaştırılması ve Kredi Düzeninin Devletleştirilmesi

Emperyalizm **finans kapitalin** hakimiyeti demektir. Tröst ve holdinglerle yan yana ve çoğu kez onların da üzerinde, **bankalar** ekonominin gerçek komutasını ellerinde yoğunlaştırırlar. Bankaların yapısı, modern sermayenin tüm yapısının yoğun bir ifadesidir: **Tekelleşme** eğilimleriyle **anarşi** eğilimlerini birleştirirler. Bir yandan teknoloji mucizelerini, dev işletmeleri ve güçlü tröstleri örgütlerler, öte yandan hayat pahalılığını, bunalımları ve işsizliği yaratırlar. Tahripkâr etkilerinde birbirlerini tamamlayan tekelci istibdada ve kapitalist anarşiye karşı mücadelede tek bir ciddi adımın atılması, bankaların hakim dorukları yağmacı kapitalistlerin elinde bırakıldıkça olanaksızdır. Tüm halkın gereksinmelerine uygun, rasyonel bir plan uyarınca bütünleştirilmiş bir yatırım ve kredi düzenini yaratmak için bütün bankaları tek bir ulusal kurumda birleştirmek gereklidir. Ancak özel bankaların mülksüzleştirilmesi ve bütün kredi düzeninin kendi elinde toplanmasıyla devlet -salt kâğıt üzerinde varolan bürokratik kaynaklarla değil- iktisadi plan için gerekli gerçek maddi kaynaklarla donanmış olacaktır.

Bankaların kamulaştırılması hiç de banka mevduatlarının kamulaştırılması demek değildir. Aksine, tek bir **devlet bankası** küçük mevduat sahiplerine özel bankalardan çok daha ayrıcalıklı koşullar sağlayabilecektir. Aynı şekilde, ancak devlet bankası çiftçiye, esnafa ve küçük tüccara elverişli yani ucuz kredi koşulları sağlayabilir. Ancak daha da önemli olanı, en başta büyük sanayi ve ulaşım olmak üzere, tüm ekonominin tek bir mali kurmayca yürütülmesinin işçilerin ve bütün emekçilerin hayati çıkarlarına hizmet edecek olmasıdır.

Ama **bankaların devletleştirilmesi** ile bu yararlı sonuçların alınabilmesi ancak bizzat devlet iktidarının sömürücülerin elinden emekçilerin eline bütünüyle geçmesiyle gerçekleşebilir.

10. Grev Gözcüsü, Savunma Kolları, İşçi Milisi, Proletaryanın Silahlanması

Fabrika işgalleri kitlelerin yalnızca burjuvaziye değil, IV. Enternasyo-

nal dahil, işçi örgütlerine de yöneltilmiş ciddi bir uyarısıdır. 1919-20'de İtalyan işçileri kendi inisiyatifleriyle fabrikalara el koyarak "önderleri"ne yaklaşan sosyal devrimin haberini verdiler. "Önderler" bu belirtileri önemsemediler. Sonuç faşizmin zaferi oldu.[14]

Bugün fabrika işgalleri henüz fabrikalara İtalya'da olduğu gibi el koyma biçimini almıyorsa da, bu yönde atılmış kesin bir adımdır. Bugünkü kriz sınıf mücadelesini bir tepe noktaya çıkarabilir ve hesaplaşma anını yakınlaştırabilir. Ama bu, devrimci bir durumun bir anda oluştuğu anlamına gelmez. Gerçekte, bir devrimci durumun yaklaştığını bir dizi çalkantı sürekli biçimde haber verir. Bunlardan biri de fabrika işgalleri dalgasıdır. IV. Enternasyonal seksiyonlarının sorunu, proletarya öncüsünün çağımızın genel niteliği ve gidiş yönünü kavramasına yardımcı olmak, kitle mücadelelerini gittikçe daha kararlı ve militan slogan ve örgütsel önlemlerle beslemektir.

Proletaryanın mücadelesinin keskinleşmesi, sermayenin karşı saldırı yöntemlerinin de keskinleşmesi demektir. Yeni oturma grevleri dalgası karşısında burjuvazinin kararlı karşı önlemler alması muhtemeldir, hiç kuşkusuz alacaktır. Büyük tröstlerin kurmay heyetlerinde ön hazırlık çalışmaları halen yapılmaktadır. Yazıklar olsun devrimci örgütlere, yazıklar olsun proletaryaya yine hazırlıksız yakalanırsa!

Burjuvazi hiçbir yerde yalnızca resmi polis ve orduyla yetinmez. ABD'de "barış" zamanlarında bile burjuvazi fabrikalarda askerileşmiş grev kırıcı müfrezeleri ve silahlı çeteler beslemektedir. Buna şimdi çeşitli Amerikan Nazi gruplarını da katmak gerekir. Fransız burjuvazisi tehlikenin ilk belirtisinde, ordu içinde varolanlar da dahil olmak üzere, yarı legal ve yasa-dışı faşist müfrezeler seferber etti. İngiliz işçilerinin basıncı güçlenir güçlenmez, Mosley'in faşist çeteleri iki katına, üç katına, on katına çıkartılmakta ve işçilere karşı kanlı saldırıya geçirilmektedir. Burjuvazi çağımızda sınıf mücadelesinin kaçınılmaz biçimde iç savaşa dönüşme eğilimi içinde olduğunu hiç aklından çıkarmamaktadır. İtalya, Almanya, Avusturya, İspanya ve diğer ülkelerin örnekleri, sermayenin kodamanlarına ve uşaklarına proletaryanın resmi önderlerinden çok daha fazlasını öğretmiştir.

II. ve III. Enternasyonal politikacıları ve sendika bürokratları burjuvazinin özel ordularına bilinçli olarak göz yummaktadırlar; aksi takdirde burjuvaziyle ittifaklarını yirmidört saat bile sürdüremezler. Reformistler, demokrasinin kutsallığının en iyi burjuvazinin tepeden tırnağa silahlandığı, işçilerin ise silahsızlandırıldığı durumda teminat altına alındığı görüşünü sistemli olarak işçilere aşılamaktadırlar.

IV. Enternasyonalin görevi bu kölece politikaya kesinlikle son vermektir. Küçük burjuva demokratları, Sosyal Demokratlar, Stalinistler,

Anarşistler de dahil olmak üzere gerçekte faşizme gittikçe daha da korkakça teslim oldukça, faşizme karşı mücadele konusunda feryatlarını yükseltmektedirler. Ancak milyonlarca emekçinin desteğini ardında hisseden silahlı işçi müfrezeleri faşist çetelere başarıyla karşı koyabilir. Faşizme karşı mücadele liberal yazı işleri müdürlerinin bürolarında değil, fabrikalarda başlar ve sokaklarda son bulur. Fabrikalardaki grev kırıcıları ve özel silahlı muhafızlar faşist ordunun temel çekirdekleridir. **Grev gözcüleri** ise proleter ordusunun temel çekirdekleridir. Hareket noktamız budur. Her grev ve yürüyüşle ilgili olarak **işçi öz-savunma kolları** yaratmanın gereğini yaymak zorunludur. Sendikaların devrimci kanatlarının programına bu sloganı yerleştirmek gerekir. Olanaklı her durumda, gençlik gruplarıyla başlayarak öz-savunma müfrezeleri örgütlemek, onlara silah kullanmasını öğretmek zorunludur.

Kitle hareketinin yeni bir kabarışı bu birimlerin sayısını arttırmakla kalmamalı, bunları mahalle, şehir ve bölgelere göre birleştirmelidir. İşçilerin grev kırıcılarına, gangster çetelerine ve faşistlere olan haklı nefretine örgütsel bir ifade vermek zorunludur. İşçi örgütlerinin, işçi toplantılarının ve işçi basınının dokunulmazlığının tek ciddi teminatı olarak **işçi milisi** sloganını ileri sürmek zorunludur.

Yalnızca hep kitlelerin öz deneyimi temelinde yürütülen, böyle sistemli, kararlı, yorulmak bilmez, cüretli ajitasyon ve örgütlenme çalışmalarının yardımıyladır ki, kitlelerin bilinçlerindeki boyun eğme ve pasif kabullenme geleneklerinin kökünü kazımak; tüm emekçilere örnek olabilecek yiğit savaşçı müfrezeleri eğitmek; karşı-devrimin silahlı katillerini bir dizi taktik yenilgiye uğratmak; sömürülen ve ezilenlerin öz güvenlerini arttırmak; küçük burjuvazinin gözünde faşizmin oyununu açıklamak ve proletaryaya iktidarın fethine giden yolu açmak olanaklıdır.

Engels devleti **"silahlı adam müfrezeleri"** olarak tanımlıyordu. **Proletaryanın silahlanması,** kurtuluş için mücadelesine eşlik eden zorunlu bir unsurdur. Proletarya dilediğinde, silahlanmanın yolunu ve araçlarını bulacaktır. Bu alanda da önderlik elbetteki IV. Enternasyonal'in seksiyonlarına düşmektedir.

11. İşçi Köylü İttifakı

İşçinin kırdaki silah arkadaşı ve karşılığı tarım işçisidir. Bunlar bir ve aynı sınıfın birer parçasıdırlar. Çıkarları ayrılmaz. Sanayi işçisinin geçiş talepleri programı, şu ya da bu değişiklikle, aynı zamanda tarım proletaryasının programıdır.

Köylüler (çiftçiler) ayrı bir sınıf oluştururlar. Onlar köyün küçük bur-

juvazisidir. Yarı proleterlerden sömürücü unsurlara değin, küçük burjuvazi, değişik tabakalardan oluşur. Bundan dolayıdır ki, sanayi proletaryasının politik görevi sınıf mücadelesini kıra taşımaktır. Ancak bu şekilde müttefiklerini ve düşmanlarını ayırdedebilecektir.

Her ülkenin ulusal gelişmesinin özellikleri en belirgin ifadesini köylülerin ve bir dereceye kadar kent küçük burjuvazisinin (esnaf ve zanaatkârlar) toplumsal konumunda bulur. Bu sınıflar, sayısal olarak ne kadar çok olsalar da temelde, kapitalizm-öncesi üretim biçimlerinin kalıntılarının temsilcileridirler. IV. Enternasyonal'in sekşiyonları, köylüleri (çiftçileri) ve kent küçük burjuvazisini ilgilendiren alanlarda, her ülkenin koşullarına uyan bir geçiş talepleri programını mümkün olan en somut biçimde işleyip geliştirmelidir. İleri işçiler, gelecekteki müttefiklerinin sorunlarına açık ve somut cevaplar getirmeyi öğrenmelidirler.

Çiftçi "bağımsız" bir küçük üretici olarak kaldıkça ucuz krediye, ödeyebileceği fiyatlarla tarım araçlarına ve gübreye, elverişli ulaşım olanaklarına ve tarımsal ürünleri için pazarın insaflı biçimde örgütlenmesine ihtiyacı vardır. Bankalar, tröstler ve tüccarlar ise çiftçiyi dört bir yandan soyarlar. Ancak çiftçilerin kendileri, işçilerin de yardımıyla, bu soygunu önleyebilirler. **Küçük çiftçilerce seçilen komiteler** ülke çapında oluşmalı, işçi komiteleri ve banka çalışanları komiteleri ile birlikte, tarımı etkileyen ulaşım, kredi ve ticaret işlerinin denetimini ellerine almalıdırlar.

İşçilerin sözde "aşırı" taleplerini bahane gösteren büyük burjuvazi **malların fiyatları** sorununu, işçilerle köylüleri, işçilerle kent küçük burjuvazisini birbirine düşürmek için ustaca kullanmaktadır. Köylü, zanaatkâr ve esnaf; sanayi işçisi, büro ve kamu hizmetlilerinden farklı olarak fiyat artışlarına karşılık bir ücret artışı talep edemezler. Hükümetin hayat pahalılığına karşı resmi mücadelesi yalnızca kitlelere yönelik bir aldatmacadır. Ama çiftçiler, zanaatkârlar ve esnaf tüketici kimlikleriyle, işçilerle omuz omuza fiyat saptanması politikasına faal olarak müdahale edebilirler. Kapitalistlerin üretim, ulaşım ve ticaret maliyetlerinden yakınmalarına tüketiciler, "bize defterlerinizi gösterin, fiyat saptanmasında denetim hakkı talep ediyoruz" yanıtını vermelidirler. Bu denetimin organları fabrika, sendika, kooperatif, çiftçi örgütleri, "kent yoksulları", ev kadınları vb. temsilcilerinden oluşan **fiyat denetim komiteleri** olmalıdır. Böylelikle işçiler, yüksek fiyatların gerçek nedeninin yüksek ücretler değil, kapitalistlerin fahiş kârları ve kapitalist anarşinin gereksiz masrafları olduğunu çiftçilere kanıtlayabileceklerdir.

Toprağın millileştirilmesi ve tarımın kolektifleştirilmesi programı, küçük köylünün mülksüzleştirilmesi ve zora dayalı kolektifleştirme fikrini baştan dışlayacak bir biçimde hazırlanmalıdır. Köylü, olanaklı veya gerekli gördüğü sürece kendi tarlasının sahibi kalacaktır. Köylülerin gözün-

de sosyalizmin programının itibarını iade etmek için, köylü ve işçilerin çıkarlarınca değil, bürokrasinin çıkarlarınca dayatılan Stalinist kolektifleştirme yöntemlerini amansızca teşhir etmek gereklidir.[15]

Benzer biçimde, mülksüzleştirenlerin mülksüzleştirilmesi, **zanaatkâr** ve **esnafın** malının zorla müsaderesi anlamına gelmez. Aksine, bankaların ve tröstlerin işçilerce denetimi ve daha da ötede bu kuruluşların milleştirilmesi, kent küçük burjuvazisine, tröstlerin denetimsiz hakimiyeti altında olduğundan kıyaslanmaz derecede daha elverişli kredi, alım ve satım koşulları sağlayabilir. Özel sermayeye bağımlılığın yerini devlete bağımlılık alacak ve emekçiler devleti kendi ellerinde tuttukları ölçüde, devlet kendisinin bu küçük mülk sahibi işbirlikçilerinin gereksinimlerine karşı daha hassas davranacaktır.

Sömürülen köylünün ekonominin değişik alanlarının denetimine fiilen katılması, ona, toprağın kolektif olarak işletilmesine geçişin kendisi için daha kârlı olup olmayacağına, bunun ne zaman ve ne ölçüde gerçekleştirileceğine karar verme olanağını sağlayacaktır. Sanayi işçisi, sendikalar, fabrika komiteleri ve en önemlisi işçi köylü hükümeti aracılığıyla, köylünün bu yolu katetmesinde her türlü işbirliğini göstermekle kendini görevli saymalıdır.

"Orta sınıf"tan sömürücüler de dahil bütün sömürücülere karşı, genel olarak orta sınıflara değil, kent ve kır küçük burjuvazisinin sömürülen tabakalarına proletaryanın önerdiği ittifak, zorlamaya değil yalnızca özgür rızaya dayanır ve özel bir "sözleşme" ile pekiştirilmelidir. Bu "sözleşme" her iki tarafça gönüllü olarak kabul edilen geçiş talepleri programıdır.

12. Emperyalizm ve Savaşa Karşı Mücadele

Dünyanın genel durumu ve dolayısıyla her ülkenin iç politika yaşamı dünya savaşı tehdidinin etkisi altındadır. Yaklaşan felâket daha şimdiden en geniş insan yığınları arasında güçlü bir endişenin dalga dalga yayılmasına yol açmaktadır.

II. Enternasyonal 1914'deki yüz kızartıcı politikasını daha da büyük bir gönül rahatlığıyla tekrarlıyor çünkü bugün şovenizm bahsinde birinci kemanı Komintern çalıyor.[16] Savaş tehlikesinin somut biçime bürünmesiyle birlikte Stalinistler, küçük burjuva ve burjuva pasifistlerini bile geride bırakarak sözde "ulusal savunma"nın en önde gelen savunucuları oldular. Bunun içindir ki savaşa karşı devrimci mücadele bütünüyle IV. Enternasyonal'in omuzlarına yüklenmektedir.

Bu soruna ilişkin Bolşevik-Leninist politika, Uluslararası Sekreterlik'in tezinde (**Savaş ve IV. Enternasyonal, 1934**) açıklanmıştır ve

bugün için de tam anlamıyla geçerliliğini korumaktadır. Önümüzdeki dönemde devrimci bir partinin başarısı herşeyden önce savaş sorununa ilişkin politikasına bağlıdır. Doğru bir politika iki öğeden oluşur: Emperyalizm ve emperyalist savaşlara karşı uzlaşmaz bir tutum ve programı kitlelerin deneyimlerine dayandırma yeteneği.

Burjuvazi ve temsilcileri, "tarafsızlık", "kolektif güvenlik", "barışı korumak için silahlanma", "faşizme karşı mücadele", "ulusal savunma" gibi soyutlamalar, genel formüller ve dokunaklı sözler temelinde, savaş sorununu halkı aldatmak için herşeyden daha çok kullanmaktadır. Bütün bu formüllerin anlamı, savaş sorununun, yani halkın kaderinin, halka karşı bütün entrika ve oyunlarıyla, emperyalistlerin, onların yönetici kurmaylarının, diplomasilerinin, generallerinin eline bırakıldığı gerçeğini ortaya koymasındadır.

IV. Enternasyonal demokratik saflarda, faşistlerin saflarında "şeref", "kan" ve "ırk" kavramlarının oynadığı rolü oynayan bütün bu tür soyutlamaları nefretle reddeder. Ancak, nefret yeterli değildir. Kitlelerin bu aldatıcı soyutlamaların somut özünü, kanıtlayıcı kriterler, sloganlar ve talepler aracılığıyla kavramalarına yardımcı olmak zorunludur.

"Silahsızlanma mı?" - Ama asıl sorun kimin kimi silahsızlandıracağıdır. Savaşı engelleyebilecek ya da durdurabilecek biricik silahsızlanma burjuvazinin işçilerce silahsızlandırılmasıdır. Ancak burjuvaziyi silahsızlandırmak için işçilerin kendileri silahlanmalıdırlar.

"Tarafsızlık mı?" - Ama proletarya Japonya ile Çin veya Almanya ile SSCB arasındaki savaşta hiçbir şekilde tarafsız değildir. "O halde bundan kasıt Çin ve SSCB'nin savunulması mıdır?" Elbette! Ama Çin'i de SSCB'ni de boğazlayacak olan emperyalistlerce değil.

"Yurt savunması mı?" - Ama bu soyutlamadan burjuvazinin anladığı kârlarını ve talanını savunmaktır. Yurdu yabancı kapitalistlerden korumaya hazırız, yeter ki ilkin kendi kapitalistlerimizin eli ayağı bağlanarak başkalarının yurduna saldırmaları engellenmiş, kendi ülkemizin işçi ve köylüleri ülkenin gerçek efendileri haline gelmiş, ülkenin zenginliği ufacık bir azınlığın elinden halkın eline geçmiş ve ordu sömürenler yerine sömürülenlerin bir silahına dönüşmüş olsun.

Bu temel fikirleri, olayların gidişine ve kitlelerin düşüncelerinin yönelişine bağlı olarak daha somut ve özgül görüşlere tercüme etmek gerekir. Ayrıca, diplomatın, profesörün, gazetecinin pasifizmini, marangozun, tarım işçisinin, hizmetçi kadının pasifizminden kesinlikle ayırd etmek gerekir. Birinde pasifizm emperyalizm için bir perdedir, diğerinde ise emperyalizme olan güvensizliğin bulanık ifadesi. Bir küçük çiftçi veya işçi yurdun savunulmasından söz ettiğinde evini barkını, ailesini ve benzer aileleri istiladan, bombalardan ve zehirli gazlardan korumayı kasteder. Ka-

pitalistin ve gazetecisinin yurdun savunulmasından anladığı, sömürge ve pazarların fethedilmesiyle dünya gelirinden "kendi uluslarının" alacağı payın yağma ile arttırılmasıdır. Burjuva yurtseverliği ve pasifizmi baştan sona bir aldatmacadır. Ezilenlerin pasifizminin, hatta yurtseverliğinin bile özünde, bir yandan yıkıcı savaşa olan nefret, diğer yandan da kendileri için yararlı olduğunu sandıkları şeylere bağlılıkları türünden ilerici bir çekirdek vardır; gerekli devrimci sonuçları çıkarabilmek için bu öğeleri nasıl kullanacağımızı bilmemiz gerekir. Barışseverliğin ve yurtseverliğin bu iki biçimi kesin olarak karşı karşıya getirilmelidir.

Kalkış noktası olarak bu yaklaşımları benimseyen IV. Enternasyonal, kitleleri belirli bir derecede aktif politikaya çekebilecek, onlarda eleştirel bir ruh durumunu uyarabilecek ve burjuvazinin komploları üzerinde denetimlerini güçlendirecek her talebi, hatta bu talepler yetersiz bile olsa, destekler.

Bu bakış açısıyla, örneğin Amerikan seksiyonumuz savaş ilanı sorununa ilişkin bir referandum önerisine eleştirel destek vermektedir[17]. Biliyoruz ki tek başına hiçbir demokratik reform, hakim sınıfların istediklerinde savaşı başlatmasını engelleyemez. Kitlelere bu uyarıyı açıkça yapmak gereklidir. Ama kitlelerin önerilen referanduma ilişkin yanılsamaları ne olursa olsun, referandumu desteklemeleri işçilerin ve köylülerin, burjuvazinin hükümetine ve Kongre'ye olan güvensizliklerini yansıtır. Yanılsamaları desteklemeden ve bağışlamadan, sömürülenlerin sömürücülere duydukları, ilerici bir niteliği olan bu güvensizliği var gücümüzle desteklememiz gereklidir. Referandum hareketi ne kadar yaygınlaşırsa burjuva pasifistleri hareketten o kadar çabuk çekilecekler; Komintern hainleri itibarlarını o kadar kesin biçimde yitirecekler ve emekçilerin emperyalistlere karşı güvensizliği o ölçüde keskinleşecektir.

Bu noktadan hareketle, onsekiz yaşındaki her erkek ve kadına oy hakkı verilmesi talebini ileri sürmek gereklidir. Yarın "yurt" için ölmeleri isteneceklerin bugün oy hakları olmalıdır. Savaşa karşı mücadele herşeyden önce **gençliğin devrimci seferberliği** ile başlamalıdır.

Savaş sorununda kitlelerin belirli bir anda açıkça yüz yüze geldikleri yönlerden hareket etmekle birlikte bu sorunun tüm yönlerine ışık tutmak gerekir.

Savaş, özellikle savaş sanayii için, dev bir ticari girişimdir. "60 aile" bundan dolayı bir numaralı yurtsever ve savaşın baş kışkırtıcısıdır. **Savaş sanayiinin işçilerce denetimi,** savaş imalatçılarına karşı mücadelede ilk adımdır.

Reformistlerin **savaş kârlarına vergi** sloganına karşı ileri sürdüğümüz sloganlar, **savaş kârlarına el konması ve savaş sanayiinin mülksüzleştirilmesi**dir. Fransa gibi savaş sanayinin "millileştirilmiş olduğu"

ülkelerde, **işçi denetimi** sloganı bütün önemini korur. Proletaryanın tekil kapitaliste olduğu gibi, burjuvazinin hükümetine de güveni yoktur.

- Burjuva hükümetine ne tek bir insan ne de tek bir kuruş!
- Silahlanma programı değil, yararlı bir kamu hizmetleri programı!
- İşçi örgütlerinin asker-polis denetiminden tam bağımsızlığı!

Halkın sırtından komplolar hazırlayan açgözlü ve acımasız emperyalist kliklerin halkın kaderini tayin etmesine kesin bir son vermeliyiz.

Buna uygun olarak taleplerimiz:

- Gizli diplomasinin bütünüyle lağvı; her anlaşma ve antlaşmanın bütün işçi ve köylülere duyurulması;
- İşçi ve köylü komitelerinin doğrudan denetimi altında, işçi ve köylülerin silahlandırılması ve askeri eğitimi;
- İşçi örgütlerince seçilen emekçilerin komutan olarak yetiştirilmesi için askeri okulların kurulması;
- Düzenli ordunun yani kışla ordusunun yerini, fabrikalara, madenlere, çiftliklere vb. kopmaz bir biçimde bağlı halk milislerinin almasıdır.

Emperyalist savaş, burjuvazinin talan politikasının devamı ve keskinleşmesidir. Proletaryanın savaşa karşı mücadelesi sınıf mücadelesinin devamı ve keskinleşmesidir. Savaşın başlaması, sınıf mücadelesinin durumunu ve kısmen de mücadelenin araçlarını değiştirir; ama amacını ve temel seyrini değiştirmez.

Emperyalist burjuvazi dünyaya hakimdir. Dolayısıyla yaklaşan savaş temelde bir emperyalist savaş niteliği taşıyacaktır. Bu nedenledir ki uluslararası proletaryanın politikasının temel içeriği de emperyalizme ve onun savaşına karşı mücadeledir. Bu mücadelede esas ilke şudur: "Baş düşmanımız kendi öz ülkemizdedir" ya da "kendi (emperyalist) hükümetimizin yenilgisi ehven-i şerdir."

Ancak dünyadaki her ülke emperyalist değildir. Aksine çoğu emperyalizmin kurbanıdır. Bazı sömürge ve yarı sömürge ülkeler kuşkusuz ki savaşı esaret boyunduruğundan kurtulmak için bir fırsat bileceklerdir. Onlarınki emperyalist savaş değil kurtuluş savaşı olacaktır. Ezilen ülkelerin ezenlere karşı savaşlarında onlara yardımcı olmak uluslararası proletaryanın görevi olacaktır. Aynı görev, SSCB'ne ve savaş öncesi veya savaş sırasında doğabilecek başka işçi devletlerine karşı da geçerlidir. İşçi devletlerine ve sömürge ülkelere karşı giriştikleri savaşlarda **her** emperyalist hükümetin yenilgisi, ehven-i şerdir.

Ancak, emperyalist ülkelerin işçileri, belirli bir anda iki ülke arasındaki diplomatik ve askeri ilişkiler ne durumda olursa olsun, anti-emperyalist bir ülkeye kendi hükümetleri aracılığıyla yardım edemezler. Hükümetler, kendilerini geçici (ve işin özü dolayısıyla güvenilmez) bir ittifak içinde bulurlarsa, o zaman emperyalist ülke proletaryası kendi hükümetine sınıf-

sal muhalefetini sürdürür ve emperyalist olmayan "müttefik"ini kendine özgü yöntemlerle, yani uluslararası sınıf mücadelesi yöntemleriyle (sömürge ülke ya da işçi devleti lehine ve sadece düşmanlarına karşı değil, aynı zamanda onların hain müttefiklerine karşı ajitasyon; bazı durumlarda boykot ve grevlerin reddi; bazı durumlarda boykot ve grevler vb.) destekler.

Bir savaşta SSCB'ni ya da bir sömürge ülkeyi desteklerken, proletarya hiçbir şekilde sömürge ülkenin burjuva hükümeti ile ya da SSCB'deki gerici Termidorcu bürokrasi ile en ufak bir dayanışma içine girmez[18]. Aksine her ikisine karşı da tam politik bağımsızlığını korur. Devrimci proletarya haklı ve ilerici bir savaşa yardımcı olarak, sömürgelerdeki ve SSCB'ndeki işçilerin sempatisini kazanır, IV. Enternasyonal'in orada otorite ve etkisini güçlendirir ve sömürge ülkedeki burjuva hükümetinin ve SSCB'ndeki gerici bürokrasinin devrilmesine katkıda bulunma kapasitesini arttırır.

Savaşın başlangıcında IV. Enternasyonal'in seksiyonları kaçınılmaz olarak kendilerini tecrit olmuş hissedeceklerdir; her savaş ulusun büyük kitlelerini gafil avlayarak onları hükümet aygıtının yanına iter. Enternasyonalistlerin akıntıya karşı mücadele etmeleri gerekecektir. Ne var ki, yeni savaşın getireceği yıkım ve sefalet, daha ilk aylardan 1914-18'in kanlı dehşetini kat kat geride bırakarak kısa zamanda kitleleri uyandıracaktır. Kitlelerin hoşnutsuzluğu ve isyanı büyük bir hızla artacaktır. IV. Enternasyonal'in seksiyonları devrimci dalganın başını çekeceklerdir. Geçiş talepleri programı yakıcı bir güncellik kazanacaktır. Proletaryanın iktidarı ele geçirmesi sorunu bütün azametiyle ortaya çıkacaktır.

İnsanlığı yıkımlara uğratıp kana boğmadan önce kapitalizm, tüm dünyayı ulusal ve ırkçı nefretin zehirli dumanlarıyla kirletir. Bugün **Yahudi düşmanlığı** (anti-semitizm) can çekişen kapitalizmin sarsıntılarının en zararlılarından biridir.

Irkçı ön yargıların, başta Yahudi düşmanlığı olmak üzere ulusal küstahlığın ve şovenizmin her biçim ve çeşidinin köklerini uzlaşmasızca teşhir etmek, emperyalizme ve savaşa karşı verilen mücadelenin en önemli parçası olarak IV. Enternasyonal'in bütün seksiyonlarının günlük çalışmalarının kapsamına alınmalıdır. Temel sloganımız "Bütün Ülkelerin İşçileri, Birleşiniz!" olmaya devam ediyor.

13. İşçi Köylü Hükümeti

"İşçi köylü hükümeti" formülü ilk kez Bolşeviklerin 1917'deki ajitasyonunda gündeme geldi ve Ekim Devrimi'nden sonra da kesinlikle kabul

edildi. Son tahlilde bu, zaten kurulmuş olan proletarya diktatörlüğünün popüler bir tanımlanışından başka birşey değildi. Bu tanımlamanın önemi, esas olarak, Sovyet iktidarının temelinde yatan **proletarya** ve **köylülük arasındaki ittifakı** vurgulamasından geliyordu.

Komintern'in epigonları tarihe gömülmüş "proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğü" formülünü canlandırmaya yeltendiklerinde, "işçi köylü hükümeti" formülüne tamamıyla değişik, yalnızca "demokratik", yani burjuva bir içerik vererek proletarya diktatörlüğüne **karşıt** bir öneri olarak ortaya koydular.[19] Bolşevik-Leninistler "işçi köylü hükümeti" sloganının burjuva-demokratik yorumlanışına kesinlikle karşı çıktılar. O zaman belirttiklerimizi şimdi de tekrarlıyoruz: Proletarya partisi burjuva demokratik sınırların ötesine adım atmayı reddettiğinde, köylülükle ittifakı düpedüz sermayenin desteklenmesine dönüşür: 1917'de Menşevikler ve Sosyal Devrimciler, 1925-27'de Çin Komünist Partisi ve şimdi de İspanya, Fransa ve diğer ülkelerdeki "Halk Cepheleri" örneklerinde olduğu gibi.[20]

1917 Nisanından Eylülüne, Bolşevikler, Sosyal Devrimcilerden ve Menşeviklerden, liberal burjuvazi ile bağlarını koparıp iktidarı kendi ellerine almalarını talep ettiler. Bu koşul ile Bolşevik Partisi, işçilerin ve köylülerin küçük burjuva temsilcileri olan Menşevik ve Sosyal Devrimcilere burjuvaziye karşı devrimci yardımını taahhüt etti; ancak bunu Menşevik ve Sosyal Devrimcilerin hükümetine girmeyi ya da bu hükümetin politik sorumluluğunu yüklenmeyi kesinlikle reddederek yaptı. Eğer Menşevik ve Sosyal Devrimciler gerçekten Kadet'lerden (Liberaller) ve yabancı emperyalizmden bağlarını koparsalardı o zaman yaratacakları "işçi köylü hükümeti" proletarya diktatörlüğünün kurulmasını kaçınılmaz olarak hızlandıracak ve kolaylaştıracaktı.[21] Ama tam da bundan ötürüdür ki küçük burjuva demokrasisinin önderleri kendi hükümetlerinin kurulmasına var güçleriyle direndiler. Rus deneyiminin gösterdiği ve İspanya ile Fransa deneyimleriyle bir kez daha kanıtlandığı gibi, çok uygun koşullarda bile, küçük burjuva demokrasisinin partileri (Sosyal Devrimci, Sosyal Demokrat, Stalinist ve Anarşist) burjuvaziden bağımsız bir işçi köylü hükümeti yaratmaktan acizdirler.

Buna rağmen Bolşeviklerin, Menşevik ve Sosyal Devrimcilere yöneltikleri "Burjuvazi ile bağlarınızı koparın, iktidarı kendi ellerinize alın!" talebinin kitleler için muazzam bir eğitici önemi olmuştur. En çarpıcı biçimiyle Temmuz günlerinde açığa çıkan Menşevik ve Sosyal Devrimcilerin iktidarı almaktaki inatçı isteksizlikleri, onları kitlelerin gözünde kesinlikle mahkum edip Bolşeviklerin zaferini hazırlamıştır.[22]

IV. Enternasyonal'in merkezi görevi proletaryayı, tutuculuğu, çözülen kapitalizmin feci patlamaları ile bütünüyle çelişkide olan ve tarihsel iler-

lemeye başlıca engeli oluşturan eski önderliğinden kurtarmaktır. IV. Enternasyonal'in proletaryanın geleneksel örgütlerine yönelttiği başlıca suçlama, can çekişen burjuvazinin politikasından kopmak istememeleridir. Bu koşullarda, köhnemiş önderliğe yöneltilen "Burjuvazi ile bağlarını kopar, iktidarı kendi ellerine al!" talebi, II., III. ve Amsterdam Enternasyonallerinin parti ve örgütlerinin hain niteliğini sergilemede son derece önemli bir silahtır.

"İşçi Köylü Hükümeti" sloganını ancak 1917'de Bolşevikler için taşıdığı anlamıyla, yani anti-burjuva ve anti-kapitalist bir slogan olarak kabul edebiliriz; yoksa onu sosyalist devrime bir köprü olmaktan çıkarıp sosyalist devrim yolundaki başlıca engele dönüştüren epigonların sonradan verdikleri o "demokratik" anlamıyla değil.

İşçilere ve köylülere dayanan ve onlar adına konuşan her parti ve örgütten, burjuvaziden politik olarak kopmalarını ve bir işçi köylü hükümeti için mücadeleye girmelerini talep ederiz. Bu yolda onlara kapitalist gericiliğe karşı tam desteğimizi vaad ederiz. Aynı zamanda, bize göre "işçi köylü hükümeti"nin programını oluşturması gereken geçiş talepleri etrafında ajitasyonumuzu yorulmaksızın geliştiririz.

Bu tür bir hükümetin geleneksel işçi örgütlerince yaratılması olanaklı mıdır? Önceden de belirtildiği gibi geçmiş deneyimlerin ortaya koyduğu, bunun en azından son derece küçük bir ihtimal olduğudur. Ancak, tamamiyle olağanüstü koşullarda (savaş, yenilgi, mali iflas, devrimci kitle baskısı, vb.) Stalinistler dahil, küçük burjuva partilerinin burjuvazi ile bağlarını koparmak yolunda kendi istediklerinden daha ileriye gitmeleri teorik olasılığı önceden kesin olarak inkâr edilemez. Her halükârda şundan şüphe edilemez ki, eğer bu çok az olası varyant bir gün bir yerde gerçekleşir ve yukarıda belirtilen anlamıyla bir "işçi köylü hükümeti" gerçekten kurulursa bile, bu proletarya diktatörlüğünün kendisine giden yolda sadece kısa süreli bir episod olacaktır.

Ancak, tahminlerle uğraşmanın gereği yok. "İşçi köylü hükümeti" sloganı için ajitasyonun her koşulda muazzam bir eğitici değeri vardır. Bu da tesadüfi değildir; bu genel slogan çağımızın politik gelişme çizgisiyle tamamen uyumludur (eski burjuva partilerinin iflası ve çözülmesi, demokrasinin çöküşü, faşizmin yükselişi, işçilerin giderek daha aktif ve saldırgan bir politikaya yönelmeleri). Bundan dolayı, geçiş taleplerinin her biri, tek ve aynı politik sonuca varmalıdır; bu da, köylülerle birlikte kendi iktidarlarını kurmak için, işçilerin burjuvazinin geleneksel partilerinden kopmaları gereğidir.

Kitlelerin devrimci seferberliğinin somut aşamalarını önceden kestirmek olanaksızdır. IV. Enternasyonal'in seksiyonları, eleştirel bir yaklaşımla, yönelişlerini her yeni aşamaya uygun biçimde saptayarak, işçilerin

bağımsız bir politika yönündeki eğilimlerini destekleyen, bu politikanın sınıfsal niteliğini derinleştiren, reformist ve pasifist kuruntuları yıkan, öncü ile kitleler arasındaki bağları güçlendiren ve iktidarın devrimci fethini hazırlayan sloganları ileri sürmelidirler.

14. Sovyetler

Önceden belirtildiği gibi, **fabrika komiteleri** fabrika içinde ikili iktidar öğeleridirler. Bu nedenle, varlıkları ancak kitle basıncının artması koşullarında olanaklıdır. Aynı durum, savaşa karşı mücadele için kitle gruplaşmaları, fiyat denetim komiteleri ve hareketin bütün diğer yeni odakları için de geçerlidir: Bunların ortaya çıkışı, sınıf mücadelesinin proletaryanın geleneksel örgütlenmelerinin sınırlarının ötesine taşmasının bir göstergesidir.

Ancak, bu yeni organ ve odaklar, kısa süre içinde, aralarındaki bağların eksikliğini ve yetersizliklerini hissedeceklerdir. Geçiş taleplerinin hiçbiri, burjuva rejiminin süregitmesi koşullarında bütünüyle gerçekleştirilemez. Aynı zamanda, toplumsal krizin derinleşmesi yalnızca kitlelerin ızdırabını arttırmakla kalmayıp sabırsızlıklarını, azimlerini ve mücadele ruhunu da arttıracaktır. Ezilenler içinde gittikçe daha geniş yeni tabakalar da uyanıp kendi talepleriyle öne çıkacaklardır. Reformist önderlerin bir an bile hesaba katmadıkları milyonlarca "küçük insan" işçi örgütlerinin kapılarını ısrarla çalmaya başlayacaklardır. İşsizler harekete katılacaktır. Tarım işçileri, yıkılmış ya da yıkımın eşiğindeki çiftçiler, kentlerin ezilmişleri, kadın işçiler, ev kadınları, aydınların proleterleşmiş tabakaları birlik ve önderlik arayacaklardır.

Tek bir kentin sınırları içinde bile bu farklı talepler ve mücadele biçimleri arasındaki uyum nasıl sağlanacaktır? Tarih bu sorunun cevabını vermiş bulunuyor: **sovyetler** aracılığıyla. Sovyetler mücadele veren bütün grupların temsilcilerini biraraya getirecektir. Bu amaç için hiç kimse bugüne değin farklı bir örgütlenme biçimi önermemiştir; zaten daha iyisinin bulunabileceği de şüphelidir. Sovyetler, önceden belirlenmiş bir parti programı ile sınırlanmış değildirler. Kapıları tüm ezilenlere ardına kadar açıktır. Bu kapılardan mücadelenin genel akımına kapılmış her tabakanın temsilcileri geçer: Hareket ile birlikte genişleyen örgütlenme kendi bağrında tekrar ve tekrar yenilenir. Proletaryanın bütün politik akımları, en geniş demokrasi temelinde sovyetlerin önderliği için mücadele edebilirler. Bu nedenle **sovyetler** sloganı geçiş programının doruk noktasıdır.

Sovyetler ancak kitle hareketinin açıkça devrimci aşamaya geçtiği bir zamanda ortaya çıkabilirler. Ortaya çıktıkları ilk andan itibaren, sovyetler,

sömürücülere karşı mücadelelerinde milyonlarca emekçinin etrafında birleştikleri bir eksen olarak, yerel yönetimin ve daha sonra merkezi hükümetin rakipleri ve hasımları olurlar. Nasıl ki fabrika komitesi fabrikada bir ikili iktidar yaratıyorsa, sovyetler de ülke çapında bir ikili iktidar dönemi başlatırlar.

İkili iktidarın kendisi geçiş döneminin doruk noktasıdır. İki düzen, burjuva düzeni ve proleter düzeni, uzlaşmaz bir biçimde karşı karşıya gelirler. Aralarında çatışma kaçınılmazdır. Toplumun kaderi bu çatışmanın sonucuna bağlıdır. Devrim yenilgiye uğrarsa burjuvazinin faşist diktatörlüğü gelecektir. Zafer durumunda ise, sovyetlerin iktidarı yani proletarya diktatörlüğü ve toplumun sosyalist yeniden inşası gündeme gelecektir.

15. Geri Ülkeler ve Geçiş Talepleri Programı

Sömürge ve yarı-sömürge ülkeler doğaları gereği geri ülkelerdir. Ama bu geri ülkeler emperyalizmin hakimiyetindeki bir dünyanın parçalarıdır. Bu yüzden gelişmelerinin **bileşik** bir niteliği vardır: En ilkel ekonomik biçimler, en gelişmiş kapitalist teknik ve kültürle içiçedir. Geri ülkeler proletaryasının politik mücadelesi de benzer bir niteliğe sahiptir: en basit talepler olan ulusal bağımsızlık ve burjuva demokrasisi için verilen mücadele, dünya emperyalizmine karşı verilen sosyalist mücedele ile içiçedir. Bu mücadelede, demokratik sloganlar, geçiş talepleri ve sosyalist devrimin görevleri, ayrı tarihsel dönemlere bölünmemişlerdir, doğrudan doğruya birbirlerinden kaynaklanırlar. Çin proletaryası sendikaları ancak örgütlemeye başlamıştı ki sovyetleri oluşturma zorunluluğunu duydu. Bu anlamda bu program, sömürge ve yarı-sömürge ülkelere, en azından proletaryanın bağımsız bir politika yürütme kapasitesine kavuşmuş olduğu ülkelere, bütünüyle uygun düşmektedir.

Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin merkezi görevi **tarım devrimi** ve **ulusal bağımsızlıktır**; tarım devrimi ile feodalizmin mirasının tasfiyesi, ulusal bağımsızlık ile emperyalist boyunduruktan kurtulmak. Bu iki görev birbirine sıkıca bağlıdır.

Demokratik programın bir başına reddi mümkün değildir; kitlelerin kendilerinin mücadele içinde bu programı aşmaları zorunludur. **Ulusal** (ya da **Kurucu**) Meclis sloganı, Çin ve Hindistan gibi ülkeler için bütün geçerliliğini korur. Bu slogan ulusal bağımsızlık ve tarım reformu sorunlarına kopmazcasına bağlanmalıdır. İşçiler ilk adım olarak bu demokratik program ile silahlanmalıdırlar. Yalnızca işçiler köylüleri ayağa kaldırabilecek ve birleştirebileceklerdir. Devrimci demokratik program temelinde işçileri "ulusal" burjuvaziye karşı çıkarmak gereklidir. Ardından, kitlele-

rin devrimci demokrasi sloganlarıyla seferber edilmelerinin belli bir aşamasında sovyetler kurulabilir ve kurulmalıdır. Sovyetlerin her bir dönemdeki tarihsel rolünü, özellikle Ulusal Meclis ile ilişkilerini belirleyecek olan, proletaryanın politik düzeyi, köylülükle arasındaki bağ ve proleter partinin politikasının niteliği olacaktır. Sovyetler burjuva demokrasisini ergeç devirmelidirler. Demokratik devrimin sonuna kadar götürülmesini ve böylece sosyalist devrim döneminin açılmasını yalnızca sovyetler sağlayabilirler.

Tek tek demokratik ve geçiş taleplerinin proletaryanın mücadelesi içindeki göreli ağırlığı, karşılıklı ilişkileri ve sunuluş sıraları, her geri ülkenin özellikleri ve özgül koşullarına ve önemli ölçüde ülkenin geriliğinin **düzeyine** göre belirlenir. Bununla beraber, bütün geri ülkelerde devrimci gelişmenin genel eğilimi, Rusya'daki üç devrimin (1905, 1917 Şubat, 1917 Ekim) **sürekli devrim** formülüne verdiği kesin anlam çerçevesinde belirlenir.

Komintern, geri ülkelere, güçlü ve ümit vaad eden bir devrimin nasıl çökertilebileceğine ilişkin klasik bir örnek vermiştir. 1925-27 yıllarında Çin'deki kitle ayaklanmalarının fırtınalı kabarışında Komintern, Ulusal Meclis talebini ileri sürmeyi ihmal etti; aynı zamanda sovyetlerin kurulmasını da yasakladı. Stalin'in planına göre, burjuva partisi Kuomintang, hem Ulusal Meclisin hem de sovyetlerin yerini alacaktı. Kitlelerin Koumintang tarafından ezilmesinden sonra, Komintern Kanton'da bir sovyet karikatürü örgütledi. Kanton ayaklanmasının kaçınılmaz çöküşünün ardından, Komintern, sanayi proletaryasının tamamen pasif bırakıldığı bir yönelişle gerilla savaşı ve köylü sovyetleri yolunu tuttu. Böylece çıkmaza giren Komintern, Çin-Japon savaşını fırsat bilerek "Sovyet Çin"ini bir kalem oynatışıyla tasfiye edip, yalnızca köylü "Kızıl Ordu"yu değil, aynı zamanda sözde "Komünist" Parti'yi aynı Koumintang'a, yani burjuvaziye tabi kıldı.

"Demokratik" köle sahiplerinin dostluğu uğruna uluslararası proleter devrime ihanet eden Komintern, aynı zamanda sömürge kitlelerinin kurtuluş mücadelesine de ihanet etmekten geri kalamazdı; hem de kendisinden önce II. Enternasyonal'in yaptığından da daha sinsice. Halk Cephesi ve "ulusal savunma" politikasının bir görevi de yüz milyonlarca sömürge nüfusunu "demokratik" emperyalizmin kurşun askerleri yapmaktır. İnsanlığın yarısından fazlasını oluşturan sömürge ve yarı-sömürge halklarının kurtuluş mücadelesinin bayrağı kesinlikle IV. Enternasyonal'in ellerine geçmiştir.

16. Faşist Ülkelerde Geçiş Talepleri Programı

Komintern'in stratejisini çizenlerin Hitler'in zaferini, yalnızca Thaelmann'ın zaferi yolunda atılmış bir adım olarak ilan ettikleri günlerden pek farklı bugünkü durum. Thaelmann beş yılı aşkın bir süreden beri Hitler'in hapishanesindedir. Mussolini, İtalya'yı onaltı yıldan fazladır faşizmin zincirine vurmuş bulunuyor.[23] Bu süre içinde II. ve III. Enternasyonal partileri; değil bir kitle hareketini yönetmek, Çar dönemindeki Rus devrimci partileriyle bir dereceye kadar kıyaslanabilecek, ciddi bir yasa-dışı örgüt yaratmaktan bile aciz kalmışlardır.

Bu başarısızlıkları faşist ideolojinin gücüne bağlamak için en ufak bir neden yoktur. *Aslında Mussolini hiçbir zaman herhangi bir ideoloji ortaya sürmemişti.* Hitler'in "ideolojisi" hiçbir zaman işçiler arasında ciddi olarak yayılmamıştır. Bir dönem için faşizmden sarhoş olmuş halk kesimlerinin, en başta orta sınıfların ayılması için yeterli zaman geçmiştir. Zar sor sezinlenebilen muhalefetin, Protestan ve Katolik kilise çevreleriyle sınırlı kalması, yarı-kaçık, yarı-soytarı "ırk" ve "kan" teorilerinin gücüyle değil, demokrasi, Sosyal Demokrasi ve Komintern ideolojilerinin korkunç çöküşüyle açıklanabilir.

Paris Komünü'nün katledilmesinden sonra koyu gerici baskı sekiz yıl kadar egemenliğini sürdürdü. *1905 Rus Devriminin yenilgisinden sonra* da emekçi kitleler buna yakın bir süre uyuşukluk içinde kalmışlardı.[24] Ancak her iki durumda da sözkonusu olan, güç ilişkilerinin belirlediği bir fiziki yenilgiydi. Rusya'da buna ek olarak, proletaryanın neredeyse bütünüyle deneyimsizliği söz konusu idi. O dönemde Bolşevik hizip daha üçüncü yıldönümünü bile kutlamamıştı. Oysa önderliğin, biri yetmiş, diğeri yaklaşık onbeş yıldır varolan güçlü partilerden geldiği Almanya'da durum tamamiyle farklı idi. Arkalarında milyonlarca seçmenin bulunduğu bu iki parti daha savaş öncesinde moral açıdan felce uğramışlardı, savaş bile vermeden teslim oldular. Tarih buna benzer bir felaket kaydetmemiştir. Alman proletaryası savaşta düşman tarafından kırılmamıştır. Kendi partilerinin korkaklığı, alçaklığı, ihaneti tarafından ezilmiştir. Yaklaşık üç kuşaktır inanç duyduğu herşeye güvenini yitirmesine hiç de hayret etmemek gerekir. Hitler'in zaferi de, Mussolini'yi güçlendirdi.

Devrimci çalışmaların İspanya ve Almanya'daki uzatmalı başarısızlığı, Sosyal Demokrasinin ve Komintern'in canice politikalarının bedelinden başka birşey değildir. Yasa-dışı çalışma için yalnızca kitlelerin sempatisi yeterli değildir. İleri kesimlerin bilinçli coşkusu da gerekir. Ama tarihsel olarak iflas etmiş örgütlere karşı coşku duyulması beklenebilir mi? Sürgünde önderler olarak ortaya çıkanların çoğunluğu ya iliklerine kadar demoralizasyona düşmüş kişilerdir, ya Kremlin ve GPU'nun ajanla-

rıdır ya da işçilerin kendilerini yitirmiş oldukları koltuklarına bir mucizeyle yeniden kavuşturabileceğini düşleyen sabık Sosyal Demokrat bakanlardır. Bu bayları bir an için bile "anti-faşist" devrimin gelecekteki liderleri olarak düşünmek olanaklı mıdır?

Dünya arenasındaki diğer olaylar ise -Avusturya işçilerinin ezilmesi, İspanyol devriminin yenilgisi, Sovyet devletinin yozlaşması- İtalya ve Almanya'da bir devrimci yükselişe katkıda bulunamazdı. Alman ve İtalyan işçileri politik haberler için önemli ölçüde radyo yayınlarına bağımlı olduklarından, rahatlıkla söylenebilir ki, Termidorun yalanlarını budalaca ve küstahça yayan Moskova radyosu, totaliter ülkelerdeki işçilerin moralini kırmakta en güçlü etmen olmuştur. Diğer konularda olduğu gibi burada da, Stalin sadece Goebbels'in bir yamağı gibi davranmaktadır.[25]

Ancak, faşizmin zaferine yol açan sınıf uzlaşmazlıkları faşizmin egemenliği altında da sürmekte ve onu yavaş yavaş kemirmektedir. Kitleler her zamankinden daha da hoşnutsuzdur. Yüzlerce ve binlerce fedakâr işçi herşeye rağmen yeraltında devrimci çalışmalarını sürdürmektedirler. Eski geleneklerin ve büyük umutların yıkılması deneyimini doğrudan yaşamamış genç bir kuşak öne çıkmıştır. Totaliter rejimin mezartaşı altında, proleter devrimin ilk tohumları karşı konulamaz biçimde atılmaktadır. Ama gizli enerjinin açık isyana dönüşebilmesi için, proletarya öncüsünün yeni perspektifler, yeni bir program ve yeni bir lekesiz bayrak bulması gereklidir.

Başlıca güçlük burada yatmaktadır. Faşist ülkelerde işçilerin yeni bir programa yönelmesi çok zordur. Program deneyim yoluyla doğrulanır. Totaliter despotizm altındaki ülkelerde eksik olan tam da kitle hareketi deneyimidir. Çok muhtemeldir ki, faşist topraklarda devrimci hareketin hız kazanması, "demokratik" ülkelerden birinde proletaryanın gerçek bir başarı elde etmesine bağlı olacaktır. Mali ya da askeri bir çöküntünün benzer bir etkisi olabilir. Bugün için zorunlu olan, ancak ileride geniş çapta sonuçlar verebilecek türden, ağırlıkla hazırlık niteliğinde propaganda faaliyetlerinin yürütülmesidir. Şimdiden kesinlikle söylenebilecek olan şudur: Faşist ülkelerde devrimci dalga patlak verdiğinde muhteşem bir fırtına haline gelecek ve hiçbir koşul altında Weimar'ın cesedinin yeniden canlandırılması çabasıyla sınırlı kalmayacaktır.[26]

İflaslarına rağmen yaşayan eski partiler ile IV. Enternasyonal arasındaki uzlaşmaz ayrılıklar bu noktadan sonra başlamaktadır. Sürgündekilerin "Halk Cephesi", düşünülebilecek Halk Cephelerinin en zararlı ve haince türüdür. Özünde, varolmayan bir liberal burjuvazi ile koalisyon kurmanın aciz özlemini ifade eder. Eğer başarılı olacak olsa, proletaryayı İspanya'da olduğu gibi bir dizi yeni yenilgiye sürüklerdi. Dolayısıyla, faşizme karşı devrimci mücadelenin ilk koşulu, Halk Cephesi teori ve prati-

ğini amansızca teşhir etmektir.

Elbetteki bu, IV. Enternasyonal'in kitleleri faşizme karşı seferber edebilmek amacıyla demokratik sloganların kullanılmasını reddettiği anlamına gelmez. Aksine böyle sloganlar bazı durumlarda ciddi bir işlev üstlenebilir. Ancak, demokrasi formülleri (basın özgürlüğü, sendikalaşma hakkı, vb.) bizim için yalnızca proletaryanın bağımsız hareketinde geçici ya da kısa süreli sloganlar olarak anlam taşır; yoksa burjuvazinin ajanlarınca proletaryanın boynuna geçirilmiş demokratik bir ilmik olarak değil (İspanya!). Hareketin kitle niteliği kazanmasıyla birlikte demokratik sloganlar derhal geçiş sloganlarıyla içiçe geçecektir. Fabrika komiteleri muhtemelen, eski memur kafalı sendikacılar bürolarında oturup sendikaları yeniden kurmayı tartışmaya başlamadan önce oluşacaktır; Weimar'da yeni bir Kurucu Meclis toplanmasından önce sovyetler Almanya'yı saracaktır. Bu durum İtalya ve diğer totaliter ve yarı-totaliter ülkeler için de geçerlidir.

Faşizm bu ülkeleri politik barbarlığın çukuruna itmiştir. Ama toplumsal yapılarını değiştirmemiştir. Faşizm feodal toprak sahiplerinin değil, tekelci sermayenin bir aracıdır. Devrimci bir program, dehşete kapılmış müflislerin ruh haline değil, sınıf mücadelesinin faşist ülkeler için de geçerliliğini sürdüren diyalektiğine dayanmalıdır. IV. Enternasyonal, "üçüncü dönemin" eski kahramanları olan Stalinistleri, kendi çirkin yüzlerini gizleyebilmek için, sırasında Katoliklerin, Protestanların, Yahudilerin, Alman milliyetçilerinin, liberallerin maskeleri ardında görünmeye iten politik maskaralıkları tiksintiyle reddeder .[27] IV. Enternasyonal her zaman ve her yerde kendi bayrağının altında ortaya çıkar. Faşist ülkelerdeki proletaryaya kendi programını açıkça sunar. Bütün dünyanın ileri işçileri Mussolini, Hitler ve onların ajanlarının ve taklitçilerinin devrilmesinin ancak IV. Enternasyonal'in önderliğinde gerçekleşebileceğine şimdiden kesinlikle inanmışlardır.

17. SSCB ve Geçiş Çağının Sorunları

Sovyetler Birliği Ekim Devriminden bir işçi devleti olarak çıktı. Sosyalist gelişme için gerekli bir önkoşul olan üretim araçları üzerinde devlet mülkiyeti, üretici güçlerin süratle gelişmesi olanağını yarattı. Ama aynı zamanda işçi devletinin aygıtı tam bir yozlaşmaya uğradı: İşçi sınıfının bir silahı olmaktan, işçi sınıfına karşı bürokratik şiddet uygulanması ve giderek ülke ekonomisinin sabote edilmesi için bir silaha dönüştü. Geri ve yalıtılmış bir işçi devletinin bürokratlaşması ve bürokrasinin kadir-i mutlak bir ayrıcalıklı kasta dönüşmesi, tek ülkede sosyalizm teorisinin,

yalnızca teoride değil bu kez pratikte de ortaya çıkan en ikna edici yalanlanmasıdır.[28]

Yani SSCB şiddetli çelişkiler taşımaktadır. Yine de hâlâ **yozlaşmış bir işçi devleti** olmaya devam etmektedir. Toplumsal teşhis bu yöndedir. Politik gelişme için iki alternatif söz konusudur: Ya bürokrasi gittikçe daha çok dünya burjuvazisinin işçi devletindeki organı haline gelerek yeni mülkiyet biçimlerini devirecek ve ülkeyi kapitalizme geri sürükleyecek, ya da işçi sınıfı bürokrasiyi ezerek yolu sosyalizme açacaktır.

IV. Enternasyonal'in seksiyonları için Moskova davaları ne beklenmedik bir olay ne de Kremlin diktatörünün kişisel çılgınlığının bir sonucudur. Bunlar Termidor'un meşru varisidir; "halkın" kendi içinde derinleşen uzlaşmazlıkların ve bürokrasi ile halk arasındaki çelişkilerin bir yansıması olarak bizzat Sovyet bürokrasisi içinde ortaya çıkan dayanılmaz çatışmaların bir ürünüdür. Duruşmaların kanlı bir "karabasan"a benzemesi, çelişkilerin keskinlik derecesini ortaya koymakta ve aynı zamanda nihai çözümün yaklaştığını göstermektedir.

Kremlin'in Moskova'ya dönmeyi reddeden eski diplomatik temsilcilerinin demeçleri, kendilerine özgü bir tarzda bir gerçeği tartışma götürmez biçimde kanıtlamıştır: bürokrasi içinde her çeşit politik görüş mevcuttur; gerçek Bolşevizmden (Ignace Reiss) tam faşizme dek (Fedor Butenko).[29] Bürokrasi içinde yalnızca küçük bir azınlık oluşturan devrimci öğeler, edilgen biçimde de olsa, proletaryanın sosyalist çıkarlarını yansıtmaktadırlar. Durmaksızın çoğalan faşist, karşı devrimci öğeler, gittikçe artan bir tutarlılıkla dünya emperyalizminin çıkarlarını ifade etmektedirler. Komprador rolüne aday bu öğeler, haklı olarak, yeni egemen katmanın, ayrıcalıklı durumunu ancak "Batı uygarlığı"nın, yani kapitalizmin özümlenmesi adına millileştirmeye, kolektifleştirmeye ve dış ticaret tekeline karşı çıkarak güvence altına alabileceğini düşünmektedirler. Bu iki uç arasında, burjuva demokrasisine doğru yönelen, dağınık Menşevik, Sosyal Devrimci, Liberal eğilimler bulunmaktadır.

Bu sözde "sınıfsız" toplumun kendi saflarında da, bürokrasinin içindekilere tamamen benzer gruplaşmaların varlığı şüphe götürmez; ancak bunları birbirinden ayıran çizgiler daha bulanıktır, göreli nicel ağırlıkları ise bürokrasinin içindeki ağırlıklarının tam tersidir. Özellikle kolektif çiftliklerin (**kolhoz**) zengin bölümüne özgü bilinçli kapitalist eğilimler, nüfusun yalnızca küçük bir azınlığını oluştururlar. Ama bu katman genel yoksulluk koşullarından doğan kişisel servet biriktirmeye yönelik küçük burjuva eğilimler içinde geniş bir taban sağlamakta ve bürokrasi tarafından bilinçli olarak desteklenmektedir.

Derinleşen uzlaşmazlıkların toplumsal dengeyi gittikçe daha çok bozduğu bu sistemin tepesinde, bugün Stalin'in Bonapartist kliğine indirgen-

miş olan Termidorcu oligarşi terör yöntemleriyle tutunmaya çalışmaktadır. En son adli iftiralar **sola karşı** bir darbe amacını taşımaktaydı. Sağ muhalefetin önderlerinin temizlenmesi de aynı nedenledir; çünkü bürokrasinin çıkarları ve eğilimleri açısından eski Bolşevik Partisi'nin sağ grubu **sol** bir tehlike oluşturuyordu. Butenko türünden sağ müttefiklerinden de korkan Bonapartist kliğin, kendini koruma uğruna eski Bolşevikler kuşağını son ferdine varıncaya kadar katletmesi, devrimci geleneklerin kitleler arasında canlılığını koruduğunun ve kitlelerin artan memnuniyetsizliğin açık kanıtıdır.

Daha dün Moskova davalarını geçer akçe olarak değerlendiren Batı'nın küçük burjuva demokratları bugün ısrarla "SSCB'de ne Trotskizm ne de Trotskistler vardır" diye tekrarlamaktadırlar. Ancak açıklayamadıkları, bütün temizlik hareketlerinin niçin özellikle bu tehlikeyle mücadele bayrağı altında sürdürüldüğüdür. Eğer "Trotskizm"i tamamlanmış bir program ve dahası bir örgüt olarak ele alırsak, "Trotskizm"in SSCB'nde gayet zayıf olduğu tartışma götürmez. Ama yıkılmaz gücünün kaynağı, yalnızca devrimci geleneği değil aynı zamanda Rus işçi sınıfının bugünkü fiili muhalefetini de ifade etmesi gerçeğindedir. İşçilerin bürokrasiye karşı birikmiş sosyal nefreti: Kremlin kliği açısından "Trotskizm"i teşkil eden işte budur. İşçilerin derin fakat sessiz öfkesi ile IV. Enternasyonal örgütü arasındaki bağdan çok haklı olarak dehşetle korkmaktadır.

Eski Bolşevikler kuşağıyla orta ve genç nesillerin devrimci temsilcilerinin yok edilmesi, politik dengeyi bürokrasinin sağ, burjuva kanadı ve toplum içindeki müttefikleri lehine daha da sarsmıştır. Önümüzdeki dönemde, sağ kanattan SSCB'nin sosyalist niteliğinin revizyonu ve "Batı uygarlığı"nın faşist biçimine yaklaştırılması yolunda gittikçe artan kararlılıkta çabalar bekleyebiliriz.

Bu açıdan, "SSCB'nin savunulması" sorunu yakıcı bir somutluk kazanmaktadır. Eğer yarın, diyelim ki burjuva-faşist gruplaşması, yani "Butenko hizbi" iktidarı ele geçirmeye yeltenirse, "Reiss hizbi" kaçınılmaz olarak barikatların karşı saflarında yerini alacaktır. Bu gruplaşma kendini geçici olarak Stalin'in müttefiki konumunda bulsa da, Bonapartist kliği değil yine de SSCB'nin toplumsal temelini yani kapitalistlerden koparılıp devlet mülkiyetine dönüştürülmüş mülkiyeti savunuyor olacaktır. Eğer "Butenko hizbi" Hitler ile ittifaka girerse, "Reiss hizbi" ülke içinde ve dünya çapında SSCB'ni askeri müdahaleye karşı savunacaktır. Bundan farklı bir tutum ihanet olacaktır.

Böylece, sınırları açık seçik belirlenmiş bazı durumlarda, kapitalist karşı-devrimin açık bir saldırısına karşı bürokrasinin Termidorcu kesimi ile bir "birleşik cephe" olasılığının peşinen reddedilmesi olanaksızdır, ama SSCB'de temel politik görev hâlâ bu **Termidor bürokrasisinin**

devrilmesi olmaya devam etmektedir. Bu katmanın hakimiyetinin sürdüğü her gün ekonominin sosyalist öğelerinin temellerini çürütmekte ve kapitalizme geri dönüş olasılığını arttırmaktadır. Stalinist kliğin ajanı ve suç ortağı Komintern de İspanyol devrimini boğazlama yoluyla uluslararası proletaryanın moralini kırarken tamamen bu yönde hareket etmektedir.

Bürokrasinin esas gücü, aynen faşist ülkelerde olduğu gibi, bizzat kendisinden değil, kitlelerin umutlarının kırılmasından ve yeni bir perspektife sahip olmayışından gelir. Faşist ülkelerde olduğu gibi (ki Stalin'in **siyasal** aygıtı bunlardan olsa olsa daha azgın karakteriyle ayırdedilebilir) SSCB'de de bugün ancak hazırlık niteliğinde propaganda çalışmaları olanaklıdır. Sovyet işçilerinin devrimci kabarışındaki itici güç, yine faşist ülkelerde olduğu gibi, büyük olasılıkla ülke dışından gelecektir. Komintern'e karşı dünya çapında verilen mücadele Stalinist diktatörlüğe karşı mücadelenin bugün için en önemli parçasıdır. GPU içinde **doğrudan** bir dayanağı olmadığı için, Komintern'in çöküşünün, Bonapartist kliğin ve bir bütün olarak Termidorcu bürokrasinin düşüşünden önce geleceğine ilişkin birçok belirti bulunmaktadır.[30]

SSCB'de yeni bir devrimci yükseliş açıktır **ki toplumsal eşitsizliğe ve politik baskıya karşı mücadele** bayrağı altında başlayacaktır. Kahrolsun bürokrasinin ayrıcalıkları! Kahrolsun Stahanovizm! Kahrolsun Sovyet aristokrasisi ve onun rütbe ve nişanları! Her tür emek için daha eşit ücret![30]

Sendikal özgürlük, fabrika komiteleri, toplanma hakkı ve basın özgürlükleri için mücadele, **sovyet demokrasisinin** yeniden doğuşu ve serpilmesi mücadelesine dönüşecektir.

Bürokrasi, sınıf organları olan sovyetlerin yerine Hitler Goebbels tarzında genel seçim hakları masalını geçirdi. Sovyetlere yalnız özgür demokratik biçimini değil, aynı zamanda sınıfsal içeriğini de iade etmek gerekmektedir. Bir zamanlar burjuvazi ve kulakların sovyetlere girişinin yasaklandığı gibi, şimdi de **bürokrasi ve yeni aristokrasiyi sovyetlerden atmak gereklidir.** Sovyetlerde yalnızca işçilerin, tabandaki kollektif çiftçilerin, köylülerin ve Kızıl Ordu askerlerinin temsilcilerine yer vardır.

Sovyetlerin demokratikleştirilmesi, **sovyet partilerinin yasallaşması** olmadan imkansızdır. İşçiler ve köylüler kendi özgür oylarıyla hangi partileri sovyet partileri olarak tanıdıklarını ortaya koyacaklardır.

Planlı ekonominin üretici ve tüketicilerin çıkarlarına uygun olarak baştan aşağı yeniden düzenlenmesi! Fabrika komitelerine üretimi denetleme hakkı geri verilmelidir. Demokratik olarak örgütlenmiş tüketim kooperatifleri, ürünlerin kalitesini ve fiyatlarını denetlemelidir.

Kollektif çiftlikler, burada çalışan işçilerin iradesine ve çıkarlarına uygun olarak **yeniden örgütlenmelidir.**

Bürokrasinin **muhafazakâr uluslararası politikasının** yerini proleter enternasyonalizmi politikası almalıdır. Kremlin'in tüm diplomatik yazışmaları yayınlanmalıdır. **Kahrolsun gizli diplomasi!**

Termidorcu bürokrasinin sahnelediği bütün politik yargılamalar, tam bir saydamlık içinde dürüst ve açık bir tartışma ışığında yeniden gözden geçirilmelidir. Tahrifatların mimarları hak ettikleri cezayı çekmelidir.

Kendini şiddet ve tahrifat yoluyla ayakta tutmakta olan bürokrasi devrilmeksizin bu programın gerçekleştirilmesi olanaksızdır. Yalnızca ezilen kitlelerin muzaffer devrimci ayaklanması Sovyet rejimini canlandırabilir ve sosyalizm yönünde daha öteye gelişmesini güvence altına alabilir. Sovyet kitlelerinin ayaklanmasına önderlik edebilecek tek bir parti vardır: IV. Enternasyonal Partisi!

Kahrolsun kardeş katili Stalin'in bürokratik çetesi!

Yaşasın Sovyet demokrasisi!

Yaşasın uluslararası sosyalist devrim!

18. Oportünizme ve İlkesiz Revizyonizme Karşı

Fransa'da Léon Blum'un partisinin politikası reformistlerin tarihin en trajik olaylarından bile ders almaktan aciz olduklarını bir kez daha göstermiştir. Fransız Sosyal Demokrasisi, Alman Sosyal Demokrasisinin politikasını kölece taklit ederek aynı felakete doğru yürümektedir. Birkaç onyıllık bir süreç içinde, II. Enternasyonal burjuva demokratik rejimle içiçe geçti, onun ayrılmaz bir parçası haline geldi ve onunla birlikte çürüyor.

III. Enternasyonal reformizm yoluna, tam da kapitalizmin bunalımının proleter devrimi kesin biçimde gündeme getirdiği bir dönemde girdi. Komintern'in bugün İspanya ve Çin'deki politikası ("demokratik" ve "ulusal" burjuvazi önünde yaltaklanma politikası) artık onun da yeni şeyler öğrenmekten ya da değişmekten aciz olduğunu göstermektedir. SSCB'de gerici bir güç haline gelen bürokrasi dünya arenasında devrimci bir rol oynayamaz.

Genel olarak anarko-sendikalizm de aynı türden bir evrim göstermiştir. Fransa'da Léon Jouhaux'nun sendikalist bürokrasisi uzun süredir işçi sınıfı içinde burjuvazinin bir aracı haline gelmiştir.[32] İspanya'da anarko-sendikalizm, görünüşteki devrimciliğini atarak burjuva demokrasisi arabasını vedek tekerleği haline geldi.

Lo a Bürosu çevresinde toplanan ortadaki merkezci örgütler, yalnızca S al Demokrasi'nin veya Komintern'in "sol" aksesuarlarını temsil etmekt r.[33] Politik durumu kavrayabilmekte ve ondan devrimci sonuçlar ç bilmekte tam bir aciz göstermişlerdir. Doruk noktaları olan

İspanyol POUM, devrim koşullarında devrimci bir çizgi izlemekte tamamiyle başarısız kalmıştır.

Dünya proletaryasının uzun bir dönem boyunca uğradığı ağır yenilgiler, resmi örgütleri artan ölçüde tutuculuğa mahkûm ederken, umutları kırılan küçük burjuva "devrimciler"i "yeni yollar" aramaya itti. Gericilik ve çözülme dönemlerinde her zaman olduğu gibi, sağda solda ortaya sahtekârlar ve şarlatanlar çıkıyor, devrimci düşüncenin tüm seyrini revizyona tabi tutma arzusuyla yanıp tutuşuyor. Bunlar geçmişten öğrenmek yerine, geçmişi "red" ediyorlar. Bazısı Marksizmin tutarsızlığını keşfederken, bazısı da Bolşevizmin çöküşünü ilan ediyor. Bazısı devrimci öğretiye ihanet edenlerin hata ve suçlarının sorumluluğunu öğretinin kendisine yüklerken, bazısı da ani ve mucizevi bir tedavi sağlayamadığı için ilacı lanetliyor. En cüretlileri sihirli bir değnek bulmayı vaad ederek, bu çare bulunana dek sınıf mücadelesinin durdurulmasını salık veriyor. Bir takım "yeni ahlak" peygamberleri, küçük dozda uygulanmış ahlaki ilkeler yardımıyla işçi hareketini yenilemeye hazırlanıyor. Bu havarilerin çoğu, daha savaş meydanına varmadan, kendileri moral bakımından özürlü hale gelmeyi becermişlerdir. Kısacası, yeni yollar arama örtüsü altında proletaryaya sunulan, Marx-öncesi sosyalizmin arşivlerine çoktandır gömülü eski reçetelerdir.

IV. Enternasyonal, II., III., Amsterdam [34] ve Anarkosendikalist Enternasyonal'lerin bürokrasilerine ve bunların merkezci uydularına; reformu bile olmayan reformizme; GPU ile ittifak içinde olan demokratizme; barışı olmayan pasifizme; burjuvazinin hizmetindeki anarşizme ve devrimden ölesiye korkan "devrimciler"e karşı uzlaşmaz bir savaş ilan eder. Bütün bu örgütler geleceğin güvencesi değil, geçmişin çürümüş artıklarıdır. Savaş ve devrimler çağı onları yerle bir edecektir.

IV. Enternasyonal sihirli değnek peşinde koşmaz, böyle icatlara meraklı değildir. IV. Enternasyonal tavrını, gerçeği anlamaya, yenilgilerin ardında yatan nedenleri ortaya çıkarmaya ve bilinçli olarak zafere hazırlanmaya olanak sağlayan tek devrimci öğreti olan Marksizm zemininde alır. IV. Enternasyonal, proletaryaya iktidarın nasıl fethedileceğini ilk kez göstermiş olan Bolşevizm'in geleneğini sürdürür. IV. Enternasyonal, sahtekârları, şarlatanları, işe yaramaz ahlak öğretmenlerini bir kenara iter. Sömürü üzerine kurulmuş bir toplumda en üstün ahlak sosyal devriminkidir. İşçilerin sınıf bilincini, kendi güçlerine güvenlerini ve mücadelede özveriye hazırlıklarını arttıran her yöntem ve her araç geçerlidir. Reddedilmesi gereken yöntemler ise, ezilenlere kendilerini ezenler karşısında korku ve uysallık aşılayarak onların öfke ve başkaldırma ruhlarını ezen ya da kitlelerin iradeleri yerine önderlerinkini; ikna yerine zorlamayı; gerçeğin tahlili yerine demagoji ye iftirayı geçirenlerdir. Bundan dolayıdır ki,

Marksizmi peşkeş çeken Sosyal Demokrasi ve Bolşevizm'in karşıtı olan Stalinizm, proleter devrimin ve ahlakının amansız düşmanlarıdır.

Gerçeklere dürüstçe bakmak; işin kolayına kaçmamak; olgulara adını koymak; ne derece acı da olsa kitlelere doğruyu söylemek; engellerden çekinmemek; önemlilerinde olduğu gibi önemsiz meselelerde de titiz olmak; programı sınıf mücadelesinin mantığına dayandırmak; eylem anı geldiğinde cesur olmak: işte IV. Enternasyonalın kuralları bunlardır. IV. Enternasyonal akıntıya karşı mücadele edebildiğini göstermiştir. Yaklaşan tarihsel dalga onu doruğuna yükseltecektir.

19. Sekterliğe Karşı

Proletaryanın geleneksel örgütlerinin ihanetinin etkisi altında, IV. Enternasyonal'in çevresinde çeşitli türden sekter tutumlar ve gruplaşmalar doğmakta ya da yenilenmektedir. Bunların temelinde kısmi ve geçiş talepleri için, yani emekçi kitlelerin bugün için önde gelen temel çıkarları ve ihtiyaçları için mücadeleyi reddetme yatmaktadır. Sekterlerin devrime hazırlanmaktan anladıkları, kendi kendilerini sosyalizmin üstünlüğüne inandırmaktır. On milyonlarca işçinin örgütlendiği "eski" sendikalara sırt çevirmeyi önerirler; sanki kitleler günlük sınıf mücadelesi koşullarının dışında yaşayabilirmiş gibi! Reformist örgütlerin bünyesinde süregiden iç mücadeleye karşı kayıtsız kalırlar; sanki kitleler bu günlük mücadelelerine müdahale etmeksizin kazanılabilirmiş gibi! Burjuva demokrasisi ve faşizm arasında bir ayrım yapmayı reddederler; sanki kitleler her adımlarında bu farkı hissetmeden yaşayabilirmiş gibi!

Sekterler ancak iki renk arasında ayrım yapmayı becerebilirler: Ak ve kara. Harekete geçmemek için gerçeği basitleştirirler. Her ikisinin de burjuva niteliğe sahip olduğu gerekçesiyle İspanya'da savaşan taraflar arasında ayrım yapmayı reddederler. Aynı nedenle Japonya ile Çin arasındaki savaşta "tarafsız" kalmayı gerekli görürler. SSCB ile emperyalist ülkeler arasında ilkeli biçimde yapılan ayırımı yadsırlar. Sovyet bürokrasisinin gerici politikalarından ötürü, Ekim Devriminin yarattığı yeni mülkiyet biçimlerini emperyalizmin saldırılarına karşı savunmayı reddederler. Kitlelerle bağlantı kurmakta aciz kaldıklarından, kitleleri devrimci görüşleri kavrayamamakla suçlamaya hazırdırlar.

Genel olarak bu kısır politikacıların geçiş talepleri biçiminde bir köprüye gereksinimleri yoktur; çünkü onlar karşı yakaya geçmeye niyetli değildirler. Kendilerini, hep aynı yetersiz soyutlamaların tekrarıyla tatmin eder, miskin miskin yerlerinde sayarlar. Onlar için politik olaylar, eylem için değil, yorum yapmak için birer fırsattır. Bütün kafa karıştırıcılar ve

mucize yaratıcılar gibi sekterler de her adımda gerçekler karşısında sendelediklerinden, sürekli bir küskünlük içinde yaşar, "rejim ve yöntemler"den yakınarak durmaksızın küçük entrikalar içine yuvarlanırlar. Kendi çevrelerinde genel olarak bir zorbalık düzeni sürdürürler. Sekterliğin politik yılgınlığı oportünizmin yılgınlığını bir gölge gibi tamamlayarak hiçbir devrimci ufka olanak bırakmaz. Pratik politikada sekterler oportünistlerle ve özellikle merkezcilerle Marksizme karşı mücadelede her adımda birleşirler.

IV. Enternasyonal'in kırıntılarından beslenen bu tür sekter grup ve kliklerin çoğunluğu, büyük iddialarla "bağımsız" örgütsel varlıklarını sürdürürler, ancak başarı için en küçük şansları yoktur. Bolşevik-Leninistler boş yere vakit harcamaksızın, bu grupları sessizce kendi kaderlerine terkederler.

Bununla birlikte sekter eğilimler kendi saflarımızda da bulunabilmekte ve bazı seksiyonların çalışmalarında yıkıcı etkileri olmaktadır. Bunlarla bir tek gün daha uzlaşmak mümkün değildir. Sendikalara ilişkin doğru bir politika, IV. Enternasyonal'e bağlılığın temel bir koşuludur. Kitlelerle bağlantı kurma yolları aramayan ve bulamayan, bir savaşçı değildir, parti için bir yüktür. Program, milyonların devrimci eylemi için formüle edilir, yoksa yazı kurulları ya da tartışma kulüplerinin önderleri için değil. IV. Enternasyonal'in saflarını sekterlikten ve iflah olmaz sekterlerden temizlemek, devrimci başarı için önde gelen bir koşuldur.

20. Kadın İşçiye Yer Aç, Gençliğe Yer Aç!

İspanyol devriminin, sözde "önderleri"nce tezgahlanan yenilgisi, Fransa'da Halk Cephesi'nin yüz kızartıcı iflası ve Moskova'nın adli dolandırıcılıklarının teşhiri, bu üç olay bütününde, Komintern'e onulmaz bir darbe indirmiş, aynı zamanda da Sosyal Demokrat ve anarko-sendikalist müttefiklerini de ağır biçimde yaralamıştır.

Tabii ki, bu örgütlerin üyelerinin bir hamlede IV. Enternasyonale yönelecekleri anlamına gelmez bu. Feci yenilgilere uğramış olan eski kuşak, önemli ölçüde hareketten ayrılacaktır. Zaten IV. Enternasyonal devrim sakatları, hayalleri kırılmış bürokratlar ve kariyeristler için bir sığınak haline gelmeye kesinlikle karşıdır. Aksine, şu anda eski örgütlerin yönetiminde egemen olan küçük burjuva unsurların partiye sızması olasılığına karşı kesin önleyici tedbirler gereklidir: işçi olmayan ve özellikle eski parti bürokratı olan adaylar için uzun bir deneme süresi; ilk üç yıl için sorumlu bir mevki almalarının engellenmesi vb. IV. Enternasyonal içinde, eski Enternasyonallerin çıbanı olan kariyerizme yer yoktur ve olmayacaktır. Ha-

reket sayesinde yaşamak isteyenler değil, yalnızca hareket için yaşamak isteyenler bize katılabileceklerdir. Devrimci işçiler örgüt içinde efendi olduklarını hissetmelidirler. Örgütümüzün kapıları onlara ardına kadar açıktır.

Elbette ki bir zamanlar ön saflara yükselmiş olan işçiler arasında bile yorgun düşmüş ve hayal kırıklığına uğramış olanlar sayıca az değildir. Bunlar, en azından önümüzdeki dönem için izleyici olarak kalacaklardır. Bir program ya da örgüt yıprandıkça, onu sırtında taşıyan kuşak da onunla birlikte yıpranır. Hareket, geçmişin sorumluluğunu taşımayan gençlikle yeniden canlanır. IV. Enternasyonal, proletaryanın genç kuşağına özel bir önem verir. Bütün politikası ile gençliğe kendi gücüne ve geleceğe inanç aşılamaya uğraşır. Ancak gençliğin taze coşkusu ve cüretkâr ruhu mücadelede ilk başarıları sağlayabilir ve ancak bu başarılar eski kuşağın en iyi unsurlarını yeniden devrim yoluna kazanabilir. Bu hep böyle olmuştur, gelecekte de böyle olacaktır.

Bütün oportünist örgütler, doğaları gereği asıl dikkatlerini işçi sınıfının üst tabakalarında yoğunlaştırır, hem gençliği hem de kadın işçiyi görmezlikten gelirler. Ne var ki, kapitalizmin çürüyüşü en ağır darbelerini, hem ücretli işçi hem de ev kadını sıfatıyla kadınlara indirmektedir. IV. Enternasyonal'in seksiyonları işçi sınıfının en sömürülen katmanlarından, dolayısıyla kadın işçiler arasından destek sağlamalıdır. Burada adanmışlığın, kendini vermenin ve özveriye hazır olmanın tükenmez kaynaklarını bulacaklardır.

Kahrolsun bürokratizm ve kariyerizm! Gençliğe saflarında yer aç! Kadın işçiye saflarında yer aç! Bu sloganlar IV. Enternasyonal'in bayrağının onur köşesine kazınmıştır.

21. IV. Enternasyonal'in Bayrağı Altında

"Ama IV. Enternasyonal'in yaratılmasının zamanı gelmiş midir?" diye soruyor kuşkucular. Bir Enternasyonal'i "suni" alarak yaratmak olanaksızdır, o ancak büyük olaylardan doğabilir, vb. vb. diyorlar. Bütün bu itirazların gösterdiği yalnızca kuşkucuların yeni bir Enternasyonal'i inşa etmek için işe yaramayacaklarıdır. Zaten hiçbir zaman hiçbir işe yaramaz kuşkucular.

IV. Enternasyonal büyük olaylardan, proletaryanın tarihte uğradığı en ağır yenilgilerden doğmuştur. Bu yenilgilerin nedeni eski önderliğin yozlaşması ve ihanetidir. Sınıf mücadelesinin kesintiye tahammülü yoktur. II. Enternasyonal'in peşinden III. Enternasyonal de devrim amacı açısından ölmüştür. Yaşasın IV. Enternasyonal!

"Ama kuruluşunu ilan etmenin zamanı gelmiş midir?" diye diretiyor

kuşkucular. Bizim bu soruya yanıtımız, IV. Enternasyonal'in "ilan edilmeye" ihtiyacı olmadığıdır. O, yaşamakta ve mücadele etmektedir. Zayıf mıdır? Evet, halen genç olması nedeniyle safları kalabalık değildir. Militanları temel olarak kadrolardan oluşmaktadır. Ama bu kadrolar geleceğin güvencesidir. Yeryüzünde bu kadroların dışında adını gerçekten hak eden tek bir devrimci akım yoktur. Enternasyonalimiz halen sayıca zayıfsa da öğretisi, programı, gelenekleri ve kadrolarının karşılaştırılmaz kararlılığı bakımından güçlüdür. Bunu bugün kavrayamayanlar şimdilik bir kenara çekilsin. Yarın bu daha da belirgin olacaktır.

IV. Enternasyonal, daha şimdiden Stalinistlerin, Sosyal Demokratların, burjuva liberallerin ve faşistlerin nefretini haklı olarak üzerine çekmiştir. Hiçbir Halk Cephesi'nin içinde onun yeri yoktur ve olamaz. Burjuvazinin eteklerine yapışmış olan bütün politik gruplara karşı uzlaşmaz savaş verir. Görevi, kapitalizmin hakimiyetini ortadan kaldırmaktır. amacı, sosyalizmdir. Yöntemi, proleter devrimidir.

Örgüt içi demokrasi olmaksızın, devrimci eğitim olmaz. Disiplin olmaksızın devrimci eylem olmaz. IV. Enternasyonal'in iç yapısı **demokratik merkeziyetçilik** ilkelerine dayanır; tartışmada tam özgürlük, eylemde tam birlik.

İnsanlık kültürünün bugünkü krizi, proletaryanın önderlik krizidir. IV. Enternasyonal'de birleşen ileri işçiler, sınıflarına krizden çıkış yolunu göstermektedirler. Sınıfa, proletaryanın ve dünyanın bütün ezilenlerinin kurtuluş için verdikleri mücadelenin uluslararası deneyimlerine dayalı bir programı önermektedirler. Sınıfa, lekesiz bir bayrak önermektedirler.

Bütün ülkelerin erkek ve kadın işçileri! IV. Enternasyonal'in bayrağı altında yerinizi alın! Bu, sizin yaklaşan zaferinizin bayrağıdır!

Açıklayıcı Notlar

*Aşağıdaki notlar, Eleştiri Yayınevi'nin **Devrimci Marksizm'de "Geçiş Programı" Anlayışı** başlıklı kitabından (**M. Yenice, İstanbul, 1980**), ikincil bazı değişiklikler yapılarak alınmıştır.*

1. **"Yeni Dağılım"** / New Deal/ Franklin Delano Roosevelt (1882-1945, 1932'den sonra ABD Başkanıydı) yönetiminee 1929 Büyük Buhranının doğurduğu politik sorunlara karşı uygulamaya sokulan plandı, Roosevelt yönetimi birtakım yardım projeleri ve Ulusal Kalkınma Yasası'nda olduğu gibi yasama reformları önerdi. Yeni Dağılım reformizmi, burjuvaziye, aslında işçilerin haklarını ciddi ölçüde kısıtlarken onlara belirli haklar veriyormuş görünümünü elde etme fırsatını verdi. 1936'da Komünist Partisi, Halk Cephesi'nin (bak. not: 2) Amerika Birleşik Devletleri'ne özgü bir uygulaması olarak Roosevelt'i destekleyip, bağımsız bir işçi partisi için güçlü istek olduğu bir dönemde işçi hareketinin Demokrat Parti'ye zincirlenmesine yardımcı oldu.
2. **Halk Cephesi ya da Halk Cephesi çizgisi.** İşçi partileri ile liberal kapitalist partilerin koalisyon oluşturması politikası olarak 1935 yıllarında Komünist Enternasyonal'deki sağ sapmaydı. Fransa'da Halk Cephesi hükümeti 1936'da oturma grevlerini ve çeşitli militan eylemleri de kapsamına alan radikalleşmenin doruğunda başa geldi. Fransız Sosyalist partisi'nin önderi Léon Blum, bu kısa ömürlü hükümetin başbakanı olarak, Fransız işçi sınıfına karşı grev kırıcı bir politika uyguladı ve İspanya'da faşizmin tırmanışına karşı İspanyol işçisinin ve köylüsünün mücadelelerinin en kritik döneminde onlara yardımı reddetti.
3. **İspanyol Proletaryasının Yiğit Girişimleri.** 1931'de ağır ekonomik kriz ve halkın yaygın huzursuzluğunun etkisi altında İspanyol Monarşisi düştü ve Cumhuriyet ilan edildi. İspanyol işçi sınıfı, monarşistler ve diğer sağcı öğelerle çok sayıdaki çatışmada Cumhuriyeti savundu. Ancak, Cumhuriyetçi hükümetler işçi sınıfına karşı eylemlerini sürdürerek, 1931'deki Sevil genel grevini ezdiler ve 1934'de Asturias maden işçilerinin ayaklanmasının bastırılmasında Franco'nun askerlerini kullandılar.
   1936'da Franco'nun faşist ayaklanması İspanya'yı iç savaşa sürüklediğinde Trotskiy, İspanyol işçilerinin ve köylülerinin özlemlerini karşılayacak ve onları faşizmi yenmek için seferber edebilecek yolun sosyalist devrim olduğunda ısrar ediyordu. Bu doğrultuda proleter gücün organları olarak sovyetlerin derhal kurulmasını ileri sürdü. Ama bunun yerine İspanyol solundaki bütün örgütler burjuva Halk Cephesi hükümetine katılarak, ayaklanan kitleleri mücadelelerinde öndersiz bıraktılar. Bu örgütler arasında Sosyalist Parti, Anarşistler, Komünist Parti ve POUM (Marksist Birleşme İçin İşçi Partisi - sabık Trotskistleri de kapsayan sol merkezci örgüt) en geniş olanlardı.
4. **"Fabrika İşgalleri" Dalgası,** Fransa'yla sınırlı kalmadı. Art Preiss'ın **İşçilerin Dev Atılımı**'nda gözlemlediği gibi: "fabrika işgalleri, 1930'lar ortasının uluslararası bir olgusudur. Aynı zamanda bir dizi kapitalist ülkede ortaya çıktı. 1934'de Yugoslavya'da Terbole, Macaristan'da Pres, Polonya'da Katowice kömür madenlerinde işçiler umutsuzluk içinde maden çukurlarında verdikleri mücadelede zaferler kazandılar. Aynı yıl Yunanistan'da tütün işçileri bir fabrikaya el koydular. İspanya'da üç bine yakın bakır madeni şişçisi 1936'da Huelya maden çukurunda on gün kaldılar. İngiltere, Fransa ve İspanya'da kömür madeni işçileri, Hindistan'da Pondicherry'de tekstil işçileri aynı taktiği başarılı olarak uyguladılar. 1936'da

Fransa'da temel endüstrilerde bir milyon işçi aynı anda fabrika işgallerine geçtiler."
Fabrika işgalleri özellikle etkin bir taktikti. Üretim yeri, işçiler tarafından işgal edildiğinden, grev kırıcıları işçilerin tümüyle açık bir çatışmaya girmeksizin işyerine giremiyorlardı. Bu militan eylemler dalgası 1937'den sonra giderek azaldı.

5. **Sanayi Örgütleri Kongresi** (CIO). İlkin Amerikan İşçi Federasyonu (AFL) içinde bir komiteydi. Tutucu AFL önderleri, radikalleşen işçileri *sanayi kollarının* bütününde temsil edecek güçlü yeni örgütlerin kurulması talebine karşı çıkarak 1938'de CIO sendikalarını ihraç ettiler ve bunları kendi ulusal örgütlerini kurmaya zorladılar. Bir dizi birleşme tartışmalarından sonra AFL ve CIO 1955'de birleştiler.

6 **Komintern** (Komünist ya da III. Enternasyonal). Lenin'in önderliği altında, II. Enternasyonal'in devrimci çizgisinin devamı olarak örgütlendi (bak. not: 9) Trotskiy 1923'de, Stalin'in ve onun temsil ettiği ayrıcalıklı bürokratların egemenliği altına girmeye başlamış olan Komintern'in ıslah edilmesi amacıyla sol Muhalefeti kurdu. Sol Muhalefet, Stalin'in "Tek Ülkede Sosyalizm" politikası yerine devrimci enternasyonalizmi ve proleter demokrasisi programını geçirmek için savaştı (bak. not: 28).
1933'de Hitler, ne Alman Sosyal Demokrat ne de Komünist Partisi'nin ciddi bir muhalefeti ile karşılaşmaksızın iktidara geldi. Alman Komünist Partisi'nin iflas etmiş politikasının Komintern'ce benimsenmesi üzerine Trotskiy ve (1930'da kurulmuş olan) Uluslararası Sol Muhalefet, yeni bir Enternasyonal'in kurulması çağrısında bulundular: IV. Enternasyonal 1938'de kuruldu.

7 **Hürriyet Kepi. Fransız Devriminin** ve cumhuriyetçiliğini simgeleyen huni biçiminde bir keptir. **Gamalı Haç,** Naziler tarafından Yahudi aleyhtarı "Aryan ırkının zaferi"ni temsil etmek için kullanılmadan önce, dinsel ve mistik bir sembol olarak binlerce yıl kullanılmıştı. Trotskiy burada, Fransa'da demokrasi altında olduğu kadar, Almanya'da faşist nezaret altında da kapitalizmin çöküşünü karşılamaktadır.

8 **Josef V. Stalin** (1879 - 1953) 1896'da Rus Sosyal Demokrat Partisi'ne katıldı. 1903 bölünmesinde Bolşeviklerin yanında yer aldı. Lenin'in 1917'de Rusya'ya varmasından önce sağ kanat görüşleri benimsedi. 1922'de parti sekreterliğine seçildi ve parti sekreterliğini güçlü bir mevkiye dönüştürdü. "Tek Ülkede Sosyalizm" bayrağı altında Sovyetler Birliği'nde ayrıcalıklı bürokrasiyi temsil etti. Ölene kadar sovyetler Birliği'nin fiili diktatörü olarak kaldı.

9 **Sosyal Demokrasi** (ya da II. Enternasyonal), 1864'den 1876'ya Karl Marx'ın önderliğini yaptığı I. Enternasyonal'in (ya da Uluslararası Emekçiler Birliği) devamı olarak 1889'da örgütlendi. II. Enternasyonal, en güçlü ve nüfuzlu kesimi Alman Sosyal Demokrat Partisi olmak üzere, devrimci ve reformist unsurları birarada barındıran ulusal Sosyal Demokrat ve İşçi Partilerinin gevşek birliği idi. İlerici rolü, önemli seksiyonlarının en temel sosyalist ilkeleri çiğnemesi ve Birinci dünya Savaşı'nda kendi emperyalist hükümetlerini desteklemesiyle 1914'de son buldu.

10 **Stalinist Bürokrasi;** Stalin'in Sovyetler Birliği'ndeki tutucu ve ayrıcalıklı sosyal katmanların desteğiyle oluşturduğu politik aygıt olarak otoriter yönetimin ve gerici politikasının sürdürülmesini sağladı.
Kapitalist mülkiyet ilişkilerine geri dönülmediğinden Trotskiy, işçi devletinin emperyalist hükümetlere karşı **kayıtsız şartsız** savunulmasını, aynı zamanda iflas etmiş politikası ile kapitalizme dönüş tehlikesini güçlendiren Stalinist bürokrasiyi söküp atmak için bir politik devrimin gerektiğini savundu.

11 **Anarko-Sendikalizm;** anarşizmin sendikal alanda tezahürü olarak, parlamenter eyleme ve politik partilere karşı çıkma görüşüne ek olarak işçi sınıfının kapitalizmin egemenliğinden kurtulması için bağımsız sendikaların yeterli olacağı anlayı-

şını getirir. Anarko-sendikalistler, meslek ya da sanayi sendikalarınca yönetilen yeni bir sosyal düzen hayal ederler. Başlangıçta, anarko-sendikalistler İspanyol solundaki en güçlü gruplaşmaydılar. Ancak Franco'ya karşı verilen mücadeleye önderlik edemeyerek sonuçta burjuva Halk Cephesi hükümetini desteklediler.

12 **Teknokrasi,** Dünya bunalımının ilk yıllarında özellikle orta sınıflar içinde ilgi gören bir program ve hareketti. ABD, ekonomisini ve parasal düzenini mühendisler ve teknik uzmanlar denetiminde düzenleyerek bunalımın üstesinden gelmeyi ve herkese iş sağlamayı öngörüyordu. Bütün bunlar da sınıf mücadelesi verilmeksizin veya devrim olmaksızın başarılacaktı. Sonradan hareket sol ve sağ kanatlara bölündü ve bunlardan sağ kanat faşist eğilimler geliştirdi.

13 **Amerika'nın 60 Ailesi** (Vanguard Press, 1937) Ferdinand Lundberg'in ABD'de muazzam zengin 60 ailenin ekonomik oligarşisini belgesel olarak anlatan ve çıktığında büyük ilgi gören kitabı, Yazar, yaptı **Zengin** ve **Aşırı Zengin** adıyla 1968'lere kadar getirdi. Buradaki "200 Aile" Fransa'daki ekonomik oligarşiyi tanımlamaktadır.

14 Trotskiy'in en önemli katkılarından biri, Mussolini'nin 1922'de başarısı ile başlayan **faşizmin zaferinin** çözümlenmesi olmuştur. Genelde daha barışçı yöntemlerle egemenliğini sürdürmeyi tercih eden kapitalist sınıf için faşizmin, son koz olduğuna işaret etti.
Faşist hareketin özü, aşırı ve uzun bir toplumsal bunalım döneminde, halkın küçük burjuva kesimlerinin ve lumpen-proletaryanın seferberliğidir. Bu seferberliğin amacı, işçi sınıfı örgütlerinin ve gücünün ezilmesidir.
Faşizm tehlikesine karşı çıkabilmek için Trotskiy bütün işçi sınıfı örgütlerinin birleşik cephesini, işçi savunma komitelerini ve işçi sınıfının ekonomik ve politik alanlardaki kazanımlarının militan biçimde savunulmasını önerdi.
Trotskiy'in birleşik cephe programı Hitler'in 1933'deki zaferinden önce Stalinistlerin Almanya'da uyguladıkları "Üçüncü dönem" aşırı-sol politikasıyla, İspanya'da Franco'nun zaferinin tamamlandığı 1939 tarihine dek uyguladıkları Halk Cephesi politikalarının bir karşıtıdır.

15 **Stalinist Kolektifleştirme Yöntemleri** Trotskiy'in sanayileşme programıyla alay ettikten sonra 1927'de kulakların (zengin köylülerin) "tahıl grevi" ile karşı karşıya kalan Stalin, aniden aynı programı benimsedi. Hazırlıksız olduğundan bu hamle budalaca hatalara neden olmakla kalmayıp, insafsızca kolektifleştirmeyi de beraberinde getirdi. Bu amansız tedbirlere karşı gelişen köylü muhalefeti, ülkeyi felaketin eşiğine taşıdı.

16 **Şovenizm** terimi, Nicolas Chauvin adında aşırı yurtsever ve Napolyon'a bağlı bir askerin adından gelir. Marksistler bu terimi emperyalizmin savaş çabalarına verilecek herhangi bir desteği tanımlamak için kullanırlar. Birinci Dünya Savaşı sırasında, İkinci Enternasyonal şovenist konumunu "sınıfların ulusal dayanışması sınıf mücadelesinden önemlidir" dogması ile haklı göstermeye çalıştı.
Lenin, Trotskiy ve Luxemburg gibi enternasyonalistler "bozguncu" bir tavır alarak "ulusal savunma"nın gerçekte yalnızca egemen sınıfın çıkarlarının savunulması olduğuna işaret ettiler.

17 **Ludlow Önergesi,** ABD Anayasasında, savaş ilanından önce derhal referandum yapılmasını zorunlu kılan bir değişiklik önergesiydi. Adını, kararı Kongre'ye ilk sunan kişi olan Louis Ludlow'dan alıyordu. Ludlow önergeyi verirken, senatör La Foliette de benzer bir kararı Senato'ya sunuyordu. 10 Ocak 1938'de Meclis kararı oyladı. Aynı hafta oylamadan önce, Gallup'un yaptığı kamuoyu araştırması Amerikan halkının yüzde 72'sinin önergeyi desteklediğini saptadı. IV. Enternasyonal'in Amerikan seksiyonu Sosyalist İşçi Partisi de, Ludlow önergesini kendi geçiş talepleri programına uygun bir bağlamda destekledi ve "Savaş kararını halk vermelidir" sloganını kullanarak, bu tür bir halk oylaması yönünde ajitasyon kam-

panyasına girişti.

18 **"Termidor"** ayı, Fransız Burjuva Devrimi'nin kabul ettiği yeni takvime göre, Robespierre önderliğindeki radikal Jakobenlerin devrim saflarındaki gerici kanat tarafından devrildiği tarihtir; ancak bu tepki eski feodal rejime dönülmesi noktasına varmamıştır. Bu değişime ilişkin en kesin tarih 27 Temmuz 1794'de Robespierre'in idamıdır. Trotskiy bu terimi tutucu Stalinist bürokrasinin devletleştirilmiş mülkiyet ilişkileri çerçevesinde iktidarı gaspedişini belirtmek için tarihsel bir benzerlik olarak kullanılmıştır.

19 **Epigonlar,** önderlerinin öğretilerini tahrif eden ve çarpıtan müritlerdir. Trotskiy bu terimi Leninist olduklarını iddia eden Stalinistler için kullanmaktadır.
Demokratik Diktatörlük. 1917 öncesinde, Lenin bir sonraki Rus Devrimi'nin burjuva demokrasisi sınırları içinde, işçi ve köylü temeline dayalı olacağı görüşündeydi. 1917'de bu görüşün yerine köylülerin desteğinde proletarya diktatörlüğü (işçi devleti) perspektifini ileri sürdü. "Proletarya"nın ve köylülüğün demokratik diktatörlüğü sorunu üzerine *Lenin'in görüşlerindeki evrimi Trotskiy* **"Sürekli Devrim"** (Köz Yayınları) yapıtında ve aynı zamanda "Rus Devriminin Üç Kavranışı" adlı makalesinde *(***Sonuçlar ve Olasılıklar**, Kardelen Yayınları, İstanbul, 1990) içinde inceler.

20 Gerçek anlamı "azınlık" olan **Menşevik** sözcüğü, Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi içinde Julius Martov önderliğinde 1903'de Lenin'e muhalefet eden bir grubu tanımlamaktadır. Sonradan reformist sosyalistleri tanımlamak için kulanılmıştır. Menşevikler, Karl Marx'a bağlılık iddia etmekte, ancak çarlığın devrilmesi ve "demokratik cumhuriyet"in kurulabilmesi için işçi sınıfının ilerici burjuvaziyi desteklemesi gerektiği görüşündeydiler.
Sosyal Devrimciler, ya da Sosyal Devrimci Parti, 1900'de kuruldu; 1901-02'de önceki tüm Narodnik (popülist) akımların politik ifadesi olarak ortaya çıktı. 1917 devriminden önce köylülük içinde en etkin olan partiydi. Sağ kanadı Kerenski'nin önderliğindeydi. Sol Sosyal Devrimciler Ekim Devrimi'nden hemen sonra Bolşeviklerle bir koalisyon hükümetinde yer aldılar, ancak kısa zamanda "soldan" muhalefete geçerek karşı devrimci eylemler örgütlediler.
İkinci Çin Devrimi'nde (1925-27), Komintern'in Stalin ve Buharin'den oluşan önderliği, **Çin Komünist Partisi**'nin işçi sınıfının ve köylülüğün bağımsız seferberliğini inkâr ederek bunun yerine çabalarını Sun Yat-Sen tarafından kurulan ve bir küçük burjuva partisi olan Kuomintang'ı iktidara getirmek yönünde yoğunlaştırmasında ısrar etti. Bu Kuomintang'a tabi kılma politikası, Komintern'in Çin Komünist Partisi'ni üyelerinin kitlelerle olan bağımsız bağlarını koparark bireyler olarak Kuomintang'a katılmaları yolundaki talimatıyla daha da feci sonuçlar doğurdu. 1926'da Kuomintang Komintern'e "sempatizan parti" olarak kabul edildi. Nisan 1927'de Kuomintang'ın lideri olarak Sun Yat-Sen'i izleyen Çan Kay Şek komünist partili müttefiklerine sırtını dönerek Şangay'da binlerce devrimci işçi ve köylüyü katletti.

21 **Kadetler** Anayasal Rus Demokratik Partisi, meşruti monarşiye ve ılımlı liberalizme bağlı bir burjuva partisiydi ve Milyukov önderliğinde Şubat 1917 sonrası geçici kapitalist hükümetinde egemen rol oynadı. Kadet terimi, partinin adının Rusça başharflerinden gelmektedir.

22 **"Temmuz Günleri"** (Temmuz 1917) Rus işçi ve askerlerinin yoğun bir ajitasyon ve sabırsızlık dönemiydi. İşçiler ve köylülerin sayısız gösterilerle iktidarı Menşevik ve Sosyal Devrimcilerce desteklenen geçici hükümetin elinden almak isteğinin belirtisiydi Temmuz Günleri.

23 **Adolf Hitler** (1889 - 1945) Nasyonal Sosyalist Parti'nin (Naziler) lideriydi. 1923'de Münih'de sahnelediği darbe hareketinin başarısızlığı sonucunda dokuz aylık hapiste geçirdi ve bu süre içinde Mein Kampf'ı (Kavgam) yazdı. Alman Ko-

münist Partisi'nin ve Sosyal Demokrasisi'nin hatalı politikalarından yararlanarak 1933'de Almanya'da faşist rejimi yerleştirdi. İkinci Dünya Savaşı'ndaki yenilgisinden sonra intihar etti.

Ernst Thaelmann (1886 - 1944 ya da 1945) Alman Komünist Partisi'nin lideri olarak 1923-33 yıllarında Kremlin'in felaket yaratıcı politikasını sorgusuz ve uysalca uygulayarak işçi sınıfını bölmüş ve sonuçta bir tek mücadele bile vermeden Hitler'in iktidara gelmesine seyirci kalmıştır. 1933'de ülkesini terketmek üzereyken Nazilerce yakalandı ve bir toplama kampında öldü.

24 **Paris Komünü** bir işçi hükümetinin ilk örneğiydi. Bir dizi kanlı savaşla devrilmeden önce, 18 Mart 1871'den 28 Mayıs 1871'e 72 gün iktidarda kalmıştır.

1905, ilk Rus devrimiydi. Rus-Japon savaşından doğan hoşnutsuzluktan patlak vermişti. İşçilerin Çar'ın sarayına yürüdükleri ve üzerlerine ateş açıldığı 5 Ocak St. Petersburg katliamı ile başladı ve Moskova Aralık ayaklanmasının bastırılmasına kadar sürdü. Başarısız devrimi şiddetli baskı izledi. Trotskiy bu devrimin en önde gelen lideri ve kuramcısıydı.

25 **Joseph P. Goebbels** (1897-1945). Nazilerin yayın organı **Der Angriff**'in kurucusu ve yayıncısı; 1933'ü izleyen dönemde Nazilerin propaganda bakanıydı.

26 **Weimar**, 1919'da Almanya Cumhuriyet Hükümetinin örgütlendiği küçük bir kasabaydı. Hitler'in 1933'de iktidarı bütünüyle ele geçirmesiyle Weimar Cumhuriyeti son buldu.

27 Stalinistlerin 1928'de ilan ettikleri şemaya göre **"üçüncü dönem"** kapitalizmin son dönemiydi ve yerini kısa sürede sovyetlere bırakacaktı. Bu çözümlemeden çıkan Komintem'in taktikleri 1928'i izleyen altı yıl süresince aşırı solculuk, maceracılık, sekter "kızıl" sendikalar ve birleşik cepheye muhalefet biçimlerini aldı. 1934'de bir kenara atılan "üçüncü dönem"in teori ve pratiği, yerini "Halk Cephesi" (1935-39) politikasına bıraktı. Ancak bu son döneme bir sayı verilmiyordu. "Birinci dönem" 1917-24 (kapitalist kriz ve devrimci yükseliş) ve "ikinci dönem" 1925-28 (kapitalist istikrar) arası yaşanmıştı.

28 **"Tek Ülkede Sosyalizm"** , 1924'de Stalin tarafından ilan edilen ve daha sonra Komintem'in programı ve taktikleriyle birleştirilen teoriydi. Dar ulusçuluk lehine devrimci enternasyonalizmin terkedilmesi için bir ideolojik perde görevini gördü ve Komünist Partilerin dünya ölçüsünde Kremlin'in dış politikasının uysal takipçileri durumuna gelmelerini haklı çıkarmak için kullanıldı.

29 **Ignace Reiss,** 1937 yazında, Stalin ile bağlarını koparark IV. Enternasyonalcilere katılan GPU ajanıydı. (bak. not: 30) 4 Eylül 1937'de İsviçre'de Lozan yakınlarında GPU ajanları tarafından öldürüldü.

Fedor Butenko, SSCB'nin Bükreş'teki işgüderi iken İtalya'ya sığınarak Mussolini'nin faşist rejimini desteklediğini ve SBKP içinde güçlü bir eğilimi temsil ettiğini açıkladı.

30 **GPU.** Aynı zamanda Çeka, NKVD, MVD, KGB gibi adlarla da bilinen Sovyet gizli polisi; SSCB içindeki eylemlerinin yanısıra, diğer ülkelerdeki anti Stalinistlerin öldürülmesi ya da kaçırılması gibi görevleri yerine getirdi.

Bonapartizm. Bunalım dönemlerinde kendisini birbirine karşıt güçlerden bağımsız bir görünüme yükselten diktatörlük için kullanılan terimdir.

Termidor Bürokrasisi, Bak. not: 10 ve 18.

31 **Stahanovizm:** 1936'da Sovyetler Birliği'nde uygulamaya konulan, üretimin arttırılmasını ve rasyonalleştirilmesini hedefleyen özel bir sistemdi. Yüksek ücret farklılaşmasına ve işçi kitleleri arasında yaygın hoşnutsuzluğa neden olmuştu.

32 **Lèon Jouhaux** (1879-1954) Fransız İşçi Konfederasyonu'nun (CGT) 1909'dan sonraki genel sekreteriydi ve CGT'yi emperyalist savaşın amacı doğrultusunda yönlendirdi (Fransız ulusunun "kutsal birliği"). Rus Devrimine karşı çıktı. Milletler Cemiyeti'nde Fransız delegesiydi. Daha önceleri anarko-sendikalistti.

33 **Londra Bürosu:** II. ve III. Enternasyonallere katılmayan ama IV. Enternasyonal'in kurulmasına muhalif merkezci partilerin gevşek bir birliğiyde. 1938 yılında üyeleri arasında İngiltere'den Bağımsız İşçi Partisi (ILP), İspanya'dan POUM, Almanya'dan SAP ve Fransa'dan PSOP vardı.

34 **Amsterdam Enternasyonali** 1919'da merkezi Amsterdam olarak yeniden canlandırılan Sosyal Demokrasisinin egemen olduğu Uluslararası İşçi sendikaları Federasyonu'nun popüler adıydı.

EKLER

- Komünist Enternasyonel'den Belgeler
- Uluslararası Sol Muhalefet'ten Belgeler
- Fransa için Eylem Programı (1934)

EK 1: III. Enternasyonal'den belgeler (1): "Taktikler Üzerine Tezler"den bir bölüm[1]

5. Kısmi Mücadeleler ve Kısmi Talepler

Komünist partiler ancak mücadele içinde gelişebilir. En küçük partiler bile, faaliyetlerini propaganda ve ajitasyon ile sınırlamamalıdırlar. Komünistler bütün kitle örgütlerinde öncü olarak davranmalıdırlar. Proletaryayı temel ihtiyaçları uğruna mücadeleye çağıran militan bir programı öne sürerek, geri, yalpalayan kitlelere devrimin yolunu gösterebilir ve Komünistler dışında bütün partilerin işçi sınıfının karşısında olduğunu kanıtlayabilirler. Komünistler, ancak proletaryanın somut mücadelelerinin başına geçerek ve bu mücadeleleri daha ileriye taşıyarak geniş proleter kitleleri diktatörlük için mücadeleye kazanabilirler.

Komünist partilerin tüm ajitasyon ve propagandası, tüm politik çalışması, kapitalizm koşullarında proletaryanın durumunda hiçbir kalıcı ilerlemenin mümkün olmadığı anlayışından yola çıkmalıdır; ancak burjuvazinin devrilmesi ve kapitalist devletlerin yıkılmasıyla işçi sınıfının yaşam koşullarını değiştirmek ve kapitalizmin harap ettiği ulusal ekonomiyi yeniden inşa etmek olanağı elde edilebilir. *Ama bu anlayış, proletaryanın, kendi diktatörlüğünü kurana kadar acil pratik talepleri uğruna mücadeleden vazgeçmesi anlamına gelmez.*

Kapitalizm gerileme içinde olduğu ve işçilere iyi beslenmiş bir kölenin yaşamını bile sağlayamadığı halde, sosyal demokrasi, müflis kapitalist sistem temelinde ve çerçevesinde sürdürülmesi öngörülen eski *barışçı reformlar* programını ileri sürmeye devam etmektedir. Bu, işçi kitlelerini göz göre göre aldatmaktadır. Gerileme dönemindeki kapitalizmin işçilere insanca yaşama koşullarını sağlayamayacağı açık olduğu halde, bütün ülkelerdeki sosyal demokratlar ve reformistler kendi programlarında yer alan en alçakgönüllü talepler için bile mücadele etme niyetine ve kapasitesine sahip olmadıklarını günbegün kanıtlamaktadırlar.

Merkezci partilerin, en önemli sanayi dallarının *kamulaştırılması* ya da *millileştirilmesi* yolundaki talepleri de aynı derecede aldatıcıdır, çünkü burjuvaziye karşı zafer talebine bağlanmamaktadır. Merkezciler, en önemli sanayi dallarının sermayenin elinden tedrici biçimde ve teker teker çekilip alınabileceğine ve bunun temelinde ekonominin "sistematik" yeniden inşasının başlayabileceğine işçileri inandırmaya çalışarak, onları

asıl yaşamsal önem taşıyan doğrudan talepleri uğruna mücadele yolundan saptırmaya çalışmaktadırlar. Böylece sosyal demokrasinin, kapitalizmin ıslah edilmesi anlamına gelen *asgari programına* geri dönmektedirler. Bu program günümüzde gerçek bir karşı devrimci aldatmaca haline gelmiştir.

Bazı merkezcilerin düşüncesinde, bu millileştirme programı, örneğin kömür madenlerinin millileştirilmesi, proletaryanın tüm enerjisini tek bir talep üzerinde yoğunlaştırmak ve böylece, gelişimi içinde iktidar mücadelesinin yolunu açacak olan devrimci eylemin bir çıkış noktasını oluşturmak biçimindeki Lassalle'cı görüşe uygundur. Oysa bu teori yanlıştır: işçi sınıf günümüzde bütün kapitalist ülkelerde öylesine ağır koşullarda yaşamaktadır ki, bütün bu güçlüklere ve darbelere karşı, tümüyle doktriner biçimde seçilmiş tek bir hedef gözeterek mücadele etmek mümkün değildir. Tam tersine, devrimci eylem kitlelerin öne sürdüğü bütün talepler çevresinde örgütlenmelidir. Birbirinden bağımsız olan bu eylemler, süreç içinde, sosyal devrim yolunda güçlü bir hareket halinde bütünleşecektir.

Komünist partiler bu mücadelede kapitalizmin sallantıdaki yapısını güçlendirmeye ve onarmaya yönelik bir asgari program ileri sürmezler. Komünistlerin temel hedefi kapitalist sistemi yıkmaktır. Ama bu hedefe ulaşabilmek için, Komünist partiler işçi sınıfının acil ve dolaysız ihtiyaçlarını ifade eden talepler ileri sürmelidirler. Bunların kapitalist sistemin varlığının devamı ile bağdaşıp bağdaşmadığına bakmaksızın, bu talepler için savaşmak amacıyla kitlesel kampanyalar düzenlemelidirler.

Komünist partileri ilgilendiren, kapitalist sanayinin varlığını sürdürmesi ve rekabet kapasitesi ya da kapitalist ekonominin istikrarı değil, proletaryanın, artık katlanamayacağı ve de katlanmaması gereken yoksulluğudur.

Eğer Komünistlerin ileri sürdüğü talepler geniş proleter kitlelerinin acil ihtiyaçlarına uygun düşüyorsa ve eğer kitleler bu talepleri karşılanmadığı takdirde hayatlarını sürdüremeyeceklerine inanıyorlarsa, bu talepler için mücadele, iktidar mücadelesinin çıkış noktası haline gelecektir. Reformistlerin ve merkezcilerin asgari programının yerine, Komünist Enternasyonal, proletaryanın, bir bütün olarak alındıklarında, burjuvazinin iktidarını sorgulayan, proletaryayı örgütleyen ve proletarya diktatörlüğü için mücadelenin evrelerini oluşturan somut talepleri uğruna bir mücadeleyi önerir. Geniş kitleler, proletarya diktatörlüğünün gerekliliğini bilinçli olarak kavramadan önce bile, her bir talebe karşı duyarlı olacaklardır. Bu talepler için mücadele gittikçe büyüyen bir kitleyi kucakladığı ve seferber ettiği ölçüde, bu mücadele kitlelerin ihtiyaçlarını kapitalist sistemin ihtiyaçlarının karşısına çıkardığı ölçüde, işçi sınıfı, eğer kendisi yaşamak istiyorsa kapitalizmin ölmesi gerektiği gerçeğinin bilincine varacaktır. Bu kavrayış, kitlelerde proletarya diktatörlüğü uğruna mücadele azmini do-

ğuracaktır. Komünist partilerin görevi, bu somut talepler etrafında gelişen mücadeleleri ileri taşımak, derinleştirmek ve birbirleriyle bütünleştirmektir.

Kısmi bir talebi gerçekleştirmek için işçi kitlelerinin giriştikleri her kısmi eylem, her ciddi ekonomik grev, tehdit altındaki işverenleri korumak ve proletaryanın kısmi bile olsa herhangi bir başarısını engellemek üzere derhal tüm burjuvazinin seferberliğine yol açar. (Çekoslavakya'da işverenlerin karşılıklı yardımlaşması, Britanya'da demiryolu grevi sırasında burjuva grev kırıcılar, İtalya'da faşistler bunun örnekleridir.) Burjuvazi ayrıca işçilerle mücadelesinde tüm devlet mekanizmasını seferber eder: Polonya'da ve Fransa'da işçilerin askere alınması, Britanya'da maden işçileri grevi sırasında olağanüstü yasalar gibi. Kısmi talepler için mücadele veren işçiler, ister istemez, bir bütün olarak burjuvazi ve onun devlet aygıtı ile mücadeleye sürüklenirler. Kısmi talepler için mücadeleler ve farklı işçi gruplarının birbirlerinden ayrı yürüttüğü mücadeleler, işçi sınıfının kapitalizme karşı topyekûn bir mücadelesine dönüştüğü ölçüde, Komünist parti daha ileri sloganlar ileri sürmeli ve bunları düşmanın devrilmesi sloganıyla bütünleştirmelidir. Komünist partiler, ileri sürdükleri taleplerin geniş kitlelerin talepleriyle çakışmasının ötesinde, kitleleri mücadeleye çekmesine ve onları örgütlemenin temelini oluşturmasına özen göstermelidirler.

İşçi kitlelerinin ekonomik ihtiyaçlarından doğan her pratik slogan, *sanayinin kontrolü* için mücadeleye doğru yöneltilmelidir. Sanayinin kontrolü, ulusal ekonominin kapitalist sistem içinde bürokratik olarak örgütlenmesi yolunda bir plana değil, fabrika komitelerine ve devrimci sendikalara dayanmalıdır. Ancak bu tür örgütlenmelerin yaratılması ve farklı sanayi dallarında ve bölgelerde bunların arasında koordinasyonun sağlanması yoluyladır ki, çalışan kitlelerin birleşik bir mücadelesinin örgütlenmesi ve kitle hareketinde varolan (sorumluluğunu sosyal demokrasinin ve sendika önderlerinin taşıdığı) bölünmeye karşı konulması mümkün olacaktır. Fabrika komiteleri, ancak geniş emekçi kitlelerin ekonomik çıkarlarını savunmaya yönelik mücadeleler içinde ortaya çıktıkları ve proletaryanın tüm devrimci kesimlerini, Komünist partiyi, devrimci işçi örgütlerini ve radikalize olan sendikaları birleştirebildiği takdirde bu görevlerini yerine getirebilecektir.

Bu türden kısmi taleplerin ileri sürülmesine yapılan itirazlar, kısmi talepler etrafındaki kampanyaların reformist olduğu suçlamaları, devrimci eylemin temel koşullarını anlayamamış olmanın bir belirtisidir. Bazı Komünist grupların sendikalara katılmaya ya da parlamentoyu kullanmaya karşı çıkmaları tam da bunun sonucudur. Sorun, nihai amacı proletaryaya ilan etme sorunu değil, proletaryayı nihai amaç uğruna mücadeleye yö-

neltecek tek yol olan pratik mücalelerin yoğunlaştırılması sorunudur. Kısmi taleplere karşı itirazların ne kadar temelsiz olduğunun, devrimci eylemin ihtiyaçlarına ne kadar uzak düştüğünün en iyi kanıtı, Sol Komünist olarak anılanların, arı doktrin sığınakları olarak örgütlemiş oldukları küçük grupların bile, erişebildiklerinden daha geniş bir işçi kitlesini mücadeleye kazanmaya çalıştıklarında, kısmi talepler ileri sürmek zorunda kalmalarıdır. İçinde yaşadığımız döneme devrimci bir nitelik kazandıran şey tam da şudur: çalışan kitlelerin en alçakgönüllü taleplerinin yerine getirilmesi bile kapitalizmin varlığıyla bağdaşmaz. Dolayısıyla bu talepler uğruna mücadele komünizm için mücadeleye dönüşmek zorundadır.

Kapitalistler sayıları gittikçe artan işsizler ordusundan, örgütlü emekçiler üzerinde ücretleri düşürme yönünde bir baskı kurmak için yararlanırken, sosyal demokratlar, Bağımsızlar ve resmi sendika önderleri işsizlere alçakça sırtlarını dönmekte, onları hükümet ve sendikaların merhametine terketmekte ve siyasal bakımdan lumpen proletarya olarak sınıflandırmaktadırlar. Komünistler günümüz koşullarında işsizler ordusunun muazzam öneme sahip bir devrimci unsur oluşturduğunu kavramalı ve bu ordunun önderliğini üstlenmelidirler. Komünistler, işsizlerin sendikalar üzerinde baskı yapmasını sağlayarak, sendikaların yenilenmesini hızlandırmalı ve öncelikle sendikaları grev kırıcı önderlerinin etkisinden kurtarmalıdır. Komünist parti, işsizlerle proleter öncüyü sosyalist devrim mücadelesinde birleştirerek işsizlerin en devrimci ve sabırsız unsurlarını umutsuzluktan doğacak bireysel eylemlerden vaz geçirebilir. Eğer koşullar elverişliyse, parti işsiz kitleyi proletaryanın şu ya da bu kesiminin eylemini desteklemek üzere örgütleyebilir ve mücadeleyi başlangıçtaki çatışmanın sınırları ötesine taşıyarak, büyük bir taarruzun çıkış noktası haline getirebilir. Kısacası, işsiz kitle, yedek sanayi ordusundan devrimin faal bir ordusuna dönüştürülebilir.

Komünist partiler, işçi sınıfının bu katmanını aktif olarak savunduklarında, sınıfın en çok ezilen kesimini desteklediklerinde, işçilerin bir bölümüne karşı başka bir bölümünün sözcülüğünü yapmamakta, bir bütün olarak sınıfın çıkarlarını temsil etmektedirler. İşçi aristokrasisinin geçici çıkarlarını savunmayı tercih eden karşı devrimci önderlerin yapmadığı tam da budur. İşsizlerin ve kısa süre çalışanların sayısı ne kadar artarsa, bunların çıkarlarının işçi sınıfının ortak çıkarları halinde ele alınması ve işçi aristokrasinin çıkarlarının bunların çıkarlarına tabi kılınması o kadar önemli hale gelir. İşçi aristokrasisinin çıkarlarını, bu çıkarları işsizlerin çıkarlarının karşısına dikerek ya da işsizlerin çıkarlarını görmezlikten gelerek savunanlar, çalışan sınıfların birliğini tahrip etmekte ve böylelikle karşı devrimci sonuçları olan bir politika izlemektedirler.

Bir bütün olarak işçi sınıfının çıkarlarının temsilcisi olan Komünist

parti, bu ortak çıkarları yalnızca sözde benimsemekle ve bunların propagandasını yapmakla yetinemez. Bunları ancak, işçi aristokrasisinin itirazlarına kulak asmaksızın, koşullar uygun olduğunda en çok ezilen ve yoksullaşmış işçileri mücadeleye yöneltmekle gerçek anlamda temsil edebilir.

1. III. Enternasyonal'in (Komintern'in) 3. Kongresi tarafından kabul edilmiş olan "Taktikler Üzerine Tezler", Rus delegasyonu tarafından, Alman delegasyonuna danışılarak hazırlanmıştı. Kongreye, 12 Temmuz 1921 günü, metni kaleme alan Karl Radek tarafından sunuldu. 1917 öncesinde sırasıyla Polonya ve Alman Sosyal Demokrat partilerinin saflarında mücadele eden Radek, Bolşeviklere 1917'de katıldı ve partinin önderliği içinde yer aldı. Radek, daha sonra Sol Muhalefet içinde yer alacak, 1927'de partiden ihraç edilecek, 1928'de Stalinist hizbe katılacak, Moskova duruşmalarında yargılanacak ve cezaevinde ölecektir. "Taktikler Üzerine Tezler"in burada,yayınlanmakta olan 5. bölümü, Komintern'in yeni programatik anlayışını ortaya koyan ilk belgedir. Metnin çevirisi, Komintem'in ilk dört kongresinin İngilizce'de yayınlanan derlemesinden yapılmıştır: *Theses, resolutions and Manifestos of the First Four Congresses of the Third International*, Pluto Press, Londra, 1980, s. 284-88. Çeviri ayrıca Fransızca derlemedeki metinle karşılaştırılmıştır: *Manifestes, thèses et résolutions des quatre premiers congrès mondiaux de l'Internationale Communiste*, Bibliothèque Communiste, Paris, 1934'den tıpkı basım, La Brèche/Sélio, Paris, 1984 s. s. 99-101.

EK 2: III. Enternasyonal'den belgeler (2): "Komünist Enternasyonal Programı Üzerine Karar"[1]

1. Bütün program taslakları, incelenmek ve ayrıntısıyla işlenmek üzere, Komünist Enternasyonal'in Yürütme Kurulu'na ya da bu iş için görevlendirilmiş bir Komisyon'a teslim edilecektir. Yürütme Kurulu, kendisine iletilmiş olan bütün program taslaklarını en kısa süre içinde yayınlamakla yükümlüdür.

2. Kongre, Komünist Enternasyonal'in henüz ulusal programı olmayan ulusal seksiyonlarının derhal bir program hazırlığına girişmekle ve programlarını 5. Kongrede onaylanmak üzere, en geç Kongreden üç ay önce Yürütme Kurulu'na teslim etmekle yükümlü olduklarını teyid eder.

3. Ulusal seksiyonların programında, geçiş talepleri uğruna mücadelenin gerekliliği kesin ve açık bir biçimde gerekçelendirilmelidir; bu taleplerin somut yer ve zaman koşullarıyla ilişkisi konusunda kayıtlar düşülmelidir.

4. Genel programda bütün geçiş taleplerinin ve kısmi taleplerin teorik temelleri mutlaka ortaya konulmalıdır. 4. Kongre, geçiş taleplerinin programda yer almasının oportünizm olarak tanımlanmasına yönelik her girişime ve temel devrimci hedeflerin yumuşatılmasına ya da bunların yerine kısmi taleplerin geçirilmesine aynı kararlılıkla karşı çıkar.

5.Genel programda değişik ülkelerin, örneğin bir yanda İngiltere'nin; öte yanda Hindistan'ın vb., temel ekonomik ve politik yapılarının farklılığına bağlı olarak, ulusal seksiyonların geçiş taleplerinin başlıca tarihsel türleri açık seçik bir biçimde ayrıştırılmalıdır.

1. "Komünist Enternasyonal Programı Üzerine Karar", Komintern'in Kasım-Aralık 1922'de toplanan 4. Kongresince kabul edilmiştir. Kararda hazırlanması öngörülen Komintern programı, Kongre kararına rağmen 1924'de toplanan 5. Kongre için hazırlanamamıştır. Stalinist bürokrasinin Komintern'i bütünüyle avucunun içine almasından sonra 1928'de toplanan 6. Kongreye sunulan program taslağı ise, bu kararda öngörülenin aksine geçiş talepleri perspektifini terketmiştir. Buharin'in kaleme aldığı bu taslağı o dönemde Alma Ata'da sürgünde olan Trotskiy, 6. Kongrenin bazı delegelerine gizlice iletilen bir döküman aracılığıyla eleştirmiştir. Bu döküman genişletilmiş biçimde 1929 yılında Fransızca olarak *L'Internationale Communiste après Lénine* (Lenin'den Sonra Komünist Enternasyonal) başlığıyla yayınlanmıştır. Burada yayınlanmakta olan karar, Komintern'in ilk dört kongresi belgelerinin Fransızca derlemesindeki metinden Türkçeye çevrilmiştir. (Ek 1'de, 1 No.lu dipnottaki kaynak, s. 165.)

EK3: Uluslararası Sol Muhalefet Platformu ("Onbir Nokta")[1]

Uluslararası Sol Muhalefet, Komintern'in ilk dört kongresi zemininde yer alır. Bu, söz konusu kongrelerin birçoğu sadece konjonktürel karakter taşıyan ve daha sonraki olaylar tarafından yanlışlanan kararlarının her bir harfine uyacağı anlamına gelmez. Ama (emperyalizme ve burjuva devletine, demokrasiye ve reformizme karşı tavır, ayaklanmanın sorunları, proletarya diktatörlüğü, köylülüğe ve ezilen uluslara karşı tavır, sovyetler, sendikalarda çalışma, parlamentarizm, birleşik cephe siyaseti ile ilgili) bütün temel kararları günümüzde bile kapitalizmin bunalımı çağında proleter stratejisinin en yüksek ifadesi olmakta devam ediyor.

Uluslararası Sol Muhalefet, Komünist Enternasyonal'in 5. ve 6. Kongreleri'nin revizyonist kararlarını reddeder ve Komintern'in programının köklü olarak yeniden biçimlendirilmesinin zorunlu olduğunu kabul eder. Bu program Marksizm'in altını merkezciliğin alaşımıyla karıştırarak değerini düşürmüştür.

Uluslararası Sol Muhalefet, ilk dört kongrenin ruhuna ve anlamına sadık kalarak ve daha da geliştirmeyi hedefleyerek, aşağıdaki ilkeleri ileri sürer, teorik olarak geliştirir ve pratik içinde gerçekleştirir:

1. **Proleter partisinin** her durum ve koşulda **bağımsızlığı;** 1924-1928 arasında Kuomintang'a ilişkin olarak yürütülen politikanın mahkûm edilmesi; İngiliz- Rus Komitesi'nin politikasının mahkûm edilmesi; Stalinist iki sınıf (işçi-köylü) partileri teorisinin ve bu teoriye yaslanan pratiğin mahkûm edilmesi; Komünist Parti'nin pasifist bataklıkta eritildiği Amsterdam Kongresi'nde izlenen politikanın mahkûm edilmesi.

2. **Proleter devriminin** uluslararası ve dolayısıyla **sürekli karakterinin** kabulü; tek ülkede sosyalizm teorisinin ve Almanya'da onu tamamlayan milli-Bolşevizm politikasının ("ulusal kurtuluş" platformu) reddi.

3. **Sovyet devletinin**, bürokratik rejimin artan yozlaşmasına rağmen **bir işçi devleti olduğunun** kabulü. Her işçinin Sovyet devletini hem emperyalizme hem de iç karşı-devrime karşı koşulsuz savunma yükümlülüğü.

4. Stalinist hizbin **ekonomi politikasının**, hem 1923-1928 yılları arasındaki ekonomik oportünizm evresindeki ("süper sanayileşmeciler"e karşı mücadele ve **kulaklara** yaslanma), hem de 1928-1932 yılları arasın-

daki ekonomik maceracılık evresindeki (abartılmış sanayileşme temposu, genelleştirilmiş kolektifleştirme, bir sınıf olarak **kulakların** idari yoldan tasfiyesi) biçimleriyle mahkûm edilmesi; Sovyetler Birliği'nin şimdiden "sosyalizme geçmiş" olduğuna ilişkin caniyane bürokratik efsanenin mahkûm edilmesi. Leninizmin gerçekçi ekonomik politikasına dönüş gerekliliğinin kabulü.

Reformist sendikalar başta olmak üzere, **proleter kitle örgütlerinde** sistematik çalışmanın gerekliliğinin kabulü. Almanya'da kızıl sendikalara (RGO) ve başka ülkelerde benzer örgütlere ilişkin teori ve pratiğin mahkûm edilmesi.

6. **"Proletaryanın ve köylülüğün demokratik diktatörlüğü"** formülünün, köylülerin ve genel olarak ezilen kitlelerin desteğini kazanan **proletarya diktatörlüğünden** farklılaşan özel bir rejim olarak alınmasının reddi. Demokratik diktatörlüğün sosyalist diktatörlüğe barışçı yoldan dönüşmesine ilişkin anti-Marksist teorinin reddi.

7. Kitlelerin, her ülkenin somut durumuna karşılık veren **geçiş sloganları** ve özel olarak feodal koşullara, ulusal baskıya ya da emperyalist diktatörlüğün çeşitli açık biçimlerine (faşizm, Bonapartizm vb.) karşı mücadelenin söz konusu olduğu koşullarda **demokratik sloganlar** etrafında seferber edilmesinin gerekliliğinin kabulü.

8. Bir parti olarak sosyal demokrasi de dahil olmak üzere, sendikal ve siyasal kitlesel işçi örgütlerine yönelik olarak, gelişkin bir **birleşik cephe politikası** izlenmesinin gerekliliğinin kabulü. Pratikte birleşik cephe politikasının ve dolayısıyla Sovyetler yaratmanın reddi anlamına gelen "yalnızca tabandan birleşik cephe" ültimatomcu şiarının mahkûm edilmesi. Birleşik cephe politikasının, İngiliz-Rus Komitesi örneğinde olduğu gibi (yöneticilerle, kitleler olmaksızın ve kitlelere karşı kurulan bir blok) oportünistçe uygulanmasının mahkûm edilmesi; şimdiki Alman Merkez Komitesi'ni "yalnızca tabandan" ültimatomcu şiarını sosyal demokrat yöneticilerle yer yer girişilen parlamenter anlaşmalarla birleştiren politikasının iki kez mahkûm edilmesi.

9. Bir yandan faşizme, bir yandan da sosyal demokrasiye hizmet eden **sosyal faşizm** teorisinin ve buna bağlı bütün uygulamaların reddi.

10. Dünya işçi sınıfının devrimci güçlerinin uluslararası Komünizmin bayrağı altında yeniden kümelenmesi için mücadele. yukarıda sıralanan ilkeleri uygulayabilecek gerçek bir Komünist Enternasyonal'in yaratılma-

sının gerekliliğinin kabulü.[2]

11. Parti demokrasisinin yalnızca lafta değil pratikte de kabulü; Stalinist plebisiter rejimin acımasızca mahkûm edilmesi (partinin düşünce ve iradesini ayaklar altına alan gaspçıların yönetimi, bilgi akımının sahtekârca engellenmesi vb.)

Yukarıda sıralanan ve yaşadığımız dönemde proleter stratejisi için belirleyici bir önem taşıyan temel ilkeler, Sol Muhalefetin, günümüzde SSCB'ye ve Komintern'e hakim olan merkezci yönetici hizbin uzlaşmaz biçimde karşısında yer almasını gerektirir. Bu ilkelerin, Komünist Enternasyonal'in ilk dört kongresi temelinde kabulü, değişik örgüt, grup ve bireylerin Uluslararası Sol Muhalefet saflarına katılması için gerekli koşuldur.

1. Bu metin, 1930'da kurulan Uluslararası Sol Muhalefet'in 1933 Şubatında toplanan Ön Konferansı'nda kabul edilen politik dökümanın bir bölümüdür. "Onbir Nokta" olarak da bilinen metin, Dördüncü Enternasyonal'in kuruluşuna (1938) kadar Uluslararası Sol Muhalefet'in programatik ilkelerini tanımlayan ana belge olarak kabul edilmiştir. Bu belge, ilk kez 22 Şubat 1933 tarihinde, Uluslararası Sol Muhalefet'in Fransız seksiyonu **Ligue Communiste** (Komünist Birlik)'in yayın organı La Verite'de yayınlanmıştır. Buradaki çeviri belgenin bu Fransızca aslının yer aldığı **Les Congrès de la Quatrième Internationale** başlıklı derlemenin birinci cildindeki (La Brèche, Paris, 1978, s. 60-63) metinden, İngilizce metinle (Daniel Bensaid, **The Formative Years of the Fourth International (1933 - 1938)**. International Institute for Research and Education, Amsterdam, 1988, s. 9) karşılaştırılarak yapılmıştır.
2. "Onbir Nokta" 1933'te kabul edildiğinde 10. madde şöyleydi:

> "Komünizm alanında **üç kümenin** (Marksist, merkezci ve sağ) ayrıştırılması: merkezciliğe karşı sağla bir siyasal ittifaka girilemeyeceğinin kabulü; sınıf düşmanına karşı merkezciliğin desteklenmesi; merkezciliğe ve zikzaklı politikalarına karşı uzlaşmaz ve sistematik mücadele."

"Onbir Nokta" kabul edildiğinde Uluslararası Sol Muhalefet henüz yeni bir Enternasyonal kurulmasının gerekliliği düşüncesine ulaşmamıştı. Dolayısıyla 15 Temmuz 1933'te 10. madde bu yeni politik göreve uygun biçimde değiştirildi. Belgenin metninde verilen 10. madde bu değiştirilmiş biçimdir.

EK 4: Yeni bir Enternasyonalin Gerekliliği ve İlkeleri Üzerine "Dörtler Deklarasyonu"[1]

Aşağıda imzası bulunan örgütler, üzerlerine düşen tarihsel sorumluluğun tümüyle bilincinde olarak, uluslararası ölçekte devrimci poleter hareketinin yeniden doğuşu amacıyla ortak çalışma için güçlerini birleştirmeye oy birliği ile karar vermişlerdir.

1. Emperyalist kapitalizmin ölümcül bunalımı, reformizmin (sosyal demokrasi, İkinci Enternasyonal, Uluslararası Sendikalar Federasyonu'nun bürokrasisi) kuyusunu kazmaktadır. Bu bunalım, reformist politikadan kopuş ve kapitalist toplumun sosyalist topluma dönüştürülmesi için biricik yol olan iktidarın fethi yoluyla proletarya diktatörlüğünün kuruluşu için devrimci mücadele sorununu yakıcı biçimde gündeme getirmektedir.

2. Proleter devrimi sorunu doğası gereği uluslararası bir nitelik taşır. Proleterya, tam bir sosyalist toplumu ancak dünya işbölümü ve dünya işbirliği temelinde kurabilir. Dolayısıyla, aşağıda imzası olanlar, bizatihi proleter enternasyonalizminin temellerini dinamitleyen "tek ülkede sosyalizm" teorisini kesin bir kararlılıkla reddederler.

3. Sosyalist devrimin uluslararası niteliğini bahane ederek kendi ülkelerine ilişkin olarak bekleyişe yönelik bir pasifliği savunan ve böylece proletaryayı faşizmin ellerine teslim eden Avusturya Marksistleri'nin, merkezcilerin ve sol reformistlerin teorisi de aynı kararlılıkla reddedilmelidir. Günümüzün tarihsel koşullarında iktidarın ele geçirilmesinden kaçınan bir proleter partisi ihanetlerin en büyüğünü işliyor demektir. Tek ülkenin muzaffer proletaryası ulusal diktatörlüğünü sosyalist inşa yoluyla güçlendirmelidir. Ancak bu inşa, işçi sınıfı en azından bir kaç ileri kapitalist ülkede siyasal iktidarı ele geçirene kadar kaçınılmaz olarak eksik ve çelişkili kalacaktır. Tek ülkenin muzaffer proletaryası aynı zamanda bütün çabasını sosyalist devrimin başka ülkelere yayılmasına yöneltmelidir. İktidarın ele geçirilmesinin ulusal karakteri ile sosyalist toplumun uluslararası karakteri arasındaki çelişki ancak yürekli devrimci eylem aracılığıyla çözülebilir.

4. Ekim devriminin içinden doğan, emperyalizm çağında proleter siya-

setinin ilkelerini ortaya koyan ve dünya proletaryasına devrimci iktidar mücadelesinde ilk derslerini öğreten Üçüncü Enternasyonal, bir dizi tarihsel çelişkinin kurbanı durumuna düşmüştür. Sosyal demokrasinin oynadığı haince rol ve Komünist Partilerin henüz olgunlaşmamış oluşu ve deneyimsizliği, Doğu'da ve Batı'ta savaş sonrası dönemin devrimci hareketlerinin çökmesine yol açtı. Proletarya diktatörlüğünün geri bir ülkedeki yalıtılmış konumu, gittikçe daha fazla muhafazakârlaşan ve ufku ulusal bir çerçeveyle sınırlı olan Sovyet bürokrasisine olağanüstü bir güç kazandırdı. Komintern seksiyonlarının Sovyet önderliğine kölece bağımlılığı ise yeni bir dizi ağır yenilgiye, Komünist partilerin teori ve pratiğinin bürokratik yozlaşmasına ve örgütsel olarak zayıflamasına yol açtı. Daha kötüsü, Komintern sadece tarihsel rolünü oynayamayacağını kanıtlamakla kalmadı, devrimci hareketin yolunda gittikçe daha büyük bir engel haline geldi.

5. Almanya'da faşizmin yükselişi içşçi sınıfı örgütlerini yaşamsal bir sınavla karşı karşıya bıraktı. Sosyal demokrasi, Rosa Luxemburg'un kendisine biçtiği tanımlamayı bir kez daha doğrulayarak "kokuşmuş bir ceset" olduğunu ortaya koydu. Reformizmin örgütlerinin, düşüncelerinin ve yöntemlerinin aşılması, işçi sınıfının kapitalizm üzerindeki zaferinin gerekli önkoşuludur.

6. Almanya'daki olaylar, eşit derecede güçlü bir biçimde Üçüncü Enternasyonal'in iflasını da ortaya koymuştur. Ondört yılı bulan varlığına, dev savaşlarda kazanılmış deneyimine, sovyet devletinin manevi desteğine ve yaygın propaganda araçlarına rağmen Almanya Komünist Partisi, devrimci bir parti için olağanüstü olumlu olan, derin bir ekonomik, toplumsal ve siyasal bunalımın yarattığı koşullarda, devrim için mutlak bir anlamda yetersiz olduğunu kanıtladı. Böylelikle, bu parti, üyelerinin birçoğunun kahramanlığına rağmen, tarihsel rolünü gerçekleştirmekten tümüyle aciz olduğunu tartışılmaz biçimde göstermiş oldu.

7. Dünya kapitalizminin durumu; çalışan kitlelerin görülmemiş bir sefaletin içine sürükleyen dehşet verici bunalım; ezilmiş sömürge kitlelerinin devrimci hareketi; dünya çapında faşizm tehlikesi; insanlık kültürünün bütününün imhası tehdidini yaratan yeni bir dizi savaş olasılığı; bütün bunlar proleter öncüsünün **yeni bir (Dördüncü) Enternasyonal**'de toplanmasını vazgeçilmez bir gereklilik haline getiren koşullardır.

İmzacılar, bütün güçlerini Marx'ın ve Lenin'in ortaya koyduğu teorik ve stratejik ilkelerin sağlam zemini üzerinde yükselecek böyle bir Enternasyonal'i mümkün olan en kısa süre içinde oluşturmaya yöneltmeyi taah-

hüt ederler.

8. Reformizmden ya da bürokratik merkezcilikten (Stalinizmden) devrimci Marksist politikaya doğru gelişmekte olan bütün örgüt, grup ve hiziplerle işbirliği yapmaya hazır olmakla birlikte, imzacılar, aynı zamanda, yeni Enternasyonal'in reformizm ya da merkezcilikle herhangi bir uzlaşmaya hoşgörü ile bakamayacağını ilan ederler. İşçi sınıfı hareketinin gerekli olan birliği, reformist ve devrimci anlayışlar arasındaki farkların bulanıklaştırılması ya da Stalinist politikaya uyum gösterilmesi yoluyla değil yalnızca her ikisi de iflas etmiş olan Enternasyonallerin politikalarıyla mücadele edilerek sağlanabilir.

9. Sınıf temeli, toplumsal dayanakları, tartışılmaz biçimde varlığını sürdüren mülkiyet biçimleri bakımından Sovyetler Birliği bugün hâlâ bir işçi devletidir, yani sosyalist bir toplumu inşa etmek için bir araçtır. Yeni Enternasyonal, en önemli görevlerinden biri olarak bayrağına, Sovyet devletinin emperyalizme ve içeride karşı-devrime karşı savunulmasını kazıyacaktır. Tam da SSCB'nin devrimci savunusu, bize bütün dünyanın devrimci güçlerini Stalinist Komintern'in yozlaştırıcı etkisinden kurtarma ve yeni bir Enternasyonal'i inşa etme yolunda kaçınılmaz bir görev yüklemektedir. Ancak uluslararası proleter örgütlerinin Sovyet bürokrasisinden tam bağımsızlığı ve bu bürokrasinin yanlış yöntemlerinin çalışan kitleler nezdinde yorulmaksızın teşhiridir ki, Sovyetler Birliği'nin başarılı bir savunusunu olanaklı kılar.

10. **Parti demokrasisi,** gerek ulusal, gerekse uluslararası ölçekte devrimci proleter partilerinin sağlıklı gelişimi için gerekli bir önkoşuldur. Eleştiri özgürlüğü olmaksızın, görevlilerin her düzeyde seçimle işbaşına gelmesi olmaksızın, aygıtın taban tarafından denetimi olmaksızın gerçek bir devrimci parti yaratmak olanaksızdır.

İllegalite koşulları altında, gizliliğin gerekleri devrimci partinin iç yaşamının biçimlerini tümüyle değiştirir ve yaygın tartışmayı ve seçimleri güçleştirir, hatta bütünüyle olanaksız hale getirebilir. Ama en güç koşullarda ve ortamda bile, sağlıklı bir parti rejiminin temel gerekleri önemini olduğu gibi korur: Parti hakakında dürüst bilgi akımı, eleştiri özgürlüğü ve önderlik ile parti çoğunluğu arasında gerçek bir içsel birlik. Reformist bürokrasi, devrimci işçilerin iradesini bastırdıktan ve ezdikten sonra, sosyal demokrasiyi ve sendikaları, milyonlara ulaşan üye sayılarına rağmen aciz gövdelere dönüştürmüştür. Stalinist bürokrasi ise iç demokrasiyi boğmakla Komintern'i de boğmuştur. Yeni Enternasyonal, ve ona katılan partiler, bütün iç hayatların **demokratik merkeziyetçilik** temelinde kurmalı-

dırlar.

11. İmzacılar, temsilcilerinden oluşan sürekli bir komisyon kurarak bu komisyona şu görevleri vermişlerdir:

a. Yeni Enternasyonal'in bildirgesi olacak bir programatik manifesto hazırlamak;

b. günümüz işçi hareketi içindeki örgüt ve eğilimlerin eleştirel bir analizini hazırlamak (manifesto üzerine teorik yorum);

c. proletaryanın devrimci stratejisinin bütün sorunları üzerine tezler geliştirmek;

d. imzacı örgütleri bütün dünya önünde temsil etmek.

İmzacılar:

Uluslararası Sol Muhalefet Uluslararası Sekretaryası adına E. Bauer.

Sozialistische Arbeiterpartei (Sosyalist İşçi Partisi- SAP, Almanya) adına J. Schwab.

Revolutionair Socialistische Partij (Devrimci Sosyalist Parti-RSP, Hollanda) adına H. Sneevliet

Onafhankelijk Socialistiche Partij (Bağımsız Sosyalist Parti-OSP, Hollanda) adına P.J. Schmidt.

1. Bu metin, Trotskiy ve Uluslararası Sol Muhalefet'in kendi dışlarındaki devrimci güçlerle işbirliği çabasının ve Dördüncü Enternasyonal'i bu ve başka devrimci güçlerle birlikte kurma iradesinin en önemli belgesidir. Metin, Trotskiy tarafından kaleme alınmıştır. Ancak öteki imzacılarla yapılan tartışma sırasında hehangi bir değişikliğe uğrayıp uğramadığı bilinmemektedir. Metnin ilk başlığı "Yeni Bir Enternasyonal'in Gerekliliği ve İlkeleri Üzerine Karar" idi. Çünkü imzacılar bu metni, yaygın olarak **Londra Bürosu** adıyla bilinen ve İkinci ve Üçüncü Enternasyonallerden ayrılmış örgütlerin katıldığı **Uluslararası Emek Topluluğu**'nun (IAG) (kuruluşu 1932), 1933 Ağustos ayının sonunda toplanan Paris Konferansı'na bir karar tasarısı olarak sunmayı planlamışlardı. Ne var ki, Paris Konferansı'na katılan örgütler arasında sağ merkezci ve reformist önderliklere sahip olanlar da olduğundan, karar komisyonunda dil sorunu gibi önemsiz bir teknik ayrıntı bahane edilerek (metin Almanca yazılmıştı, İngilizce çevirisinin derhal orada yapılması olanaklı değildi) tasarısının gündeme alınması engellendi. Bunun üzerine metni imzalamış olan dört örgüt, bunu bir Deklarasyon olarak kabul edip uluslararası işçi sınıfı hareketine ilan etmeye karar verdiler. Metin ilk kez **La Vèritè** gazetesinin 1 Eylül 1933 tarihli sayısında Fransızca olarak yayınlanmakla birlikte, Fransızca çevirinin eksik ve yanlış olduğu daha sonra saptanmıştır. Buradaki çeviri, metnin Trotskiy'in düzelttiği İngilizce çevirisinden (Daniel Bensaid, a.g.y., s. 12) yapılmıştır. Metnin Türkçede daha önce yayınlanmış olan çevirisi çok ciddi eksiklikler içermektedir.

EK 5: Fransa İçin Eylem Programı (1934)[1]

1. Faşizm ve Savaş Tehdit Ediyor

Büyük burjuvazi tarafından yönetilen Fransa, kapitalist dünyanın çözülüp dağılmasıyla birlikte batıyor. Toplumun tüm yönetici tabakalarında, rejimin tüm kurumlarında skandallar ayyuka çıkıyor, zenginlerin kokuşmuşluğu giderek yaygınlaşıyor.

İşçiler için büyüyen işsizlik, küçük köylüler için yıkım, tüm sömürülenler için artan bir sefalet bu.

Can çekişen kapitalizm iflas bayrağını çekti. Ve tarihsel olarak kusurlu bu iflastan kurtulmaya çalışan yönetici sınıfların şimdi bir tek planları var: Emekçi kitleler için daha fazla sefalet! Kendileri için en zararsızları da dahil olmak üzere tüm reformların ortadan kaldırılması! Demokratik rejimin varlığına son verilmesi!

Tüm dünyada faşizmin demir ökçesi umutsuz durumdaki kapitalizmin en son dayanağı haline geliyor.

1917 Ekim devrimiyle ölümcül bir darbe yiyen emperyalizm, insanlık üzerindeki egemenliğini, savaş sonrasının çeşitli dönemlerinde proleter partilerinin bir dizi başarısızlığı sayesinde koruyabildi. Yani genel olarak sosyal demokrasinin ihaneti ve bu bozgunların sonucu olarak Komünist Enternasyonal'in yozlaşması sayesinde. 1923 Alman devriminin, 1927 Çin devriminin ve 1933 ile 1934'te Alman ve Avusturya proletaryalarının başarısızlıkları kapitalizmin kendini koruyabilmesine imkan tanıyan tayin edici anlar olarak belirdiler.

Bununla birlikte Sovyet Rusya'daki eski yönetici sınıfların yeniden ayağa kalkmalarına izin vermeksizin gerçekleşen bu eğreti zaferler emperyalizmin evrensel bunalımını şiddetlendirmiş olmaktan fazla bir işe yaramadı. Artık dünya pazarı üzerindeki tekeller sultası her zaman olduğundan daha şiddetli ve anarşik bir tarzda ulusal sınırlar ve özel mülkiyet ilkesiyle çatışmaya girmiş durumda.

Proletaryanın sosyalizme doğru yürüyüşünde uğradığı tersliklerden yararlanan dünya burjuvazisi elindeki son silahı, yani faşizmi, kullanmaya hazırlanıyor. Burjuvazi için faşizm bir araçtır, yolunun üzerindeki örgütlü işçi sınıfını şarampole yuvarlayabilmek amacıyla yürüttüğü umutsuz çabanın bir aracı.

İşte Fransız burjuvazisini faşizme doğru iten uluslararası durum

budur.

Ancak kendi başına faşizm, çözülüp dağılma sürecindeki kapitalizmin son sözü değildir hâlâ. İçerideki düşmanını yenilgiye uğratan her emperyalizm ardından dışarıya yayılmak ister. Yeni bir *dünya savaşının* kaynağı da budur zaten. Son dünya savaşı sırasında ve onu izleyen yıllarda elli milyon insan dayanılmaz acılarla yaşamlarını yitirdiler. Önümüzdeki savaşta dünya ölçeğinde yüzmilyonlarca emekçi katledilecektir. Nüfusu zaten artmayan Fransa bu felaketin etkisini diğer ülkelerden daha az hissetmeyecektir.

Burjuvazinin bu caniyane planlarına karşı emekçiler tüm güçleriyle direnmeliler!

2. Fransız burjuvazisinin planı

Fransız burjuvazisi ülkeyi içine düşürdüğü kargaşadan kurtarabilmek için öncelikle *monoter sorunu* çözmeyi deneyecektir. Bazıları bunu enflasyon yoluyla, yani tedavüle kağıt para çıkartarak, ücretleri düşürerek, hayat pahalılığını arttırarak ve küçük burjuvaziyi mülksüzleştirerek, diğerleri ise deflasyon aracılığıyla, yani emekçilerin sırtından tasarruf yaparak (maaşların ve ücretlerin düşürülmesi), işsizliği yaygınlaştırarak ve kır küçük üreticileriyle kent küçük burjuvazisini yıkıma sürükleyerek gerçekleştirmek isteyecekler.

Bu yolların her ikisi de sömürülenler için artan sefalet anlamına gelir. Bu iki kapitalist yöntem arasından bir tercihte bulunmak, emekçilerin gırtlaklarını kesmeye hazırlanan sömürücülerin bu katliamı hangi tür kesici aletle yapmaları konusunda tercih yapmak demektir.

Sert bir deflasyon Fransız kapitalistlerinin planının birinci evresidir.

İşçiler daha şimdiden işsizlik ödeneklerinin kesildiğini görüyorlar, sosyal güvenlik tehdit ediliyor, ücretler azalmış durumda. Memurlar darbeyi yediler, yakında aynı darbe küçük köylülerin de tepesine iniverecek.

Bu, yarın öbür gün kendisi için yararlı gördüğünde, burjuvazinin diğer yöntemi kullanmasını engellemeyecek. Hitler Almanya'sı bunun açık örneğidir. Burjuvazinin bu planının gerçekleşmemesi için sömürülenler tüm enerjileriyle direnmek zorundalar! Emekçiler bu deflasyon programına, yani varlıklarını tehdit eden bu programa karşı, ülkeyi sömüren bu mutlu azınlık çetesinin ayrıcalıklarının ve kârlarının toptan "deflasyon"a uğratılmasını (yok edilmesi, ç.n.) öneren ve toplumsal ilişkileri kökten değiştirecek olan kendi programlarıyla karşı koymalılar! Tek kurtuluş yolu budur.

3. Ticari sırların kaldırılması!

Emekçi kitlelerin yararına bir çözüm bulabilmek için *kapitalist iflasın acımasız bilançosu derhal çıkartılmalı*, bütün toplumsal sınıfların ve bütün toplumsal tabakaların gelir ve giderlerinin dökümü yapılmalıdır.

Proleterlerin ve her kesimden sömürülenlerin gelir ve giderlerini hesaplamak hiç zor değildir. Emekçilerin ücretleri kapitalistlerin muhasebe defterlerinde belirtilmiştir. Harcamalarına gelince, küçük tüccarlar da bunları haftadan haftaya denetlerler. Köylülerin, zenaatkarların, küçük tüccarların, küçük memurların gelir ve giderleri hiç kimse için sır değildir. Gözü doymaz bankalar ipotek karşılığı verdikleri kredilerle köylülerin artan yıkımını tam anlamıyla değerlendirirler.

Ama kapitalistler, büyük sömürücüler, ticari sırlarını kıskançlıkla saklarlar!

Tröstler, tekeller, ülkenin üretiminin tümünü denetim altında tutan ve bu üretimin onda dokuzunun doğrudan sahibi olan büyük şirketler ise hırsızlıklarının hesabını hiçbir zaman vermezler.

Çünkü bu sömürücü mafya kendini çok kutsal "ticari sır"la korur.

Fakat bu ticari sır her zaman "memleket menfaati" ve "milli ekonomi" perdesinin arkasına saklanan Stavisky'ler ve Wendel'ler gibi zenginlerin her çeşit ticari, sınai ve mali çıkarlarını gözlerden kaçırarak yoksulların yaşamını denetimleri altında tutabilmelerinin bir bahanesidir aslında.

Kahrolsun ticari sır!

Emekçilerden fedakarlık talebinde bulunanlar herşeyden önce kendi muhasebe defterlerini açarak işe başlamalılar. Dolandırıcılıkları böylece ortaya çıkacaktır!

4. Bankalar, sanayi ve ticaret üzerinde işçi-köylü denetimi

Burjuva demokrasisi oy pusulası sayesinde emekçi kitlelere kendisini yönetecek olanlar üzerinde bir politik denetim kurma imkanını görünüşte veriyordu. Kendine zararı dokunmadıkça burjuvazi ve demokrasiye izin verdi. *Ama sonuçta anarşiye, iflasa ve kitlelerin sefaletine varan sömürü mekanizmasının ve iktisadi idaresinin üzerinde herhangi bir denetimin gölgesinin bile oluşturulmasına hiçbir zaman izin vermedi.*

Asalak hisse sahibi kendisini zenginleştiren işletmenin nasıl işlediğini bilme hakkına sahiptir. Oysa işçi ya da sömürülen üretici ancak itaat etme ve susma hakkını bulabilir kendinde. Çünkü o sadece makinanın bir parçasıdır.

Ama emekçiler makinanın tüm parçalarını tanımak isterler. Sadece onlar makinanın işleyişiyle ilgili karar verebilirler. Yöneticilerin kapitalist otoritesinin yerine emekçilerin sınırsız denetimini geçirelim.

Emekçi halkın davasına kendini adamış dürüst teknisyenlerin, mühendislerin ve muhasebecilerin yardımıyla fabrika komiteleri, küçük memur ve küçük görevli komiteleri çok kolaylıkla sömürücülerin "ticari sırları"nı ortaya dökebilirler. İşte *bankalar, sanayi ve ticaret üzerinde kamu denetimi* bu yoldan kurulmalı.

5. İşçilere!

Komünist Liga bu genel şiar altında işçiler lehine aşağıdaki önlemlerin alınması için mücadele verir;

- 40 saatlik iş haftası, ücretlerin arttırılması.

İşçi denetimi, üretici güçlerin düzeyinin işgününün süresinin kısaltılmasına olanak sunduğunu kanıtlayacaktır. Demir ve kömür madeni ocakları sahibi büyük sanayicilerin, yani Finaly'lerin, Schneider'lerin ve Stavisky'lerin aleyhine, emekçi halkın maddi ve manevi çıkarları doğrultusunda ücretlerin arttırılması.

- Gerçek **sosyal güvenlik** (ve ilk elde işsizlik sigortası). En az bir ay olmak üzere yıllık izin. 50 yaşından itibaren yaşamı sürdürmeye imkan verecek bir emeklilik.

- **Eşit işe eşit ücret.** Kadınlara, gençlere, göçmenlere ve sömürgelerden gelenlere uygulanan aşırı sömürünün kaldırılması.

- **Kadın emekçilere** erkek emekçilere tanınan hakların ve ücretin aynen ödenmesi. Ek izin süresiyle birlikte analık hakkının korunması.

- **Gençlere** yetişkinlere ödenen ücretin aynının ödenmesi. Eğitim ve çıraklık sürelerinin uzatılarak bunların masraflarının şirketler tarafından karşılanması. Özel sağlık önlemleri.

Yabancı ülkelerden ve sömürgelerden gelen emekçilerle ilgili sınırlayıcı tüm özel yasal düzenlemelerin kaldırılması.

6. Bankaların, kilit sanayilerin, sigortanın ve ulaşım araçlarının millileştirilmesi

Mevcut durumda ülkenin tüm ekonomisini yöneten ve denetleyen bankalardır. Ama eğer emekçi halk bankaları ele geçirir ve onlar aracılığıyla sanayiyi, ulaşımı ve ticareti yönetmeye başlarsa genel yaşam düzeyi bir anda yükselebilir.

Bankaların, büyük üretimin, ulaşımın ve sigortanın millileştirilmesi büyük emekçi kitlelerin ve tüm halkın refahına doğru yönelen bir ekonominin olmazsa olmaz koşuludur.

Bu millileştirme büyük kapitalistlere hiçbir tazminat ödenmeden yapılmalıdır, çünkü onlar onyıllardır proleterlerin kanlarıyla zenginleşmişler ve buna rağmen ancak sefalete ve ekonomik anarşiye neden olmuşlardır.

Ancak, büyük üretim araçlarıyla mübadele araçlarının millileştirilmesi kesinlikle küçük köylü işletmelerinin, küçük ticari işletmelerin ve küçük zenaatkar işletmelerinin boğulması anlamına gelmez. Tam tersine, küçük işletmeleri boğazlayan tam da bu büyük özel tekellerdir.

Bu durumda sadece küçük işletmeler özgürleşmekle kalmayacaklar, aynı zamanda büyük işletmeleri millileştirmiş olan emekçiler onların yardımına koşacaktır. Bankalar, tröstler, anonim şirketler, vb. tarafından biriktirilmiş muazzam zenginlikler yönetilen ve desteklenen böyle bir ekonomi, küçük özel üreticilere doğrudan devletçe sağlanacak hammaddeler ve son derece elverişli koşullarda açılacak krediler sunulabilmesine imkan verecek bir üretim ve bölüşüm planının gerçekleştirilmesini mümkün kılacaktır. Böylece köylüler ucuz fiyata tarım aletleri ve gübre elde edeceklerdir.

Emekçilerce gerçekleştirilen millileştirme, büyük özel tekellerin yıkılması, küçük işletmelerin desteklenmesi, ürünlerin büyük üretici kitlelerin yararına paylaştırılması anlamına gelir.

7. Dış ticaret tekeli

Dışarıyla yapılan tüm ticaret devletin eline geçmelidir. Böylelikle, tüketicilerin çıkarların kollama kaygısı taşımayan özel tekellerin madrabaz sahipleri ithalat ve ihracatı düzenleme imkanını yitireceklerdir. Dış ticaretin tümüyle devletin eline geçmesi dolayımı sayesinde ulusal üretimle dünya pazarı arasında kurulan ilişki büyük kitle için paha biçilmez fırsatların doğmasına olanak sunar.

Sadece emekçilerin egemenliğindeki devletin gerçek denetimi altında dışarıyla yapılan tüm mübadele kamunun yararına yürüyebilir.

8. İşçi-köylü anlaşması

Fransa'nın nüfusunun aşağı yukarı yarısını köylülük oluşturur. *Proleter devlet kentlerdeki işçiler kadar kırlardaki sömürülen köylülere de yaslanmak zorundadır.* Programımız işçi sınıfının ihtiyaçlarına olduğu kadar

büyük kırsal kitlenin de ihtiyaçlarına cevap vermelidir.

Aynen sanayinin olduğu gibi, ilerlemenin üstün bir biçimi olarak tarımın **kolektifleştirilmesinin** de nihai hedefimiz olduğunu belirtiyoruz. Ama proletarya bu hedefini köylülüğe zorla dayatamaz. Kendi açısından onun yapabileceği bu hedefe doğru yürüyüşü kolaylaştırmak olmalıdır. Proletarya, kapitalist sömürücüler tarafından aynı şekilde ezilen bu iki sınıfın ortak deneyimiyle tamamlanması,düzeltilmesi ve genişletilmesi gereken önerilerde bulunabilir ancak. Biz, herşeyden önce, köylülerin kendi kaderlerini, kendi güçlerini, kendi mülklerini bizzat kendilerinin saptamaları gerçek imkanını güvence altına almalı, şu veya bu kırsal işletmecilik biçimleri arasında kendi tercihlerini yapabilmeleri hakkını onlara bırakmalı ve kendi özgür kararlarıyla özel ekonomiden kollektif ekonomiye geçme anını kendilerinin belirlemelerini sağlamalıyız.

Kırsal nüfus türdeş olmaktan çok uzaktır. Yönetici sınıf ve onun bilgiç hizmetkarları küçük bir azınlığın toprak mülkiyetinin muazzam bir bölümünü gaspederek tarımsal üretim araçlarının da en mükemmellerini (makinalar, traktörler, en iyi hayvan sürüleri, vb.) kendi ellerinde toplamış olduğu gerçeğini -ki bu arada en elverişli kredi kaynaklarına da bunların sahip olduklarını belirtmeye gerek bile yoktur- özenle gizlerler.

Bunlara karşı aşağıdaki acil önlemlerin alınması için bir mücadele öneriyoruz:

- **Tarım işçilerine kentlerdeki işçilerle aynı hakların sağlanması.** Sözleşmelerle, işgünüyle ve haftalık istirahatle, sosyal güvenlikle (işsizlik sigortası dahil) ve uyuşmazlık kurullarının oluşturulmasıyla ilgili ortak yasaların yapılması. Çalışma yasasındaki her gelişme tarım işçilerine de aynen uygulanmalıdır.
- Küçük köylü işletmelerinin, kooperatiflerin ve kollektif işletmelerin yararına olmak üzere büyük toprak mülkiyetinin, malikanelerin ve örnek çiftliklerin mülksüzleştirilmesi.
- Köleci yarıcılık biçimlerinin yıkılması, her idari birimde seçilmiş emekçi köylü komiteleri tarafından mevcut taban fiyatı kurlarının gözden geçirilmesi.
- İpoteklerin gözden geçirilmesi, köylü borçlarının ertelenmesi. Her türlü takibatın ve haciz işleminin durdurulması.

9. Kamu yararına sosyal hizmetler!

Milyonlarca emekçiyi sömüren büyük devlet kuruluşları (PTT, gümrük, öğrenim, vb.) faaliyetlerini kapitalizmin yararına sürdürüyorlar. Rezaletler bu kuruluşların yönetim kademelerinde hüküm süren kokuşma ve

çürümeyi gözler önüne serdi.

Küçük memurlar, büyük mülk sahiplerinin emekçileri daha asalakça sömürme imkanını elde etmeleri için ellerindeki yetkileri kullanan kokuşmuş ve rüşvetçi üst kademe yöneticileri tarafından sömürülürler.

Bu kuruluşlara kızgın demir sokmak gerekir. Küçük memur komiteleri ve sendikaları, tüm sömürülenlerin işbirliği sayesinde emekçi kitleler tarafından ve onların lehine işleyecek gerçek bir sosyal hizmetler ağını kurmak için gerekli dönüşümleri hayata geçireceklerdir.

10. Polisin işine son, askerlere siyasi haklar!

Hükümet, polisini, güvenlik kuvvetlerini ve ordusunu güçlendirip silahlandırabilmek amacıyla yoksulların, sömürülenlerin ve yaşamlarını sürdürebilmek için eziyet çeken herkesin kesesinden milyarları çekip alıyor. Ve bu milyarları sadece bir *iç savaş* durumunda güçlü olabilmek için değil, aynı zamanda bir *emperyalist savaşa* da hazırlanmak için alıyor. Kara ve deniz ordularında yüzbinler halinde seferber edilmiş bulunan genç emekçiler her türlü haktan yoksunlar.

Bir hükümet darbesinin aracısı olacak gerici ve faşist subaylarla astsubayların işlerine son verilmesini istiyoruz. Buna karşılık, silah altındaki emekçiler sivil yaşamlarındaki tüm politik haklarını korumalı ve kendilerini özel meclislerde seçilmiş asker komiteleri tarafından temsil ettirmeliler. Çünkü ancak bu durumda geniş emekçi kitlelerle gerçek bağlarını koruyabilecekler, örgütlenmiş ve silahlanmış halkla kendi güçlerini gericiliğe ve faşizme karşı birleştirebileceklerdir.

Kapitalizmin, burjuva devletinin ve onun kokuşmuş pollitikacı sürülerinin arzularının uygulayıcısı tüm polisin işine son verilmelidir. Polisin yürüttüğü işlevleri emekçi milisi yüklenmelidir. Sınıf adaleti yıkılmalı, yargıçlar kurulu genişletilmeli, tüm yargıçlar seçimle gelmeli, tüm cinayet ve suçlar için yargıçlar kurulu yaygınlaştırılmalıdır: Halk kendi adaletini kendisi uygulamalıdır.

11. Ayrılma hakkı dahil olmak üzere milliyetlerin kendi kaderlerini tayin hakkı

Versailles soygun antlaşması sadece tüm Avrupa emekçileri için değil, aynı zamanda "galip" ülke Fransa'nın emekçileri için de canavarca kötülüklerin kaynağı oldu. Bilindiği gibi o sıralar Fransız burjuvazisi bugünlerde Sarre için öngörülen bir halk oylamasına bile gerek duymaksızın

ilhak etmişti Alsace-Lorraine'i. İşte bu antlaşmanın ürünü uluslararası ilişkilerin korunmak istenmesi **bugün savaşa götürüyor.**

Fransız burjuvazisi sadece Avrupa'nın önemli bir bölümünü baskı altında tutmakla yetinmiyor. Aynı zamanda muazzam sömürgeleri de ezip talan ediyor. Fransız büyük kapitalistleri, Wendel'ler ve Michelin'ler, Banque de Paris ve diğerleri tarafından ezilen tüm halklar için, yani Alsace-Lorraine'liler kadar Çinhindi halkları, Fas halkları ve Madagaskar halkları için de, eğer isterlerse ayrı devlet kurma hakkı dahil olmak üzere kendi kaderlerini tümüyle kendilerinin belirlemeleri hakkını savunuyoruz.

Bu ülkenin emekçi kitlelerinin Fransız bankerlerinin diğer halklar üzerindeki egemenliklerini sürdürmelerine yardımcı olmalarında hiçbir çıkarları yoktur. Tam tersine, onların kurtuluşlarına yardımcı olduklarındadır ki, onlarda kendi mücadelelerinin kardeşlerini ve destekçilerini bulmuş olacaklardır.

12. Savaşa karşı, Avrupa Birleşik Sosyalist Devletleri için!

Toplumu dönüştürebilmek ve kargaşadan kurtarabilmek için herşeyden önce burjuvazinin dünyayı bir kez daha sürüklemek istediği savaşı engellemek gerekir.

Alman faşizminin saldırgan emellerine karşı, Fransız kapitalistleri caniyane Versailles antlaşmasına uyulması üzerine inşa edilmiş bir devletler bloku politikasını ileri sürüyorlar. Fransa kendi eylemini barışseverlik perdesiyle maskeleyebilmek için açgözlü burjuvalar meclisi niteliğindeki Milletler Cemiyeti'ni kullanıyor. Silahlanma yarışı emekçi halkın sırtına ağır yükler bindiriyor. Ve "güvenlik için savunmaya ihtiyaç var" yalanı şoven taşkınlığın işe koyulmasına yol açıyor. Şovenizmin ülkeyi yarınki devasa insan kırımına doğru daha hızlı sürüklemesine tanınan bir imkan bu.

Proleterler, köylüler, tüccarlar, zenaatkarlar ve memurlar bu geleceği kaçınılır kılabilmeyi ancak her türlü denetim mekanizmalarını yaygınlaştırarak, gizli politikanını maskesini indirerek, ellerindeki tüm imkanlarla savaş hazırlıklarına karşı koyarak ve emperyalizmin pençelerinden hükümeti söküp alarak başarabilirler.

Sadece ve sadece Fransa'daki emekçilerin ve devrimcilerin zaferi bir emperyalist savaş imkanını ortadan kaldırabilir, sömürgelerin ve Avrupa'nın köle halklarını ayaklandırabilir. Bu durumda tüm paktlar ve antlaşmalar tuzla buz olur ve daha 1919'da gün yüzüne çıkabilecek olan şu tek

çözüm kendini dayatır: **Avrupa Birleşik Sosyalist Devletleri.**

Emperyalist bloklar politikasına karşı, Milletler Cemiyeti'nin barışsever yalanına karşı, gizli savaş diplomasisine karşı, çılgınca silahlanmaya karşı, yeni bir savaş tarafından bölünmüş, askerileştirilmiş, kana bulanmış ve topyekun bir yıkım tehdidine uğramış bu yaşlı Avrupa kıtası için tek kurtarıcı sancağı yükseltiyoruz. **Bu sancak Avrupa İşçi-Köylü Birleşik Devletleri'nin sancağıdır. Kardeş Sovyet Devletleri Federasyonu'nun sancağıdır.**

13. Sovyetler Birliği'nin savunulması için

Büyük üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin kaldırılmasına dayanan ilk proleter devrimi deneyinin devasa öncüllerini yaratmış olan 1917 Ekim devriminin ürünü **Sovyetler Birliği'nin kayıtsız şartsız savunulması** her proleterin bu yolda atacağı ilk adımdır.

Sovyetler Birliği'ne karşı mücadele dünya emperyalist gericiliğinin temel hedefi olmaya devam ediyor.

Fransa'nın emekçileri Sovyetler Birliği'nin savunulması için burjuvazinin "barışçı" planlarının maskesini indirerek mücadele edeceklerdir. Sovyetler proletaryasının etkince savunulmasının yolu paktlar ve diplomatik antlaşmalardan geçmez. Bunun yolu diğer ülkelerde burjuvazinin devrilmesi için yürütülecek devrimci mücadelelerdir.

Uluslararası proleter dayanışmasını genişletip yaygınlaştıracak olan önce emekçilerce denetlenen bir ekonomik işbirliği ve ardından da Fransa ile Rusya sosyalist cumhuriyetlerinin birliğidir. Barthou, Tardieu, Herriot ve onların emperyalist yardakçılarıyla yapılan işbirlikleri değil.

Yalnız ve yalnız bu büyük önlemler kitleleri çöküntüden kurtararak sosyalizme doğru götürebilir. Bugünden itibaren çeşitli emekçi kesimleri bu önlemlerin gerçekleşmesi için canla başla mücadele edeceklerdir.

Ancak bu önlemlerin tümüyle uygulanabilmesi ne bireysel bir eylemle ve ne de şu veya bu grubun eylemiyle gerçekleştirilebilir. Çünkü tüm ülkenin ekonomisinin, politikasının ve kültürünün yönetimi devlet iktidarının elindedir. Yönetimi elinde tutan kimdir? İşte bütün mesele burada yatıyor!

14. Kahrolsun burjuvazinin "güçlü devlet"i! İşçi ve Köylü iktidarı için!

Burjuvazi, emekçilerin direnişini kırabilmek amacıyla kendi devlet ik-

tidarını dönüştürme planını gerçekleştirmeye koyulmuş bulunuyor. Bunu yapmak için de, seçilmiş demokratik kurumların (parlamento ve belediyeler) haklarını kısmayı, hatta onları tümüyle ortadan kaldırmayı amaçlıyor. Çünkü bunlar deforme bir biçimde de olsa bir tür proleter baskısına imkan veren kurumlardır.

Burjuvazi yürütme erkini; idari, askeri ve polisiye olarak sert, denetim dışı ve pahalı bir aygıt aracılığıyla kararlarını zorla dayatan birkaç adamın elinde yoğunlaştırmak istiyor.

Burjuvazinin sömürülenlere karşı yöneltmiş olduğu bu güçlü devlet planı emekçi kitleler tarafından acımasızca topa tutulmalıdır. Güçlü bir devrimci atılım, yaman bir enerji ve çelikten bir iradeyle, kendisini çürüten ve yıkıma sürükleyen bu kapitalist oligarşiden toplumu kurtarmak için son derece zorunlu olan bir iktidarı sadece ve sadece kaderlerini kendi ellerine alan emekçi kitleler kurabilirler.

Söz konusu olan büyük mülk sahiplerinin yararına işleyen **kapitalist devleti işçi** ve köylü bir **proleter devletle** değiştirmektedir. Söz konusu olan bu ülkede emekçi halkın egemenliğini dayatmaktır. Herkese ilan ederiz ki, burada tali bir "değişiklik"ten söz etmiyoruz. Söylediğimiz, küçük bi azınlık olan burjuva sınıfının egemenliğinin emekçilerin muazzam çoğunluğunun iktidarı ve yönetimiyle yer değiştirmesidir.

Bunun için de köylülerle işçilerin anlaşması gerekir.

Gericilik, köylülerin işçilerin emrine girip asimile olacakları bir proletarya diktatörlüğü hayaletiyle korkutmak istiyor onları. Oysa gerçekte, proletaryanın köylü sınıfından ayrı düşmüş, bölünmüş ve pasif kalmış olması halinde ortaya çıkacak zayıflık nedeniyle proleter devlet kurulamaz.

Sovyet Rusya'daki Ekim devrimi bu konuda bize örnek teşkil etmelidir. Biz Fransa'da Rus kardeşlerimizin yaptıklarından daha iyisini yapabilir ve hatta onların bazı hatalarından da kendimizi sakınabiliriz. Fransa'nın ekonomik düzeyi daha yüksektir ve biz ülkemizin mevcut koşullarıyla uyumlu hareket etmek istiyoruz. Fransa'da proletarya diktatörlüğü, proletarya ile sömürülen köylüler arasında geniş bir anlaşma biçimi altında, berrak ve kesin bir program temeli üzerinde gerçekleşebilir.

Köylülük dağılmıştır. Zaten toplumsal büyüklüğüne ve üretimdeki önemine rağmen politik güçsüzlüğünün nedenlerinden biri de budur. Köylüler burjuvaziye karşı işçilerle aynı yola baş koymadan iktidara ulaşamazlar.

15. İşçi ve köylü komünü için mücadele

İşçi sınıfı ile köylülük arasındaki anlaşmanın sağlanabilmesi ancak

işçi sınıfının kendi gücünü, kararlı inisiyatifini ve bu programı gerçekleştirme yeteneğini tüm emekçi halka göstermesi halinde mümkündür. **Bunun için de herşeyden önce eylem birliğinin koşullarını yaratmak gerekir.**

Proletarya tarafından bugüne kadar kazanılmış mevzilerin ve hakların savunusu temeli üzerinde, kendi aralarında varolan farklılıkları saklı tutarak yükseltilecek bir **işçi partileriyle işçi sendikaları ittifakı** gericiliğin saldırısına karşı her an işçi sınıfının eşgüdümlü mücadelesini hedefleyerek vakit geçirilmeksizin yukarıdan aşağıya oluşturulmalı ve emekçi güçlerin istisnasız tümünü kucaklamalıdır.

Tüm işçi kesimlerinin temsilini güvence altına alabilmenin bir yolu olarak varolan örgütlerin işbirliği temelinde yürüyecek işçi direnişinin en sağlam zeminini oluşturan çalışma mahalleri üzerinde yükselecek bir **işçi ittifakı ulusal komitesi, bölgesel komiteler ve yerel komiteler** örgütlenmiş olur. Bir başka deyişle, tüm emekçiler tarafından seçilen işyeri komiteleriyle askeri kışla komitelerinin yaratılması gerçekleşir.

Bu işçi ittifakı komitelerinin kazandıracağı ivme onların kitleler nezdindeki otoritesini arttıracak ve kırsal kesimdeki emekçilerin de kendi aralarında **köylü komitelerin**de örgütlenmelerine yol açacaktır.

Faşizme, gericiliğe ve savaşa karşı mücadelede proletarya küçük burjuva gruplaşmaların (barışçılar, insan hakları örgütleri, ortak cephe, vb.) yardımlarını kabul eder. Bununla birlikte bu tür anlaşmalar ancak ikincil dereceden öneme sahip olabilirler.

Herşeyden önce yapılması gereken, fabrikalarda ve sanayi merkezlerindeki işçi mahallerinde bizzat işçi sınıfının eylem birliğini sağlama almaktır. Belli başlı işçi örgütleri arasındaki anlaşmanın (KP, SP, CGT, CGTU, KL) devrimci bir değer kazanabilmesi;

a) bizzat kitlesel temsile dayalı mücadele komitelerinin (sovyet embriyonları),

b) farklı örgüt ve partiler tarafından örgütlenmiş olsalar bile her zaman eylemde birleşen bir işçi milisinin, yaratılmasına yönelmeleri durumunda mümkündür.

Her iki kesimin mücadelelerini birleştirebilmek için işçi komiteleri köylü komiteleriyle çok sıkı bir bağlantı içinde olacaklardır. Faşizme karşı ortak savunma organları olarak oluşacak bu işçi ittifakı komiteleriyle köylü komiteleri mücadelenin akışı içinde kitlelerce doğrudan seçilmiş örgütler haline dönüşecek, bir başka ifadeyle işçilerin ve köylülerin iktidar organları haline geleceklerdir.

İşte kapitalist iktidara karşı bir proleter iktidar bu temel üzerinde yükselecek ve işçi-köylü komünü muzaffer olacaktır!

16. Tek meclis için

Sömürücüleri, ezenleri ve modern feodalizmin büyük sanayicilerini iktidardan indirecek bir işçi ve köylü devletinin kararlı taraftarlarıyız. Kentlerin ve kırların yalnızca emekçi kitlelerine dayanan ve onların özgürleşme arzusunu cisimleştiren bir devlet ancak proletaryanın çoğunluğunun iradesi ile gerçekleşebilir. Sınıf kardeşlerimizin çoğunluğunu bu programa kazanmak en üst hedefimizdir.

Bu arada, işçi sınıfının çoğunluğu burjuva demokrasisi zemininde kaldığı sürece bonapartist ve faşist burjuvazinin şiddetli saldırılarına karşı bu demokrasiyi tüm gücümüzle savunmaya hazırız.

Ama "demokratik" sosyalizmin taraftarları olduklarını beyan eden sınıf kardeşlerimizden, kendilerine de saygılı olmalarını, dolayısıyla III. Cumhuriyet'in düşünce ve yöntemlerinden değil Konvansiyon'unkilerden esinlenmelerini talep ederiz. *Kahrolsun genel oy'un sağladığı yetkileri kağıt üstünde bırakan sınırlı oy'la seçilmiş Senato!*

Kahrolsun militarizmin ve gericiliğin tüm karanlık güçlerinin biraraya gelme merkezi işlevini yüklenen başkanlık sistemi!

Yasama erkiyle yürütme erkini elinde bulunduran tek bir meclis olmalıdır! Bu meclisin üyeleri hiçbir cinsiyet ve milliyet farkı gözetilmeksizin seçme ve seçilme yaşı onsekiz olan insanlar tarafından iki yıllığına seçilirler. Mahalli meclisler zemininden seçilerek gelen bu üyeler kendilerine vekalet verenler tarafından her an görevden alınabilirler ve vekillikleri süresince alacakları maaş nitelikli bir işçininki kadardır.

İşte kitleleri geriye itmek yerine ileriye doğru götürecek tek önlem budur. Daha geniş bir demokrasi işçi kitidarı için mücadeleyi kolaylaştırır.

Şayet sınıf düşmanına karşı yürütülen amansız mücadele sırasında kendileriyle yöntem ve doktrin konularında uzlaşmaz zıtlıklarla ayrılmış bulunduğumuz "demokratik" sosyalizm partisi (II. Enternasyonal'in Fransa seksiyonu) çoğunluğun güvenini yeniden kazanırsa, burjuvaziye karşı bir sosyalist hükümeti proleter savunma eylemiyle savunmaya her zaman hazır olduğumuzu ve olacağımızı belirtiriz.

Hedeflerimize; farklı emekçi kesimleri arasında silahlı çatışmalarla değil, gerçek bir işçi demokrasisiyle, propaganda ve dürüst eleştiriyle, proletaryanın büyük çoğunluğunun kapsamlı komünizm bayrağı altında gönüllü olarak biraraya gelmesiyle varmayı düşünüyoruz.

Öte yandan, demokratik sosyalizm taraftarları olduklarını beyan eden işçiler, sorunun sadece demokrasinin savunulması olmadığını, esasında demokrasinin yeniden fethedilmesi gerektiğini anlamalılar. Parlamentonun politik çekim merkezinin hükümete, hükümetinkinin mali sermaye

oligarşisine, generallere ve polislere doğru kayması bir emrivakidir. Ne mevcut parlamento ve ne de yeni seçimler bu durumu değiştirebilir. Demokrasiden geri kalan kırıntıları savunmak kadar, kitlenin eylemleri için demokratik arenanın çok daha genişletilmesini savunmak için de, 6 Şubat 1934'te devletin eksenini değiştiren ve hâlâ da değiştirmeye devam eden silahlı faşist güçlerin yıkılması ve yok edilmesi gerekir.

17. Burjuvazi hiçbir zaman iyi niyetle boyun eğmeyecek...

Toplumu bataktan çıkartacak bu önlemlere burjuvazi her zaman kötü gözle bakacaktır. Kendi ayrıcalıklarını koruyabilmek ve onları savunabilmek için, ücretlerini, maaşlarını, emekli aylıklarını korumak amacıyla gösteri yapan veya varlık koşullarını savunmak için greve giden emekçilere karşı faşist çeteleri kullanmaya başladı bile.

Bundan böyle, vergilerin paylaştırılması sorunu kendi lehine çözümleyebilmek için burjuvazinin silahlardan başka aracı olmayacak. O halde sömürülenler kendilerini savunmalılar.

Oysa gerici çeteler askeri olarak örgütlenir ve silahlanırken işçi sınıfının elinin altında kavgaya hazırlanan savunma örgütleri hâlâ yok. Bu durumda kalmak niceliğin örgütlülük karşısında yenilgiye uğraması anlamına gelir. Halk silahsız kalmaya devam ederse umutsuzluk içindeki sömürücüler ardarda indirecekleri darbelerle ona kendi planlarını zorla dayatacaklardır.

Bizim şiarımız mali sermayenin çetelerinin mali sermayenin polisi tarafından silahsızlandırılması olamaz. Kapitalist bir hükümetin kapitalizmin çetelerini gerçekten silahsızlandırabileceğine inanan caniyane yanılsamaya kapılmayı reddediyoruz. Sömürülenler faşistlere karşı kendilerini savunmak zorundalar. Bizim şiarımız şudur:

Proletaryanın silahlanması! Yoksul köylülerin silahlanması! Antifaşist halk milisi!

Ancak emekçiler silahlanmışsa ve kitleyi peşlerinden sürüklüyorlarsa, küçük bir azınlıktan ibaret sömürücüler iç savaşın patlak vermesiyle birlikte geri adım atacaklar ve gerici faşist çeteler de gözüpekliklerini yitireceklerdir.

Ancak emekçiler kavgaya böyle hazırlandıklarını herkese gösterdiklerinde, emekçi halkın evlatları olan askerlerin ve denizcilerin -ki bizim kendilerine yönelik propagandamız ısrarla ait oldukları sınıfı ve sınıfsal görevlerini onlara hatırlatmak olmalıdır- büyük bölümü emekçilerin davasına kazanılmış olacak ve yaklaşan tayin edici mücadelelerde onları sınf-

larına karşı kullanmak isteyecek gerici ve faşist subaylara karşı işçi kitlesinin yanında saf tutacaklardır.

18. Tek kurtuluş yolu

Görev çok büyük olmakla birlikte tek kurtuluş yoludur! Komünist Liga bu yolu gösteriyor ve aydınlatıyor.

Proletaryadan yana olduklarını beyan eden yaşlı partiler, bu görevi yerine getirmek şöyle dursun, doğru bir biçimde önlerine koymayı bile beceremediler. Dünya proletaryası Alman deneyinin sunduğu derslerin faturasını ağır ödüyor.

Şimdilerde üyelerinin arasından geniş bir kesim sosyal demokrat partiyi devrimci bir yola sürüklemeye çalışıyorsa da, bu parti genel hatları ve programı itibariyle 1914'ten bu yana savunmasını üstlendiği burjuva demokrasisine bağlılığını sürdürüyor. "Komünist" partiye gelince, o da, lafzi radikalizm görüntüsü sunan bürokratik oportünizmin egemenliği altındadır.

Şubat olayları, örgütümüzün olası gelişmeleri önceden gördüğünü ve bunlara uygun çözüm yollarını önerdiğini açıkça kanıtlamış bulunuyor. Bu olaylar sırasında kitlelerin basıncı öncü konumundaki Liga'mızın tümüyle işaret ettiği yönde oldu.

Bu temel deneyim, bize, bir kez daha proleter öncünün radikal yeniden kümelenmesinin, **Marx, Engels, Lenin** ve **Trokskiy**'in görüşlerinin temelleri üzerinde yükselecek yeni bir partide olmasının zorunluluğunu çarpıcı bir tarzda hissettirdi. *Bu partinin yaratılması, dünya devriminin zaferinin partisi olacak yeni Enternasyonal'in, yani IV. enternasyonal'in yaratılmasına doğrudan bağlıdır.*

İşte ileri işçileri bu plan çerçevesinde saflarımıza katılmaya çağırıyoruz.

Partisel bölünmelerin şu türden tarihsel nedenleri vardır: proletaryanın türdeş olmayışı, çeşitli tabakalarının bilinç düzeylerinin diğerlerine göre az çok daha ileri oluşu ve nesnel duruma bağlı olarak örgütlerin başarısızlık veya zaferleri, vb. Zafer için yeni parti silahı kaçınılmazdır.

Ama kesinlikle eylemi dışlamayacağı gibi, eylemin ortak örgütlenmesini de dışlamaz. Tam tersine onu dayatır.

Sendikalara gelince. Onların eyleminin temelini, politik görüş farklılıklarına bakılmaksızın emekçilerin acil ihtiyaçlarının savunulması oluşturur. Buna karşılık ulusal düzeyde birleşmeleri ve tek bir merkezde kaynaşmaları gerekir.

Bütün bunlardan dolayı tüm işçi örgütleriyle işbirliği yapmaya hazı-

rız. *Komünist Liga*, mücadelenin en yakıcı konularına ilişkin önerilerimizi biraraya getirdiğimiz bu eylem programında *sömürülen kitlenin tümünün ihtiyaçlarını öncüsünün formüle ettiği tarzlarda dile getiriyor.* Ama Komünist Liga, aynı yönde geliştirilecek her türlü farklı öneriyi de tartışmaya hazır olduğunu ilan eder.

Vakit kaybetmeden yapılması gereken, tüm işçi örgütlerinin tartışmak, karar almak ve ortak hareket etmek için buluşacakları zemini yaratmaktır. Birleşik Cephe'yi ete kemiğe büründürecek bu zemin **işçi ittifakı**'dır.

İşçiler, köylüler, memurlar, küçük tüccarlar ve her koşul altında sömürülenler! Sizin emeğinizle varlığını sürdüren bu toplum parçalanıyor, çünkü egemen burjuvazi iğrenç ayrıcalıklarının hiçbirini terketmeye niyetli değil. Tersine, bu ayrıcalıklarını korumak amacıyla karşımıza hayatımızı tehdit eden çeteleri sürüyor.

12 Şubat günü onun bu şiddetine boyun eğmeyeceğinizi iradeniz ve gücünüzle gösterdiniz. Ama aynı gün yöneticileriniz hem kendilerini hem de sizi aldattılar. Hiçbir somut şiar ileri sürmediler, önünüze hiçbir ciddi mücadele perspektifi sunmadılar. Gücünüzü ortaya koyabilmek, yaşama hakkınızı savunmak ve utanmaz sömürücüler azınlığını zenginleştirmek amacıyla daha fazla çalışmamak için kendi devriminizi hazırlayın.

İşçi ve köylü denetimi!
İşçi ittifakı!
Proletaryanın silahlanması!
Antifaşist halk milisi!
yollarıyla Komünist Liga'nın eylemine katılın.
İşçi ve köylü komünü için ileri!

Haziran 1934

Sungur SAVRAN

TÜRKİYE'DE SINIF MÜCADELELERİ

Cilt: 1 (1919 - 1980)

KARDELEN

Lev TROTSKİY

RUSYA'DA SÜREKLİ DEVRİM

SONUÇLAR ve OLASILIKLAR

KARDELEN

Belge Yayınları

YAŞAM VE ANILAR / MARENOSTRUM DİZİSİ

DENİZ / Bir İsyancının İzleri / *Turan Feyizoğlu*
Mavi Gözlü Dev / Nâzım Hikmet'in Hayatı ve Eserleri / *Zekeriya Sertel*
Gerilla Blanço Çıkarıyor / *Gaby Weber*
Uzak-Yakın Anılar (Fotoğraflı) / *Vedat Günyol*
OLGA Yürekli Bir Kadının Yaşamı / *F. Morais*
Bolivya Günlüğü / *Ernesto Che Guevara*
Konuşmak İstiyorum / *Domitila* (2. baskı çıkıyor)
Roman Gibi / *Sabiha Sertel*
Nizamiye Kapısında / *Sacide Çekmeci*
Dağdan Kopan Ateş / *Omar Cabezas*
İRAN Soluyor Çiçekler / *Bahman Nirumand*
Filistin Kazanacak / *Ceylan Göllücü*
1968 İsyancı Bir Öğrenci Kuşağı / *Ronald Fraser*
Ben Bir İnsanım / *Memduh Mahmut Uyan*
Kırmızı Gül ve Kasket / *Zihni Anadol*
Çocukluğumdan Öyküler / *Izak Babel*
Mektuplar ve Kişiler / *Che Guevara*
Loksandra / *Maria Yordanidu* (2. baskı çıkıyor)
Günlerin Kitabı / *Taha Hüseyin* (çıkıyor)
Acı Limonlar (Kıbrıs) / *Lawrence Durrell* (çıkıyor)
Ateşi Tutmak / Bir Tupamaro Geçmişe Bakıyor / *Ernesto Gonzales Bermejo*
Çocuklarıma Mektuplar / *A. Gramsci*

KURAMSAL DİZİ

Kapitalizmin Gelişmesi Üstüne İncelemeler / *Maurice Dobb*
Kapital'i Okumak / *L. Althusser* (çıkıyor)
Siyasal İktidar Toplumsal Sınıflar / *Poulantzas* (çıkıyor)
Uygulanabilir Bir Sosyalizmin Ekonomisi / *Alec Nove*

Piyasa Sosyalizmi Tartışması / *Nove, Brus, Mandel, Harris, v.d.*
Marksizm ve Parti / *John Molineux*
Rusya'da İşçi Muhalefeti / *Kollantay*
Komintern'den Kominform'a Komünist Hareket
1. Cilt Komünist Enternasyonalin Bunalımı / *Fernando Claudin*
Kominternden Kominforma 2. cilt:
Stalinizmin Doruğu / *F. Claudin*
İşçi Denetimi ve Sosyalist Demokrasi / Sovyet Deneyimi / *Carmen Siriani*
Proletarya Diktatörlüğü Tartışması / *Hal Draper*
Bitmemiş Devrim Rusya (1917-1967) / *I. Deutscher*
Bakü Komünü: Rus Devriminde Milliyet ve Sınıf / *Ronald Gregor Suny*
Lenin Döneminde Leninizm / Cilt I: Muhalefet Yılları / *Marcel Liebman*
Cilt II: İktidar Yılları / *M. Liebman* (çıkıyor)
K. Markx ve F. Engels: Giriş / *David Riazanov*
Türkiye İşçi ve Sosyalist Hareketi / *Dimitır Şişmanov*

SİYASAL DÜŞÜNCE DİZİSİ

Sosyalizm ve Ulusallık / *Horace Davis*
İdeoloji ve Politika / *Laclau*
Eski Sol / *Mete Tunçay*
Hürriyet Bildirgeleri / *Derleme*
Spartakistler Ne İstiyor / *Rosa Luxemburg*
Lenin'in Düşünce Sistematiği / *György Lukacs*
Ulusal Sorun / *James Connoly*
İnsan Hakları / *T. Paine*
Latin Amerika'da Askeri Diktatörlük ve Kadın / *Derleme*
Tarihsel Materyalizmin İzinde / *Perry Anderson*
Hapishane Defterleri / *Antonio Gramsci*
21. Yüzyıl Eşiğinde Sosyalizm / *Derleme*
Devrim Yazıları / *Robespierre, Danton, Marat, St. Just, Babeuf*
İtalya'da İşçi Konseyleri / *A. Gramsci*
Kapitalist Devlet / *R. Miliband*
III. Enternasyonal Belgeleri / *Derleme*
Ayaklanma Üstüne / *H. Ortega Saavedra*
Tarihin İronileri / *Isaac Deutscher*
İran Kürdistanı / *Dr. Abdurrahman Qasimlo*

Dünya kapitalizminin onbeş yılı aşkın süredir yaşadığı ekonomik bunalım onmilyonları işsizliğe, evsizliğe, yoksulluğa mahkum ederken, işçi sınıfı insanlığı kapitalizmin yıkımından kurtarabilecek tek çözüm olan sosyalizmden tarihte hiç görülmemiş ölçüde uzak duruyor. Sosyalistler bu nesnel durum karşısında nasıl bir politika izlemeli? Kitlelerin sosyalizme kulak vermediği gerekçesiyle kapitalizmle uzlaşan bir program mı oluşturmalı? Yoksa kitlelere sırtını çevirip kapitalizmin günahlarını ve sosyalizmin erdemlerini ilan etmekle mi yetinmeli? *Geçiş Programı*, sosyalist hareketin bu iki tuzaktan korunmasının anahtarını veriyor. İşçi sınıfının, bugünkü bilinç düzeyine uygun talepler etrafında seferber edilmesi yoluyla, sosyalizmin gerekliliği bilincine mücadele içinde kendi deneyimleri temelinde varmasını sağlayacak bir program öneriyor. *Geçiş Programı* Trotskiy'in kaleminden çıkmıştır ama devrimci Marksizmin 20. yüzyılın ilk yarısında elde ettiği bütün kazanımların kolektif ürünüdür. Yöntemi, Komintern'in Stalinist yozlaşmaya uğramasından önceki ilk dört kongresinin belirlediği programatik anlayışa dayanır. Bu açıdan, sadece IV. Enternasyonal'in değil devrimci Marksizmin tarihsel mirasının da en önemli belgelerinden biridir.

